

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 21 – decembrie 2015**

Director fondator: Nicolae Petre Vrânceanu

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic
Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Scriitor și om de cultură Mihai Duțescu
Conf. univ. George Popescu
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Actor și regizor Emil Boroghina
Lector univ. dr. Iolanda Mănescu
Prof. dr. Adrian C. Năstase
Dirijor și compozitor Alexandru Racu
Prof. și artist plastic Cristina Oprea

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Mihaela Albu, redactor-șef al revistei *Lumina Lină*
(Craiova – New York)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Ioan Baba (Serbia)
Prof. Marian Barbu (Craiova)
Horea Cucerzan (București)
Mihaela Deșliu (București)
Claudia Voiculescu (București)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta Tr. Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
Loredana Neagoe (Craiova)
Stancu Mădălina (Craiova)
Ilie Comănița (Slobozia)

REDACȚIA

Teodor Oancă - Redactor-șef

Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Liliana Hinoveanu - Redactor principal
Davian Vlad - Redactor principal
Ion R. Popa - Redactor principal
Mirela Giodea - Redactor
Gheorghe Boaghe - Redactor

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Craiova, Dolj
Str. Vidra, 29 C
Cod poștal: 200444
E-mail: petreniculae@hotmail.com
Tel.: 0787.669.195; 0251.439.240
Teodor Oancă: teodoroanca@yahoo.com
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
Materiale spre publicare vor fi trimise pe adresele
de e-mail ale d-lor Teodor Oancă și Virgil Dumitrescu

Ilustrația:

Coperta I: Craiova în sărbătoare
Fotografii de Liliana Hinoveanu și N.P. Vrânceanu (Zilele revistei „Noul Literator”,
Tabăra de sculptură, Craiova, 2015)

Prezentare grafică & DTP

Daniela Predoană
danielapredoana@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA

Maria Loredana Stănescu

Marea Unire de la 1 Decembrie 1918

Ziua de 1 Decembrie este o zi simbol pentru îndeplinirea visului milenar al unui neam, visul de libertate și unitate națională al tuturor românilor.

Calea către realizarea acestui vis a fost deschisă de fapta măreață a marelui voievod Mihai Viteazul la 1600. Viziunea, curajul, diplomația îmbinată cu acțiunea militară, a făcut posibil, chiar dacă pentru scurtă vreme, ceea ce părea imposibil, unirea celor trei țări române surori.

Deși vremelnică, fapta lui Mihai Viteazul, a reprezentat o sursă de inspirație pentru generațiile viitoare, lucru scos în evidență mai ales de către generația pașoptistă, reprezentată de Nicolae Bălcescu.

„Problema Orientală”, declanșată în sud-estul Europei, la sfârșitul secolului al XVII-lea, a pus Țările Române într-o situație complicată, aflându-se la întretăierea intereselor marilor imperii vecine.

Acest lucru nu putea rămâne fără efecte și acestea au fost în principal negative, constând în pagube materiale generate de dese războaie ruso-austro-turce desfășurate pe teritoriul românesc, urmate de perioade de ocupații militare și mai ales rupturi teritoriale. Astfel, în 1718, Banatul era anexat de austrieci, la fel și Bucovina din 1775, iar în urma războiului ruso-turc din 1806-1812, Basarabia era ruptă din trupul țării și alipită Imperiului Țarist. Lupta pentru dominație între ruși, austrieci și turci pentru aceste teritorii, ca și influența ideilor iluministe și ale marii revoluții franceze, au determinat și în Țările Române, o intensificare a mișcării reformatoare, inițiată de boierii reuniți în Partida Națională, prin memorii și proiecte de reforme înaintate marilor puteri ale timpului.

Eferescența începutului secolului al XIX-lea, și anume mișcările revoluționare, au culminat cu anul revoluționar 1848, atât în Europa, cât și în Țările Române. Boierii patrioți, orășenimea și țărănimia, s-au unit în încercarea de a materializa dorințele neamului, acestea fiind: libertate, egalitate, emanciparea țărănimii și unitate națională. Prevederile comune ce proveneau din documentele programatice din toate provinciile românești, demonstau unitate nu numai în gânduri și simțiri dar și în acțiune. Din rândurile liderilor revoluției de la 1848, se vor remarca importanți oameni poli-

tici care și-au adus contribuția la realizarea României moderne, următorul pas către realizarea României Mari, precum: Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu, Dimitrie Brătianu și alții.

România modernă s-a realizat într-un context internațional, favorabil marcat de redeschiderea Problemei Orientale, când oamenii politici ai momentului au știut să urmărească interesul național punând Europa în fața faptului împlinit: Unirea Principatelor Române de la 1859 sub domnia lui Al. I. Cuza. Și astfel începea, în adevăratul înțeles, modernizarea și reformarea societății românești.

Însă România nu era independentă, România nu era întreagă. Acestea reprezentau țeluri de politică externă pe care clasa politică, în frunte cu domnitorul Carol de Hohenzollern Sigmaringen, urmăreau să le îndeplinească în viitorul apropiat.

Românii au obținut independența prin mari sacrificii, prin participarea tinerei armate române, pusă sub comanda lui Carol, la războiul ruso-turc din 1877-1878, la victoria căreia acesta a adus o decisivă contribuție, dar și prin noi pierderi teritoriale, deoarece Rusia anexa la sfârșitul războiului sudul Basarabiei.

Recunoașterea internațională a independenței de stat a venit cu noi condiționări de natură economică, teritorială și politică, dar mai mult, a însemnat izolarea diplomatică a României. Soluția găsită de Carol a fost aderarea la Tripla Alianță, în 1883.

Începutul secolului al XX-lea a adus un nou conflict în Balcani, și anume Războaiele balcanice, în urma cărora, prin Pacea de la București, România obținea Cadrilaterul și un important prestigiu internațional. Asasinarea prințului moștenitor la tronul Austro-Ungariei, a făcut ca marile puteri rivale să intre într-o sarabandă a declarațiilor de război, declanșând astfel prima conflagrație mondială.

Prin Consiliul de Coroană de la Sinaia din 21 iulie 1914, s-a decis neutralitatea României, în ciuda tratatului semnat cu Puterile Centrale. Cu-rând, la 27 septembrie, regele înceta din viață, iar succesorul său, Ferdinand, deși antantofil, a păstrat neutralitatea până în 1916.

Curtată de reprezentanții celor două alianțe în toată această perioadă, România decide intrarea în

război alături de Antantă în urma semnării unei Convenții militare și a uneia politice în care erau precizate condițiile alianței, precum și recunoașterea de către aliați a drepturilor României asupra teritoriilor românești aflate sub dominație austro-ungară.

Campaniile din 1916 și 1917 au demonstrat, pe lângă lipsa experienței de luptă și a mai slabei dotări, și un imens sentiment național, spirit de sacrificiu și eroism.

Evenimentele revoluționare din Rusia au avut mari consecințe și pentru soarta României. În primul rând, ieșirea Rusiei din război a atras după sine și ieșirea României, dar turbulențele din fostul imperiu au creat posibilitatea și ocazia pentru românii din Basarabia de a se proclama independenți, pentru ca în martie, în cadrul unei adunări, Sfatul Țării să declare unirea acestei provincii cu România.

La sfârșitul războiului, destrămarea imperiului Austro-Ungar, a creat condițiile favorabile și pentru românii din Bucovina, la 28 noiembrie 1918, să declare unirea cu țara mamă.

Pregătirea evenimentelor de la 1 decembrie 1918 s-a făcut într-o atmosferă de maximă bucurie și exuberanță. Alegerea celor 1228 de delegați care urmau să voteze rezoluția unirii a avut un profund caracter democratic. Unanimitatea cu care aceasta a fost votată reflectă de asemenea voința comună acumulată de atâtea generații prin sudoarea și sângele vărsat de țărani români asupriți și abuzați, sau prin eforturile irosite de marii oameni de cultură, intelectualii patrioți ai Școlii Ardelene, în memoriile lor, care nu și-au găsit niciodată răspunsul.

Unirea realizată cu Basarabia, Bucovina, Banatul și Transilvania la 1918 a reprezentat, voința tuturor românilor, deci unirea de facto. Mai rămânea ca și marile puteri să dea girul lor acestei uniri. Momentul l-a reprezentat Conferința de pace de la Paris, unde delegația românească condusă de Ionel Brătianu, avea obiectivul de a obține recunoașterea noilor granițe din parte marilor puteri, inclusiv unirea Basarabiei. Semnarea tratatelor cu Austria la 9 decembrie, cu Bulgaria la 27 noiembrie 1919, cu Ungaria la 4 iunie la Trianon, ca și semnarea Tratatului din 28 octombrie 1920, au făcut posibil acest lucru, reprezentând unirea de jure din 1918.

Noile achiziții teritoriale ratificate internațional, adăugau României 156000 km² și o populație de 5 milioane locuitori. Însă în procesul realizării aspirațiilor nutrite de veacuri, românii au dobândit

importante minorități. În 1920, 30% din populație era neromână în comparație cu procentul de 8% de dinainte de război. Cu toate acestea noile provincii au sporit capacitățile de producție ale României, o creștere care se datora în special Transilvaniei și Banatului.

În perioada următoare, elita politică și intelectualii se vor angaja într-un uriaș efort de refacere a țării după război, de integrare totală a noilor teritorii în trupul țării, de schimbare a constituției conform cu noile realități, precum și modernizarea societății, inclusiv prin împrumutarea țăranilor. Erau planuri mari, frumoase, care au fost în mare măsură realizate, astfel perioada interbelică fiind cea mai prosperă și prolifică perioadă din istoria țării, sub toate aspectele, inclusiv cultural.

Bibliografie:

Dan Berindei, *Epoca Unirii*, București, 2000,
I. D. Suciu, *Revoluția de la 1848-1849 în Banat*, București, 1968
Keith Hitchins, *România. 1866-1947*, București, 1996.

Teodor Oancă

Imn

Mărețe plaiuri sufletul ni-l poartă
Cu dor nestins și-al munților ecou,
De când ne știm am fost legați de vatră
Și-am învățat cu sârg ce este nou.

Pământul țării-i una cu străbunii,
Ni l-au lăsat cu dragoste de neam
Și am învins urgiile furtunii,
Altfel nici țară poate nu aveam.

Am dovedit prin muncă și sudoare
Că ni-i comună calea veșniciei,
Cu cât credința noastră e mai mare,
Mai răsplătiți suntem cu rodul gliei.

Și hotărâți ne știm ca niciodată,
Avem un țel să ne clădim un rost,
Chiar dacă este calea de durată
Și toate se măsoară printr-un cost.

E Dunărea izvor de omenie
Și sunt Carpații leagăn pentru noi,
Nici nu cunoaștem altă Românie,
De-aceea suntem muntelui altoi.

Ovidiu Ghidirmic

Necunoașterea trecutului istoric

M-am întrebat, adeseori, în acești ani, care ar fi cauza relelor, rățăcirilor, erorilor și exceselor, incredibile și inimaginabile, la care am asistat? Am mers până acolo încât, din dorința și din nevoia de absolut, am căutat și o cauză a cauzelor, una singură, care să le rezume și să le înglobeze pe toate. Și, la un moment dat, am avut chiar certitudinea că am găsit-o. Am scris, în mai multe rânduri, pe această temă. Ni s-a părut că această *cauză a cauzelor* nu poate fi alta decât *lipsa unei culturi profunde și adevărate*.

Acum, după ce am văzut atâtea cazuri concrete, mergem mai departe și ne delimităm, și mai precis obiectul. Această *cauză a cauzelor* tuturor relelor noastre este *necunoașterea trecutului istoric*. Și, prin această afirmație, nu ne depărtăm prea mult de prima. Pentru că, în fond, prin ce se manifestă pseudocultura și lipsa de cultură, dacă nu tocmai prin *necunoașterea trecutului istoric*?

Cultura este chiar istoria umanității și această istorie trebuie bine cunoscută și analizată, mereu reinterpretată, ca să învățăm ceva din ea. Iar „istorie” înseamnă, în primul rând, trecut, înainte de toate, trecut, pentru că trecutul este uriaș, vast și copleșitor. Trecutul se măsoară în milenii de civilizație și cultură. Ce reprezintă prezentul nostru, de-o clipă, față de aceste milenii de civilizație și cultură a trecutului? Secretul, „cheia” prezentului și a viitorului trebuie căutate și descoperite în trecutul apropiat sau, poate, în cel mai îndepărtat.

„Vrei viitorul a-l cunoaște, te întoarce în trecut”, spunea Eminescu. Aceasta era și părerea lui Mircea Eliade, care tocmai pentru asta s-a făcut istoric al miturilor și religiilor – după cum a declarat el însuși, în mai multe rânduri, pentru că era convins că va găsi secretul, „cheia” prezentului și viitorului, în trecutul cel mai îndepărtat al umanității. Și acest „secret” și Eminescu și Mircea Eliade l-au găsit, în acea viziune ciclică asupra istoriei, care se repetă, dar mereu în altă formă. Numai actorii se schimbă, piesa rămâne aceeași: „Alte măști, aceeași piesă” – cum numai geniul eminescian putea s-o spună, atât de profund și de simplu, totodată, ca o sentință definitivă și nemuritoare.

Noi avem despre istorie o viziune limitată, pentru că am fost multă vreme, dacă putem spune așa, bolnavi de hegelianism. Am fost învățați că totul devine, evoluează, se schimbă și progresa. Așa stau lucrurile, dacă avem în minte numai imaginea timpului hegelian și heraclitian. Dar, există și imaginea timpului eleat, care bate pasul pe loc, în care nu se produce nicio evoluție și schimbare. În realitate, lucrurile nu se schimbă, în esența lor, niciodată. Numai forma evoluează; ea este, într-adevăr, schimbătoare. Cu aceasta, ne reîntoarcem la amintitul vers eminescian, după care numai actorii se schimbă pe scena istoriei, actorii sunt mereu alții, iar piesa rămâne aceeași, mii de ani.

Numai dacă vom cunoaște bine acest imens trecut istoric al umanității și vom ști să învățăm din el, vom putea evita erorile, excesele, rățăcirile, într-un cuvânt, toate relele. Altfel nu avem nicio șansă de salvare și de izbândă. Cine trăiește numai în prezentul clipei are o viziune, în mod fatal, îngustă și limitată, pentru că îi lipsește perspectiva istorică. Și, din păcate, așa am fost învățați ani de-a rândul: să trăim numai în prezent. Aceasta este de fapt pseudocultura și lipsa de cultură. Și acest fenomen de cunoaștere a trecutului istoric se observă cel mai bine la noi la ora de față, în lumea presei și a comentatorilor politici, fără orizont.

Ziarele noastre, cu rare excepții, fotografiază clipa, fac fotografii la minut, neretușate. Comentatorii politici trăiesc din „evenimentul zilei”, un eveniment ale cărui semnificații adânci le scapă atâta timp cât nu este raportat la trecut. Și nu este de mirare că aceste publicații devin „aculturale”, fără nicio șansă de a rămâne în istoria presei și a scrisului românesc.

Cultură înseamnă, înainte de toate, cunoașterea trecutului, a unui trecut care trebuie, însă, mereu reactualizat și reinterpretat, încât să devină viu și să trăiască în noi și pentru noi.

N.P. Vrânceanu

A fost odată Patria?!

De milenii, neștiute comori-oseminte
sunt răspândite pe dealuri și-n lanuri,
pe câmpuri de luptă,
în știute și neștiute morminte!
Dacă nici în pământul
străveche placentă maternă
nu mai credeți, nu vă regăsiți
nici frații, părinții ce v-au zămislit,
izvorărea perenă,
nepăsători veți uita datoria de a-i pomeni,
de a-i cinsti și memoria lor a le rosti.

Ce se-ntâmplă cu voi?!
Diavolească distrugere vă macină sângele
și iubirea din inimi o șterge.
În ce credeți atunci, fără Dumnezeu, fără
străbuni?
Roboți fără suflete, doar dormiți, nu trăiți,
marionete în sforile jocului vă lăsați
somniați,
nu aveți îngeri de pază, sunteți umbre de gând,
niște frunze uscate plimbate de vânt,
nisip din pustiuri adus de furtună,
în seceta aspră, secată fântână.

Refuz, alături de voi să trăiesc renunțarea
la viață, la visuri, ia tot ce e sfânt,
doar „pâinea și circul” pentru voi mai
contează
doar viciul și scârba, sodomiți ai planetei
Pământ!

Despre țară și neam voi vorbiți la trecut,
parcă mamă și tată nu aveți, n-ați avut,
ce-i sublim, adevăr și curat, necinstiți,
sângele strămoșesc îl înveninați, îl
batjocoriți.

Vă permiteți să credeți că totu-i un joc
pentru mintea-vă stearpă de-atât nenoroc,
dar vă spun, țărâna și țara au fost și vor fi,
rădăcini sunt străbunii, adâncite prin fii!
Dacă știți sau simțiți ce vă spun eu acum,
mai e timp, rădăciților, să găsiți vechiul drum,
căci România, oricum se va scrie,
există în noi neseparată,
nu-i putem spune adio, ori „a fost odată”,
nu-i un basm, o himeră ce se cere uitată.

Câmpia-scut

O vară cum aici nu a mai fost
călătorește pe aripi de rouă,
lumina ei nu are preț de cost
deși pe câmp cu bani de aur plouă.
Mai trece-un anotimp, urmează altul,
cum râul vieții-n zare, fumegos,
își duce valurile sub înaltul
ce ne vibrează-n fluieri de os.
Aș crede că-i o veșnică surpare
a unei lumi în alta lunecând,
câmpia țării, scut în nemișcare,
mai ține piept tăcută, somnolând.

Firul de iarbă

Strivit a fost de roți și de șenile
și ars de dușmani și cosit de-ai săi,
dar firul crește-nalt, cum viersu-n file
tânăr trecând prin anii strânși în clăi.

Mari forțe din adâncuri îl nutresc,
o mână-l ocrotește din înalt
să spargă piatra-n mersul său firesc,
de nimeni și nimic înfricoșat.

Puternic e și totodată blând
mângâie tăpile copilăriei,
învolverând în inimă și-n gând
vigoarea toată a geologiei.

Firav și palid ne e firul vieții,
dar el din lutul vetrei se-ntărește,
prin iarba țării-n verde trec nămeții
ce vremuiesc la porți împărătește.

*Cunoscutul pictor Eustațiu Gregorian
urmărește pregătirile de sărbători în Piața Buzăști*

Mihaela Ivan

Lasă-mă

Lasă-mă să fiu marea ta
să-mi izbesc valul de țarmul obosit,
să ascult cum îmi cânti seara,
să aud eu ultimul tău cuvânt,
să-ți privesc degetele cum frământă nisipul,

să îngenunchem în fața a mii de răsărituri.

Lasă-mă să fiu patria ta
să privesc lumea prin ochiul de stea,
să zidesc cetăți cu aripi de nea,
să mă iubească poporul ca nimeni altcineva,
să înțeleg că imnul, în cer, răspuns va avea.

Lasă-mă să-ți fiu eu aripa,
să zbor ca un vultur desprins din coasta ta,
să transcend dintr-o lume într-alta,
să avem zbor înalt, să nu rămânem șerpi.

Pământ

Limba mea e a pământului
care șoptește
rugi fierbinți
în așteptarea Duhului.
Limba mea e păcătoasă,
nu știe să înfrunte liniștea.

Ochiul meu e al pământului
care îl ține închis
pentru a-și potoli curgerea.
Piciorul meu e al pământului,
umblă neconținut și cară răsuflarea unui cal.

Doar mâinile îmi sunt deosebite.
Nu sunt doar ale pământului.
Nu sunt doar ale cerului.
Nu sunt doar ale ființei.
Sunt și ale tale.

E cald, Doamne!

În cer Doamne poate că e cald,
dar la noi,
în dedesubtul tunelului care știm
că nu se închide
au înghețat și pietrele.
Bine ar fi fost dacă mă nașteam piatră,
atunci măcar nu mai auzeam
o limbă a iubirii inventată de greieri,
că oamenii nu mai știu să iubească,
ei nu mai întorc cuvântul iubirii
ca un zar pe toate părțile

și nu-l mai aruncă în inimi.
oamenii au astăzi mâini de nicovală.

Doamne în cer poate că e cald,
dar în tunelul nostru
a paralizat frigul
de când greierii nu au mai iubit.

Maria Claudia Mitră

Lacrimă de albastru

Sunt o lacrimă de albastru,
plâng-mă în taina tăcerilor tale.
Sunt murmur de frunze împletind a primăvară târzie.

Ascultă-mă între două bătaii de inimă.
Sunt poemul nescris al unui gând.
Citește-mă. Rostește-mă
Trăiește-mă până la capăt.

Toamna din primăvară

Cerne mărunț,
azurul senin transformat în cenușă.
Ceruri brodate de frig,
răsuflarea tăiată a vântului ce bate în ușă.
Muguri sărutați de ploaie întâia oară,
sufletul meu,
toamna din primăvară.

„La început a fost cuvântul”

La început a fost cuvântul se spune.
Sau poate a fost o imensă iubire-n lume,
încât cerul și marea
și florile de mac.
au răsărit toate
pe buzele unui îndrăgostit,
născând, fără îndoială,
prima poezie.

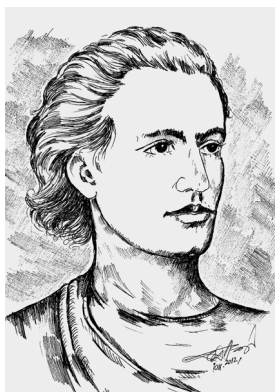

Momentul alegoric „Marin Sorescu”

SIMPOZION

Ovidiu Ghidirmic

Eminescu și Arghezi

Un studiu comparativ despre Eminescu și Arghezi, minuțios și sistematic, dincolo de încercările sporadice care s-au făcut până în prezent, ar putea constitui centrul de greutate al exegezei argheziene. Eminescu reprezintă un absolut al liricii universale. A-l raporta pe Arghezi la

Eminescu înseamnă a-l raporta la Absolut.

Un asemenea studiu ar putea porni de la prestigioasa noastră critică interbelică, în frunte cu redutabilul ei diagnostician Pompiliu Constantinescu și cu ceilalți reprezentanți ai acestei strălucite pleiade de critici care l-au decretat, aproape în unanimitate, pe poetul *Cuvintelor potrivite* drept cel mai mare poet al nostru de la Eminescu încolo. La rândul său, Arghezi a avut un cult nemărginit pentru Eminescu, așa cum se poate observa din memorabila conferință ținută la Ateneul Român la 26 februarie 1943 și repetată la 6 martie în același an, în care îl numea pe creatorul Luceafărului: „*Sfântul preacurat al gherșului românesc*”. Surprinzător este în această conferință tonul encomiastic al unui temperament iconoclast și al celui mai vitriolant pamfletar al nostru din toate timpurile. Arghezi dovedește în această conferință o poziționare lucidă față de incommensurabilitatea geniului eminescian.

De la această spectaculoasă premiză critică se pot stabili câteva coordonate esențiale care pot face demersul comparatistic cum nu se poate mai viabil și mai seducător, cum ar fi: *jocul antitezelor, demonismul, luciferismul, fausticul, existențialismul, cultura, limba și stilul* celor doi mari poeți, cu asemănările și diferențierile de rigoare. Unele dintre aceste coordonate n-au fost aduse în discuție și nici exploatate în suficientă măsură până astăzi în comparația dintre acești titani ai liricii românești și universale.

Această temă, deosebit de fecundă și generoasă, poate deveni subiectul unei promițătoare teze de doctorat, care intră în programul nostru de viitor de coordonator științific.

Nu putem încheia aceste succinte rânduri fără o prețioasă amintire din anii studenției, de la cursurile lui G. Călinescu, când marele critic recurgea la o metaforă didactică, extrem de plastică și de sugestivă, pentru a sublinia diferența dintre cei doi creatori și pentru a stabili locul lor în lirica românească: „*Banca întâi – Eminescu; banca a doua – liberă; banca a treia – Arghezi*”.

Tudor Nedelcea

Jubileul unei instituții de prestigiu

Craiova, al doilea oraș al Valahiei, capitală de județ și cea mai reprezentativă localitate din perimetrul geografic al Olteniei, a avut, în plan cultural-științific, dorința și ambiția de a fi centru universitar și științific. În epoca modernă, în 1874, aici se înființează „Societatea craioveană pentru învățământul și cultura poporului”, în

1876 ia ființă „Ateneul de la Craiova”. În 1915, se înființează Societatea „Prietenii științei”, cu o rodnică activitate, iar în 1931, Institutul de arheologie olteană (prin C.S. Nicolăescu-Plopșor). Apoi, la 27 august 1965 (și nu în timpul fostului rege Mihai) se înființează cea mai importantă și dorită instituție: Universitatea din Craiova, la fes-

tivitatea de deschidere participând academicienii Șt. Milcu, Gh. Mihoc, C. Daicoviciu și toți rectorii instituțiilor de învățământ superior din țară.

Dacă visul pașoptiștilor de a avea o formă de învățământ universitar în Cetatea Băniei s-a împlinit, crearea unei instituții cu specific în exclusivitate de cercetare științifică a fost o dorință de dată mai recentă și obținută grație inițiativei și strădaniei unui singur om. Este vorba de arheologul, istoricul, folcloristul, geograful, etnologul, scriitorul C.S. Nicolăescu-Plopșor, originar din Plopșor-Dolj, trăitor între 1900-1968, sprijinit de academicienii olteni Ilie Murgulescu și Ștefan Milcu. Având deja o carte de vizită impresionantă, de ctitor de instituții culturale și științifice, prof. univ. dr. docent C.S. Nicolăescu-Plopșor, membru corespondent al Academiei Române, a creat, în urma unor insistențe repetate la conducerea țării și a Academiei Române, la 25 decembrie 1965, o filială a înaltului for academic la Craiova, care, azi se numește Institutul de Cercetări Socio-Umane și îi poartă cu cinste numele.

La început, instituția academică avea doar trei secții: 1) secția de arheologie și istorie; 2) secția de filologie și 3) secția de istorie a artei, etnografie și folclor. Azi, Institutul de Cercetări Socio-Umane are o vastă activitate științifică, la cele trei secții adăugându-se secțiile: filosofie-sociologie, economie politică. Cu o bibliotecă documentară foarte bine dotată (marea majoritate a cărților provenind din Biblioteca Academiei Române și poartă autografele unor mari personalități românești și universale, peste 160.000 exemplare, între care numeroase cărți patrimoniale), noua instituție științifică fondată la Craiova în urmă cu o jumătate de veac a apărut ca o necesitate stringentă într-o epocă de căutări și cercetări, de emulație intelectuală.

Nicolăescu-Plopșor își numea noua sa ctitorie ca un „tânăr vlăstar al Academiei, altoi de viață și de roadă nouă, pe buturuga străveche, cu rădăcini adânc înfipte în pământul și sufletul iubitei noastre patrii”. Prima locație a instituției a fost clădirea de patrimoniu a Băncii Neamțu (azi primăria Craiovei), repartizată cu generozitate de primarul de atunci al Craiovei, Petre Gigea-Gorun. Aici, în demisolul acestei impunătoare clădiri, cunoscutul critic de artă, V.G. Paleolog (primul din lume care a intuit genialitatea lui C. Brâncuși), a elaborat *Informatica Brâncuși*, o vastă bibliografie, aproape exhaustivă, despre cele-

brul sculptor și a strâns corespondența sa cu mari personalități ale lumii (referatele și corespondența sa au fost publicate de Ilarie Hinoveanu).

Cu competență și răbdare, C.S. Nicolăescu-Plopșor și-a alcătuit colectivul științific, unii remarcându-se ulterior: Marin Petrișor, Marin Nica, Gh. Popilian, Aurelian Popescu, D. Ivănuș, Gh. Iordache, L. Deaconu, Ileana Petrescu, Marcela Bratiloveanu, Stelian Cincă, Paul Rezeanu, I. Calotă, Em. Buretea etc. „Avea un dar înnăscut de a atrage în jurul său colegi mai tineri sau foarte tineri, de a le insufla dragoste și dorință pentru cercetare, de a publica, de a crea o atmosferă propice activității științifice”, cum declara un fost cercetător.

După înființarea Academiei de Științe Sociale și Politice, institutul se politizează, își schimbă denumirea în *Centrul de Științe Sociale*, iar unii cercetători de valoare, deveniți peste noapte indezirabili, sunt obligați să părăsească instituția, printr-o așa-zisă reorganizare științifică din 1975 (Stelian Cincă, I. Calotă, Mircea Lungu, Gh. Popilian, Marin Nica, Georgeta Nițu).

Sediul actual al Institutului „C.S.N.-Plopșor”,
Filiala Craiova

După 1990, instituția craioveană a revenit sub egida Academiei Române, cu denumirea *Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”*, cu secțiile: arheologie, istorie, filosofie, sociologie, lingvistică, literatură, etnografie și folclor, economie, avându-și un nou sediu, mai puțin generos, într-o clădire de secolul 19, construită de N. Feraru.

Institutul craiovean de cercetare s-a impus pe plan național și chiar european, prin directorii care i-au succedat lui Nicolăescu-Plopșor (decedat în 1968): lingvistul Gh. Ivănescu, membru corespondent al Academiei (1968-

1971), care a fondat publicațiile Centrului: *Philologica și Historica* (a cărui teză de doctorat n-a putut fi publicată în timpul vieții sale); lingvistul și folcloristul *Dumitru Șandru* (șef de secție din 1968, și director între 1971-1972), fondând, aici, două volume ale cercetătorilor: *Contribuții istorice* și *Contribuții filologice*; istoricul *Traian Lungu* (1972-1973); istoricul *Titu Georgescu* (1973-1975), economistul *C. Bărbăcioru* (1975-1979); istoricul *Ion Pătroi* (1979-1990), care fondează seria nouă a revistei *Arhivele Olteniei*; arheologul *Gh. Popilian* (1990-1999), istoricul *Vladimir Osiac* (1999-2000). În prezent, director este istoricul *Cezar Avram*, care a înființat alte publicații: *Anuarul Instituției*, *Revista de cercetări socio-umane* și *Hispanica felix* (redactor șef, Oana Andreia Sâmbrian), a coordonat mai multe granturi, între care, *Dicționarul istoric al localităților din județele Olteniei*.

Rezultatele cercetărilor au fost valorificate prin publicarea lor în edituri de prestigiu, parte din ele primind premii ale Academiei Române, lucrări semnate de Ion Militaru, Simona Lazăr, Anca Ceașescu, Nicolae Mihai, Ileana Cioarec, D. Otovescu, Cezar Avram, Gh. Dănișor, Dinică Ciobotea, Gh. Iordache).

Alți cercetători științifici, deși tineri, s-au impus în domeniul de activitate al fiecăruia, în plan național și chiar european: Iustina Burci, Gabriel Croitoru, Șerban Pătrașcu, Gabriela Boangiu, Georgeta Ghionea, Loredana Ilin, Gabriel Lohon, Narcisa Mitu, Florin Nacu, Doina Păunoiu, Laura Sava, Oana Sâmbrian, Mihai Fifor, Paul Barbu.

Numai în ultimii cinci ani, membrii Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” Craiova ai Academiei Române au publicat 86 de titluri de carte și 462 de studii și articole în volume colective sau în reviste de specialitate, așa cum se menționează în lucrarea omagială a Mihaelei Bărbieru și a Ilenei Cioarec, *Repere istorice și culturale: aspirații, certitudini și perspective* (Craiova, Editura Sitech, 2015, 440 p.).

Institutul craiovean a organizat sau a participat, ca partener, în organizarea altor simpozioane, sesiuni științifice sau conferințe naționale și internaționale, precum: *Latinitate și românită în UE, Europa unită, Biserică, cultură, societate, Cultura populară în România*, simpozioane dedicate „Zilei Basarabiei și Bucovinei”, lui Marin Sorescu, Emil Cioran, C.S. Nicolăescu-Plopșor, Eminescu, Matei Basarab, etc., etc.

În lucru sau în faza de finalizare, se află programele de cercetare *Biserică și societate în sud-vestul României (secolele XIV-XX)*; *Filosofia numărului și cantității. O cercetare în filosofia culturii*; *Portrete și imagini nobiliare în secolele XVI-XVIII*; *Toponimie în Oltenia și Muntenia*; *Artă și ideologie. Iconografia familiei Ceaușescu*; *Piese de metal și metalurgia în prima epocă a fierului în Oltenia*.

O parte dintre cercetători au înnobilit, prin activitatea lor, tânăra universitate craioveană (Marin Petrișor, Aurelian Popescu, Paul Rezeanu, D. Ivănuș, I. Calotă, Em. Burețea, Vl. Osiac, I. Toma, D. Otovescu, Virgil Joita, Ov. Ghidirmic, Sorina Sorescu, Dinică Ciobotea, V. Sălan, Camelia Zăbavă, Liviu Ilie, Gh. Dănișor, I. Bușe, Adriana Neacșu etc.) sau au devenit ei înșiși conducători de instituții de cultură (Paul Rezeanu, Luchian

Deaconu, Mihai Fifor, Romulus Diaconescu), continuând, în același timp, activitatea de cercetare științifică, a cărei metodologie au deprins-o la institutul academic craiovean. Iar teme, precum cercetarea exhaustivă și complexă a zonei Porților de Fier (înainte de construirea barajului și, deci, înainte de noile mutații socio-economice și de mentalitate din zonă) sau „Cultură și civilizație între Carpați și Dunăre”, tema de plan actuală, sunt reale contribuții la fenomenul cercetării științifice în plan național, precum și participarea la elaborarea, sub egida Academiei Române, a *Dicționarului General al Literaturii Române*. Cercetarea, indiferent de domeniul de activitate, nu este numai o profesie, ci, în primul rând, o vocație.

N.P. Vrânceanu

Evenimente culturale de primă mărime

Sub egida Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, Filiala Craiova, a Asociației Culturale „Noul Literator” și a Filialei „Oltenia” a Uniunii Scriitorilor din România, în perioada de 29-31 octombrie a.c. s-au desfășurat, la Craiova, manifestările dedicate împlinirii a 50 de ani de activitate a Institutului „C.S.N. Plopșor” și, de asemenea, prima ediție a Zilelor Revistei „Noul Literator” (2010-2015), publicație trimestrială care, începând cu anul 2014, face parte din grupul revistelor agreate deUSR.

Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, Filiala Craiova – 50 de ani de activitate a organizat, cu prilejul aniversării a unei jumătăți de secol, un simpozion, desfășurat pe trei secțiuni: la Sala Oglinzilor a Muzeului de Artă, la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” și la Liceul de Arte „Marin Sorescu” (în colaborare cu ACNL – Asociația Culturală „Noul Literator”). Aceasta a constituit principala manifestare de ținută academică a Jubileului celor 50 de ani ai Institutului „C.S. Nicolăescu-Plopșor” Craiova.

În prezența onorantă a Doamnei Academician Sabina Ispas, directorul Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu” din București, a Rectorului Universității din Craiova, Domnul Prof. univ. dr. Claudiu Dănișor, a Domnului Ion Dogaru – membru corespondent al Academiei Române, a cadrelor didactice universitare de la Facultățile de Drept, Filologie și Științe Sociale, a unor scriitori, conducători de reviste de cultură și edituri, a unui numeros auditoriu de elită al intelectualității craiovene și din regiunea Olteniei, Domnul Prof. univ. dr. Cezar Avram, directorul Institutului aniversat, s-au prezentat momente importante din istoria acestei prestigioase instituții și realizările importante, obținute, de-a lungul timpului, de cercetătorii acesteia, unii fiind prezenți în sală, și s-au subliniat succesele obținute de Institutul din Craiova în relevante programe de cercetare fundamentală. Au luat cuvântul Prof. univ. dr. Ion Dogaru, Acad. Sabina Ispas, Prof. univ. dr. Claudiu Dănișor, Prof. univ. dr. Dumitru Otovescu, cercetători mai vechi și mai noi ai Institutului, colaboratori.

Cuvintele vibrante ale vorbitorilor, acordarea unor distincții participanților, constând în plachete și diplome dedicate evenimentului împlinirii unei jumătăți de secol de activitate rodnică au subliniat caracterul academic, elevat și emoționant al manifestării, care a continuat în celelalte două secțiuni ale simpozionului din 29 oct. 2015.

*
* *

Detaliem aici și lucrările simpozionului desfășurat în frumoasa Sală de Festivități a Liceului de Arte „Marin Sorescu”, secțiune a amplului jubileu dedicat Institutului „C.S.N. Plopșor”. Prezentarea comunicărilor a fost precedată de un scurt program artistic al elevilor și profesorilor liceului gazdă și de vernisajul unei expoziții de cărți și publicații culturale, între care și „Noul Literator”, de două ample expoziții de pictură și fotografie expuse în foaierul sălii.

La deschiderea lucrărilor secțiunii cu tema *Rolul revistelor de cultură în promovarea valorilor românești europene* au participat: prof. univ. dr. Gabriel Coșoveanu, președintele Filialei „Oltenia” aUSR, prof. univ. dr. Ovidiu Ghidirmic, conf. univ. dr. Gabriela Rusu Păsărin, prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, conf. univ. dr. Ștefan Vlăduțescu, prof. Tudor Nedelcea, cercetător în cadrul Institutului „C.S.N. Plopșor” al Academiei Române, prof. univ. dr. Teodor Oancă, redactor-șef al revistei „Noul Literator”, Gelu Negrea, redactor-șef adj

al Editurii Academiei Române (București), Mihai Duțescu (Craiova), membru în colectivul redacțional al revistei „Noul Literator”, Spiridon Popescu (Tg. Jiu), Nicolae Petre Vrânceanu (Craiova), director al revistei „Noul Literator”, Constantin Pădureanu, Dumitru Duță, vicepreședinte al Asociației, Claudia Voiculescu (București), Mircea Pospai, A.C. Năstase, Emilian Mirea (Craiova) și alți membri ai Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor și ai Asociației Culturale „Noul Literator”, profesori și elevi ai Liceului de Arte „Marin Sorescu”.

Doamna Gabriela Rusu Păsărin a evidențiat obiectivele acestei întâlniri cu tema *Rolul revistelor de cultură în promovarea valorilor românești europene*.

În intervenția sa, Dl. Gabriel Coșoveanu a subliniat importanța apariției unor noi publicații culturale, unele gen caleidoscop, cum este și revista „Noul Literator”, care a împlinit o vârstă încă tânără, deși a cuprins în cele 20 de numere cu apariție trimestrială, peste 1200 pagini cuprinzând materiale din diferitele domenii ale culturii, științei și artei.

Zecile de publicații apărute după 1990, între care și „Literatorul”, condus de Marin Sorescu, personalitate implicată decisiv în viața literară și culturală a Craiovei, au creat o mai mare deschidere către promovarea valorilor culturale românești, o adevărată rețea cu mai mulți centri de cunoaștere și iradiere către cititorii de diferite categorii a unor contribuții pertinente pe care nu le puteau cuprinde în întregime revistele de tradiție din Capitală și din marile centre culturale ale țării.

Revista „Noul Literator” reușește să apară cu regularitate de 5 ani, asigurându-și existența

prin pasiunea și sprijinul logistic pe care i-l oferă o grupare de intelectuali universitari, profesori de licee și scriitori, membri ai Filialei „Oltenia” a Uniunii Scriitorilor din România, în jurul căroră se adună și câțiva gazetari și creatori mai tineri, cu certe posibilități de afirmare.

În intervenția următoare, Dl. Prof. dr., cercetător, Tudor Nedelcea, a reamintit cele două aniversări ale momentului: 50 de ani de la înființarea Institutului de Cercetări al Academiei Române „C.S.N. Ploșor” și recenta apariție în viața culturală a Băniei, revista „Noul Literator”, arătând importanța semnalării unor evenimente culturale de primă importanță (festivaluri, concursuri, comemorări, aniversări, întâlniri cu scriitori etc.), în peisajul cultural municipal, regional și național.

O nouă intervenție a susținut Nicolae Petre Vrânceanu, profesor și scriitor, președintele Asociației Culturale „Noul Literator” și director al revistei sărbătorite. În comunicarea susținută a adăugat dorința de a continua tradiția „Literatorului”, seria nouă, condus de maeștri ai scrisului, precum Marin Sorescu, Eugen Simion și

Fănuș Neagu. De asemenea, i-a felicitat pe membrii redacției revistei „Noul Literator”, pe colaboratorii și redactorii asociați pentru pasiunea și responsabilitatea cu care s-au angajat în acțiunea de afirmare și dezvoltare a patrimoniului cultural național – o datorie de onoare a contemporanilor față de înaintași și față de valorile prezentului.

Prin înscrierea ca personalitate juridică a Asociației Culturale „Noul Literator” (ACNL) și prin hotărârea Comitetului Director al USR de a ne considera printre revistele ce apar sub egida USR, activitatea noastră a dobândit un nou impuls. De aceea, am decis în Adunarea Generală a ACNL să înființăm, începând cu 30 oct. 2015, Cenaclul literar-artistic „Excelsior”, activitate deschisă în special afirmării tinerelor talente din Craiova și Oltenia, din zona transfrontalieră cu Bulgaria și Serbia, ori cu alte reviste din diaspora românească. În încheiere, Nicolae Petre Vrâncianu a adăugat: *Tuturor membrilor ACNL, ai revistei „Noul Literator” și ai noului nostru cenaclu le adresăm urarea sinceră „Excelsior” și le dorim înfăptuirea în continuare a acestui proiect cultural, alături de reprezentanții revistelor care apreciază și sprijină demersul nostru.*

În cadrul primei părți a simpozionului de la Liceul de Arte „Marin Sorescu”, dl. prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor, în calitate de cercetător al Institutului „C.S.N. Ploșor” și de președinte de onoare al ACNL a transmis tuturor urarea „La mulți ani!” și, în special, redacției revistei din al cărei consiliu redacțional face parte, și a precizat calitatea acestei publicații realizate exclusiv prin autofinanțare. De asemenea, ne asigură, în continuare, de sprijinul său prețios.

A urmat la cuvânt, scriitorul Gelu Negrea, redactor-șef adjunct al Editurii Academiei Ro-

mâne, care a mulțumit că a fost invitat la o activitate de adevărată ținută intelectuală și în calitate de fiu al comunei doljene Orodel se întoarce cu acest prilej la propriile obârșii. Apoi face unele aprecieri favorabile la adresa unor comunicări.

În continuare au susținut intervenții: Ovidiu Ghidirmic, Gabriela Rusu Păsărin, Teodor Oancă, Tudor Nedelcea, Adrian C. Năstase, Mircea Pospai, Ion R. Popa, Virgil Dumitrescu, Davian Vlad, Liliana Hinoveanu, Constantin Pădureanu, Spiridon Popescu, Gela Enea ș.a.

Participanții au fost distinși cu Diplome de Excelență și Diplome de Merit, din partea ACNL și a revistei „Noul Literator”.

În ziua a II-a a Zilelor revistei „Noul Literator”, 30 oct., s-au derulat întâlniri ale scriitorilor din cadrul redacției și scriitorilor invitați la: Colegiul Național „Elena Cuza”, Colegiul Național „Ștefan Velovan”, Liceul de Arte „Marin Sorescu” – întâlnire și cu bibliotecarii școlilor din Dolj, Liceul Teoretic „Henri Coandă” și Școala Postliceală Ecologică „Sf. Ștefan”.

Aceste întâlniri au marcat înființarea cenaclului „Excelsior” al ACNL, în prezența unui mare număr de elevi.

Ziua a II-a a manifestărilor, la Liceul de Arte „Marin Sorescu” au avut loc lansări de cărți recent apărute (2014-2015) ale scriitorilor din cadrul ACNL: Gheorghe Dănișor, Dinică Ciobotea, Tudor Nedelcea, Mircea Pospai, Nicolae Pîrvulescu, C. Pădureanu, Claudia Voiculescu, Gela Enea, Virgil Dumitrescu, Dumitru Duță, Ion R. Popa, N.P. Vrâncanu.

În încheiere, dl. Teodor Oancă, moderatorul întâlnirii, a adresat un cuvânt de felicitare și mulțumire tuturor participanților la manifestările ocazionate de împlinirea a 5 ani de apariție neîntreruptă a revistei „Noul Literator”, partenerilor media (revistelor, posturilor TV și radio, presei scrise cotidiene) colaboratorilor și cititorilor revistei.

SIMPOZION

Gheorghe Dănișor

Relația dintre filosofie și poezie

Poezia face posibilă vizibilitatea idealului, îl aduce în planul sensibilului și în individualizează. De aceea frumosul ca idee a lui Platon, prin poezie se transpune în frumosul concret întâlnit în lumea sensibilă: atunci se poate spune: acest trandafir este frumos.

Poate însă sensibilitatea să aprecieze prin ea însăși ceea ce este frumos fără aportul indispensabil al idealului filosofic?

Relația dintre filozofie și poezie rămâne enigmatică și chiar prilej de discordie. Distingând între poezie și filozofie, s-a produs separarea dintre imagine și concept, în epoca noastră, când de fapt acestea reprezintă o unitate contradictorie.

Poezia ca și filosofia și cu arta în general, suspendă experiența imediată (o pune între paranteze) ridicându-se într-o realitate ideală, spirituală. *Metafora*.

Reducția fenomenologică (epoche) este realizată „spontan”. Dar poezia nu este determinată de spontaneitate, acea intuiție intelectuală care trece dincolo de rațional, într-o lume ce nu poate fi încadrată logic. Nu asta face Hegel atunci când identifică contradictoriu ființa și neantul?

Sunt poezii ale lui Nichita Stănescu care nu au nicio legătură cu logicul, ci cu spontaneitatea ce refuză să se încadreze logic.

Pare că sensul a fost suprimat, dar el există, dar trece într-un domeniu al enigmaticului și pune la încercare imaginația cititorului, cel care îi dă sens. Dar în felul acesta enigmaticul unei poezii se dispersează în mai multe sensuri, care nu aparțin însă intrinsec poeziei sau filosofiei, ci imaginației celui ce o percepe.

De aceea, operele mari sunt mari prin ceea ce nu spun, decât prin ceea ce spun. În felul acesta, fiecare dintre noi descoperă într-o operă sensuri la

care autorul nici nu s-a gândit. Totuși ele sunt acolo, dincolo de intenția celui care a scris opera. Acest lucru se întâmplă datorită faptului că intuiția spontană a creatorului este dincolo de spațio-temporalitate, într-o intuiție intelectuală inexplicabilă logic, pe când cititorul o transpune în spațio-temporal și o percepe într-un plan logic. Prima nu se supune dialecticității, cea de a doua este dialectică, adică se desfășoară logic în spațiu și timp.

Această trecere este inexplicabilă logic. De aceea atât filosofia (metafizica), cât și poezia nu pot fi surprinse la adevărata lor valoare prin explicații logice. Cum să explici inexplicabilul? Creația este unică, explicația este multiplă, diversă. Cum să se împacă aceste??? De aceea, există multe explicații la un act de creație unic și inexplicabil. Ajungem la un moment dat să apreciem explicațiile (vezi critica) și să scăpăm accesul direct, într-un act spontan de înțelegere, a ceea ce a trăit poetul sau a gândit filosoful.

Poezia și filosofia ca ieșire din valurile comunicării cu care ne agresează permanent mass-media?

„Astfel, putem afirma că „există pentru sufletul surghiunit în greutatea teluricului, pentru acest suflet care și-a pierdut aripile, încât nu se mai poate avânta spre înălțimile adevărului, o experiență în care aceste aripi încep să-i crească din nou, dându-i posibilitatea să se înalțe. Este experiența iubirii și a frumosului, a iubirii de frumos. Platon gândește această trăire a iubirii născându-lăolaltă întrezărirea spirituală a frumosului și a adevăratelor ordonări ale lumii. Datorită frumosului reușim să ne aducem aminte multă vreme de adevărata lume. Aceasta e calea filosofiei și a poeziei. El numește frumos ceea ce strălucește și atrage mai mult, cu alte cuvinte, vizibilitatea idealului”.

Mircea Pospai

Necesitatea reflectării istoriei în revistele de cultură

Se spune despre istorie că este carte de învățătură, că este profesorul vieții, că acei ce o uită riscă să-i repete greșelile și încă asemenea lucruri cu valoare de maximă, de constatare apreciativă sau de avertisment, toate reiterând însă ideea că este necesară cunoașterea trecutului, a vieții și experienței înaintașilor, întru mai buna organizare a vieții generațiilor prezente și gândirii direcțiilor de viață pentru generațiile viitoare.

Rezultă că o preocupare foarte importantă, într-o țară, ar trebui să fie și aceea care vizează cunoașterea istoriei, a celei naționale în primul rând. Și să cunoaștem istoria, atât cât se poate reconstitui pe baza diferitelor categorii de izvoare, cât mai aproape de adevăr, *sine ira et studio*, deci fără ură și părtinire și, am adăuga, fără interpretări voit deformate, în interesul ideilor politice ale unei anumite perioade.

Cunoașterea istoriei capătă, se știe, niște funcții, atât în plan intern, cât și în plan extern. Așa cum se discută mult despre conturarea personalității individului, rolul stimei de sine și rolul imaginii pe care o dobândește, tot astfel sunt importante stima de sine a unui popor și imaginea pe care și-o crează în contextul comunității internaționale. Când vorbim despre stima de sine a unui popor se poate, simplificând, să o considerăm suma modurilor cum indivizii se raportează la ideea de apartenență la respectivul popor și la națiune, a modurilor de a privi valorile acestora, faptele și experiența înaintașilor, decurgând din acestea mândria (sau reversul ei!) privind această apartenență. Când vorbim despre imaginea în contextul comunității internaționale,

istoria este unul din instrumentele importante în compunerea acesteia, mai ales în contextul găsiirii echilibrului între integrarea în inevitabilul proces al globalizării și necesitatea păstrării identității naționale.

Din păcate, asemenea griji nu par a ocupa un loc prea mare în paleta de preocupări a diriguitorilor politicii românești din ultimul sfert de secol, mai ales a acelor care au avut sau au în grijă educația. Cu alte cuvinte, grija pentru cunoașterea istoriei este minimă, ba, mai mult, factorii pentru deformarea sau ignorarea ei par favorizați. Menționăm doi dintre acești factori, care ni se par între cei mai periculoși:

1. O anume predispoziție genetică spre a nega (și, adesea, distruge) ceea ce au făcut predecesorii. Atât material cât și spiritual, fără analize, fără discernământ, fără măcar calcule de interes al comunității sau al țării. Cele mai pregnante aspecte sunt contemporane generațiilor de astăzi.

a) Distrugerea, începând cu anii '50 ai secolului trecut, a unor realizări ale societății capitaliste românești antebelice. De remarcat că ponderea a fost asupra valorilor spirituale și concepțiilor de viață, fiind negate opere literare și artistice, rescrise denaturat fapte și interpretări istorice, răsturnate prevederile legislative privind dreptul de proprietate și mentalitățile asupra proprietății. În ceea ce privește valorile materiale, acestea au fost smulse vechilor proprietari, negate drepturile acestora, concomitent cu trecerea bunurilor în proprietate colectivă, fără a fi însă, în principiu, distruse.

b) Distrugerea, după 1989, a ceea ce realiza-se poporul român în anii socialismului. De data aceasta nu a fost doar o negare sau distrugere a valorilor spirituale (unele dintre ele deosebit de valoroase, inclusiv în domeniul cercetării științifice fundamentale și aplicate), ci și o distrugere a valorilor materiale, fără nici un discernământ. Combinate chimice sau siderurgice, capacități de rafinare, fabrici diverse, a căror producție mergea aproape în totalitate la export – au fost distruse complet, pe locul lor aflându-se deja, de multă vreme, hipermarket-uri; institute sau stațiuni de cercetare cu teme și rezultate apreciate la nivel mondial au fost desființate și trecute în uitare.

Sigur, în ambele cazuri însuși mersul istoriei impunea anumite demersuri sau acțiuni, dar de aici și până la negarea totală, la distrugerea fără discernământ, la lipsa de analiză obiectivă este un drum lung. Recunoașterile, regretele sau reabilitările târzii (petrecute parțial înainte de '89 și oarecum începute în anii din urmă), nu mai pot, în cele mai multe cazuri, să aibă efect reparatoriu pentru viața generațiilor prezente sau viitoare.

2. O exagerată plecăciune în fața a ceea ce fac alții, fără a vedea sau fără a ști dacă noi nu aveam sau nu puteam face ceva mai bun. Nu mai vrem, de exemplu, să știm că Bucureștiul a fost primul oraș din lume iluminat cu petrol, Timișoara a avut pentru prima dată în Europa iluminat stradal electric, la Reșița au fost construite principalele elemente metalice ale Tour Eiffel, domnitorii români au apărat creștinătatea, rafinăriile românești au fost între primele din

lume, diamantele artificiale produse în România erau greu deosebite de cele naturale etc. etc. Să nu mai vorbim despre părăsirea tradițiilor românești și prosternarea în fața unor pseudovalori preluate de pe aiurea.

Sigur, toate cele enumerate mai sus sunt fapte cu efect major asupra cursului logic al civilizației naționale și, de asemenea, asupra cunoașterii istoriei și asupra formării atitudinilor față de propria țară.

Din păcate, pârgghiile principale pe care factorii educaționali (sau cel puțin cu atribuții și îndatoriri legale în acest sens!) le au la îndemână sunt direcționate incorect sau nu sunt folosite la potențialul cuvenit. Enumerăm câteva dintre ele:

- Manualele școlare. S-a vorbit și se vorbește mult despre ele, dar nu s-a găsit, la nivel național, o soluție, care să împace nevoia de modern cu aceea a păstrării identității;

- Filmele istorice. În timp ce vizionăm producții despre alte epoci (antică, feudală, modernă) și de pe alte meleaguri, despre istoria altor popoare, au fost desființate, pur și simplu, unele pentru câte o replică sau câte o scenă, producții cinematografice despre istoria poporului român, premiate, în epocă, la chiar festivaluri occidentale;

- Cărțile de istorie. Se tipăresc mult mai multe, unele dintre ele foarte bune, cu un plus de informație, interpretare pertinentă și opinii diverse. Din păcate cu tiraje mici și pătrundere limitată către cititori.

*După lansările de carte
(Liceul de arte „Marin Sorescu”)*

- Platformele on-line, internetul. Este deja vehiculul principal pentru ceea ce se numește informarea de masă, diseminând cea mai mare parte a informației pentru publicul larg. Istoria este prezentă pe internet, dar este marcată de tabloidizare, majoritatea subiectelor vizând picanterii sau aspecte de violență (de exemplu, subiecte absolut denaturate legate de Ștefan cel Mare, Carol al II-lea, Vlad Țepeș sau Alexandru Ioan Cuza).

- Revistele de istorie și revistele de cultură. În prima categorie se află peste 50 de publicații, unele dintre ele având apariție anuală. Sunt editate de instituții prestigioase, cu gir științific, dar și ele suferă de lipsa de răspândire. Cele câteva reviste destinate unui public mai larg (Magazin istoric, Historia, Dosarele istoriei) sunt cam singurele repere din peisajul publicisticii specializate care îndeplinesc, după părerea noastră, criteriile de exigență și calitate a articolelor. În ce privește revistele de cultură, existente în toate județele țării (uneori chiar câteva într-un singur județ), puține sunt cele care abordează, consecvent și semnificativ, subiecte de istorie. Și totuși și ele, aceste reviste editate adesea prin bunăvoința exclusivă a unor oameni inimoși, pot face mai mult, tocmai prin predispoziția realizatorilor lor, pentru ca istoria adevărată să nu fie uitată.

Revistele de cultură au și ele tiraje mici și

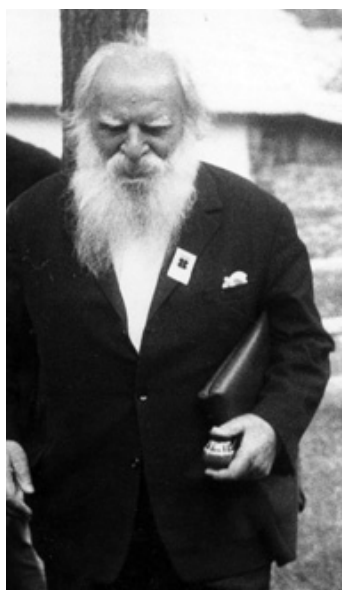
nu ajung la prea mulți cititori. Dar majoritatea au început să fie găsite pe internet, iar acolo limitele de pătrundere către cititori sporesc considerabil. Importante devin alte lucruri, legate de accesibilitatea site-urilor, calitatea subiectelor propuse, atractivitatea modurilor de prezentare oferite de multimedia, crearea unor condiții pentru link-uri către variantele electronice ale revistelor.

Revista „Noul Literator” a început, cu câteva numere bune în urmă, să acorde atenție și unor subiecte de istorie, iar noile condiții de administrare și editare vor permite, credem, o extindere a preocupărilor în acest domeniu. Aceasta se înscrie, astfel, între revistele din țară „mici dar importante” (doar din Oltenia mai putem cita „Porțile de Fier” de la Drobeta Turnu Severin, sau „Forum V” de la Râmnicu Vâlcea) a căror forță însumată chiar înseamnă ceva și care pot suplini cât de cât alte contribuții. Pentru că e nevoie de cunoașterea istoriei. A istoriei corecte, adusă la lumină (și) de aceste mici publicații, prin oameni de cultură neatinși de microbii care, la alte niveluri, pot ignora sau deforma interesat. Fie și numai pentru, dintre toate câte am înșirat în acest articol, spre a nu-i repeta greșelile. (*Sinteză a comunicării cu același titlu prezentată la simpozionul „Noul Literator la 5 ani”, Craiova, 29 – 31 octombrie 2015*)

Ionuț Adrian Pătularu

V.G. Paleolog, spiritul olteanului renașcentist...

Unul dintre cele mai polivalente spirite ale culturii române contemporane este remarcabilul și enigmaticul V.G. Paleolog. Născut în 1880 pe 23 septembrie, în satul Teiu, comună Corlate, într-o familie numeroasă a funcționarului Consiliului Județean Dolj, Bade Georgescu. Mama sa, Maria Paleolog(Paliu) provine la rândul său dintr-o familie veche din Oltenia cu ramificații până-n în perioada porfirogeneților bizantini așa cum își revendică și V.G.Paleolog arborele genealogic. Viața și opera lui V.G. Paleolog îl recomandă a fi acel spirit al olteanului renașcentist care pleacă în lume să-și găsească destinul, să se defi-

nească și la rândul său să ofere societății adevărate comori culturale. Plecarea sa din Craiova în timp ce era elevul liceului Carol I, cel mai prestigios în acea vreme, este intempestivă și oarecum adolescentină, în urma altercației pe care a avut-o cu profesorul său de desen. Îl va prelua marele poet Alexandru Macedonski, oltean de origine și rudă cu mama lui V.G. Paleolog, dar după o perioadă în care orbitează în jurul lui Macedonski simte nevoia să zboare singur prin Europa, ajungând în Italia după ce vasul a naufragiat, apoi îl regăsim în Olanda, la Rotterdam unde va deveni un important antreprenor și ul-

terior la Paris unde va lega prietenii pe viață cu Amedeo Modigliani, James Joyce, Ezra Pound, Erik Satie și mai ales Constantin Brâncuși.

Trebuie să remarcăm faptul că V.G. Paleolog fiind un spirit polivalent ce putea să intre în mai multe domenii prin culoarele interdisciplinarității, a ajuns la renumitul profesor Wilhelm Wundt de la Leipzig, care îl amână pentru a-și începe teza de doctorat. După puțin timp el este primit la doctorat de către marele om de știință Albert Einstein la Zurich. Din păcate Europa trecea printr-o perioadă de mare criză politică, ajungându-se în urma atentatului de la Sarajevo la primul război mondial. Ceea ce a dus și renunțarea sa la studiile doctorale. La debutul primului război mondial, V.G. Paleolog se afla la Paris și reușea într-un mod admirabil, să fie omul de legătură al Antantei care sprijinea România cu armament în special adus din Franța, portul Lorient, până în Scandinavia, Marea Baltică, Polonia ajungând în cele din urmă în România.

Această cărașie de armament pentru a-și ajuta compatrioții și întreaga națiune română ce era înconjurată de trupele austro-germane era foarte riscantă, foarte puțini aveau curajul să facă asemenea gesturi, ceea ce atestă spiritul său neînfocat de patriot.

După primul război mondial se va așeza la casa sa, căsătorindu-se cu o franțuzoaică, absolventă a Conservatorului din Paris, Cecile Henriette Lauru cu care a avut trei copii: Tretie Stan Dragoses, Preda Varlam Calomfir și Dyspré Henry Theodore. După ce își întemeiază această familie, simte nevoia să ridice un palat în stil italian în micuțul sat Corlate. Și-a cumpărat mai multe hectare de pământ și a început să practice o agricultură științifică după modelul occidental. Cu banii câștigați de pe cereale și animale, V.G. Paleolog și-a construit una dintre cele mai respectabile biblioteci cu cărți foarte rare românești și europene (aprox. 20.000 de volume). O parte din cunoscători își aduc aminte cu nostalgie de faptul că scara interioară de lemn din palatul de la Corlate, a fost realizată de către prietenul său Constantin Brâncuși, atunci când acesta a venit în România, la invitația Aretiei Tătărașcu spre a ridica complexul sculptural de la Tg. Jiu.

În plin război V.G. Paleolog reușește să organizeze alături de alți oameni de cultură craioveni "Săptămâna Olteniei", iar un capitol important îi revenea marelui prieten și sculptor Constantin Brâncuși, căruia îi dedicase de fapt și prima monografie. După cel de al doilea război mondial, democrația din România a fost lovită în mod crunt, instalându-se bolșevismul și teroarea clasei muncitoare asupra intelectualității românești. Toată floarea intelectualității românești, a fost pur și simplu decapitată în închisorile comuniste, de care

V. G. Paleolog a scăpat într-un mod aproape miraculos, fiind muncitor "sub acoperire" pe siturile Sarmisegetusei sub coordonarea profesorului și academicianului Constantin Daicoviciu. Este regăsit o perioadă ca muncitor forestier în zona Novaci, pentru ca după un timp să se afle că profesor de limba franceză în localitatea Corlate, satul său natal.

Pentru o vreme, legăturile cu Occidentul au fost întrerupte în totalitate, chiar dacă soția sa era de origine franceză sau prietenii săi făceau carieră în Europa și în lume. Întâlnirea și prietenia mai veche cu un alt mare corifeu C.S. Nicolaescu Plopșor l-a relansat mai ales atunci când Academia Română și-a ramificat forțele în teritoriu înființând în 1965 filiala Academiei Române de la Craiova. Timona filialei era condusă de marele istoric, arheolog și om de cultură de talie europeană C.S. Nicolaescu Plopșor care, fiind un vizionar, și-a dat seama că are nevoie de noi forțe creatoare în Academie. Vremurile începuseră să se mai îmblânzească după acea teroare politică bolșevică, mai ales începând cu 1964 când s-a dat amnistia pentru deținuții politici din România. Astfel C.S. Nicolaescu Plopșor îi va da posibilitatea lui V.G. Paleolog să-și exprime deplinătatea experienței sale, concentrându-se în special pe universul marelui Constantin Brâncuși, prietenul său. Se încercă reabilitarea "artei decadente" create de demiurgul Constantin Brâncuși, era de fapt o reîntoarcere la valorile autentice românești, chiar dacă acestea nu erau pe placul comuniștilor, căci aceste opere erau arhicunoscute în întreaga lume, iar sistemul politic românesc de atunci, juca o carte nouă a deschiderii către cultura occidentală.

V.G. Paleolog va fi trimis de statul român la Paris, ca să aducă "relicvele sfinte" a ceea ce mai rămăsese din atelierul lui Brâncuși situat în Paris pe Impasse Ronsin. Bârnela acelea de stejar masiv, sunt regăsite astăzi în curtea Colegiului Constantin Brâncuși.

Ceea ce a făcut V.G. Paleolog pentru redescoperirea operei și universului celui mai mare sculptor ce l-a avut națiunea română, este fără îndoială un întreg ansamblu în mii și mii de fețe, pe care noi cei de astăzi trebuie să-l omagiem așa cum se cuvine.

V.G. Paleolog, acest spirit oltean renașcentist a murit în 1979, în Craiova, fiind depus în cripta familiei din capela cimitirului Sineasca, ctitoria mătușii sale, contesa Eliza Georgescu. Spiritul său enciclopedic, renașcentist, patriot, de aventurier al Europei, reverberează până astăzi redescoperindu-ne rădăcinile și seva acestui popor care ori de câte ori este lovit, renaște într-un fel anume. Craiova nu a uitat figura patriarhală a lui V.G. Paleolog....

Ion R. Popa

Savantul Henri Coandă, dincolo de știință și tehnică

Cu cele peste 250 de invenții și inovații cuprinse în peste 700 de brevete – din care cele mai multe emise de foruri științifice din străinătate -, întemeietor al științei fluidonice, românul-oltean Henri Coandă a stârnit admirația contemporanilor, la 16 decembrie 1970, cu prilejul deschiderii Muzeului Științei care îi poartă numele, fiind supranumit drept „... un adevărat Leonardo da Vinci al zilelor noastre!”¹⁾

Fiind revendicat de mai multe țări, Henri Coandă nu poate aparține decât poporului român și României, de unde a înglobat în EUL său „efluviile” pământului natal, care și-au pus pecetea pe felul său de a fi, de a gândi și a crea.

Cu harul său creator, cu puterea sa de intuiție, Henri Coandă a pătruns dincolo de limitele cunoașterii științifice și, dând curs concepției lui filosofice, sensibilității spirituale și călăuzit de puternicu-i crez umanist, a exprimat cu mijloacele artei ceea ce știința și tehnica nu puteau transpune cu mijloacele lor. Astfel, el a confirmat teza lui Da Vinci: „... Artistul este ochiul lumii, ochiul care vede totul și care reflectă lumea în multiplicitatea aspectelor sale”²⁾, având posibilitatea de a exprima legături nevăzute între lucruri, între fenomene și de a exprima inefabilul cu puterea imaginației.

Încă din anii adolescenței, marele savant a dovedit înclinații și preocupări artistice, alături de cele literare, filosofice și sportive. Când se afla la Iași, elev la Liceul Militar, Henri Coandă a realizat primul său modelaj³⁾, care avea să devină o premisă a realizării decorațiunilor pentru construcții.

În etapele următoare ale formării sale ca personalitate enciclopedică, a lucrat împreună cu Antoine Bourdelle (1861-1929), întemeietor de stil propriu în sculptură, apoi cu Auguste Rodin (1840-1917), colaborator al lui Bourdelle. Pe când se afla la Berlin, Henri Coandă a realizat sculpturile „Prometeu”, „Destinderea”, „Dejunul muncitorului”, „Spre lumină”, care încor-

porează și exprimă nu doar talentul, dar și personalitatea autorului.

În atelierul lui Rodin, Henri Coandă a creat un modelaj artistic de mare sensibilitate, dedicat fetei sale, Monique, decedată prea timpuriu; sub forma unui cap de Christ, ajuns apoi la biserica Migné-Auxance, acesta a devenit ținta admirației celor ce trec pragul sfântului lăcaș. Parohul descria astfel opera: „...cred că redă expresia unei gândiri și a unei suferințe sublime a unei ființe care, deși moare, își păstrează totuși spiritul, ideea de viață, care dăinuie prin însăși suferința lui. În fața unor asemenea lucruri, oamenii devin parcă mai buni.”⁴⁾

A urmat o prietenie cu Constantin Brâncuși (1876-1957)*, care l-a îndemnat spre filozofie, ale cărei subtilități urmând să fie încorporate în artă, și s-a străduit să-l determine să facă din sculptură una din pasiunile sale, dincolo de știință și tehnică. Poate că de aceea Coandă a fost preocupat de sculptură până în amurgul vieții.

Apreciind sculpturile lui Coandă, Bourdelle⁵⁾ considera că românul dovedea că știe mult, atât din teorie cât și din practica artei,

dovedindu-se un adevărat artist prin modul de a gândi, de a simți și de a rezolva; totodată, îi admira în mod deosebit expresia lucrărilor și monumentalitatea reliefurilor, dar numai prin conținut, ceea ce apare evident în cazul statuetelor, figurinelor sau al altor compoziții măsurate în centimetri.

Întrebat de V. Firoiu, biograful său, dacă are alte lucrări artistice expuse, savantul a dat un răspuns din care transpare concepția lui despre artă și menirea creatorului, ca și cea a omului de știință: „Desigur, doar n-am lucrat așa, ca să-mi treacă timpul, de care am dus lipsă toată viața mea! ... Am chiar lucrări publice urmând același destin al anonimatului, ca multe dintre lucrările mele tehnice brevetate, folosite pretutindeni în lume, în variate domenii, fără ca cei care le folosesc să mai știe ceva despre autorul lor, pentru că au intrat de mult în patrimoniul

public, ceea ce nu mă lezează de bine ce esențialul a fost atins: lucrarea trăiește și folosește omenirii”.

Henri Coandă a cochetat și cu presa, Gustave Eiffel sfătuindu-l ca o invenție sau inovație, înainte de a fi fost dat omenirii, să fie făcută cunoscută publicului larg. Pentru asta, el a publicat - fie personal, fie prin intermediari - rezultatele, uneori chiar parțiale, ale cercetărilor sale, în presa de largă circulație. De altfel, îndată ce a revenit definitiv în România, el s-a făcut cunoscut opiniei publice prin publicații de largă circulație, reținând atenția articolul „Era ideii” publicat în „Contemporanul” nr.47/1971, prin care milita pentru libera circulație a ideilor și combaterea cenzura.

Sensibilitatea artistică a savantului s-a manifestat de timpuriu și în domeniul muzicii. A cântat la violoncel când era elev la Iași, iar la Berlin a avut prilejul de a fi concertat cu Orchestra Imperială.6)

Apoi, împreună cu Albert Einstein (1879-1955) și alți prieteni a alcătuit o formație orchestrală, mijloc de îmbinare a muncii științifice cu cea artistică, de recreere activă.7)

Marea lui sensibilitate s-a manifestat și prin atașamentul față de animale, practicând dresajul, cu care a obținut trofee, a îmblânzit animale sălbatice, cazul panterei Mina, care a refuzat să se mai alimenteze după ce el a cedat-o unei grădini zoologice, fiind de mare notorietate în epocă.

Henri Coandă a fost și un polisportiv recunoscut8), practicând cu succes atletismul, hipismul, rugbiul, ceea ce i-a permis să își mențină până la vârsta octogenară ținuta zveltă și acuitatea mentală, însoțite de o expresie jovială și plină de optimism.

Cu ținuta lui impunătoare, cu zâmbetu-i caracteristic mereu pe buze, cu vaste cunoștințe într-un spectru tehnico-științific de largă cuprindere, cu un bilanț impresionant al celor 60 de ani de activitate creatoare în cele mai diverse domenii, respectat, admirat și solicitat deopotrivă, călătorește într-o viață octogenară plină de confruntări pe tărâmul științei, tehnicii și nu numai, un bonom pe măsura tatălui său la care a mi adăugat ceva, înzestrat cu modestia românului și înțelepciunea celui ce a învățat mult nu doar din cărți și în laboratoare ci și din viață, păstrând și manifestând mereu agerimea copilului de la Pe-

rișor, Calafat și Craiova, pe cea a adolescentului de la Iași unde i s-a decis marea pasiune a vieții, sporindu-și asiduu capacitățile prin studii și experimente la București, Berlin, Liege și Paris, Henri Coandă întruchipează geniul creator românesc în plenitudinea sa, pe care l-a impus pe plan universal.

El își cucerea auditoriul cu măiestrie, indiferent de problema abordată, și exercita un adevărat farmec asupra celor din jur, radiind căldură și apropiere sufletească, inspirând încredere, optimism, forță angajantă. Cei care l-au cunoscut îndeaproape știu că Henri Coandă și-a păstrat vitalitatea până la capătul vieții (1972), în 1970, cu prilejul primirii ca membru al Academiei Române, dominând aula forumului științei românești „... cu personalitatea sa, cu înfățișarea robustă, cu fruntea înaltă ca o boltă de catedrală, cu privirile-i bărbătești sub sprâncene stufoase, albe”.9)

Om de aleasă cultură, personalitate enciclopedică, bun patriot, antifascist convins, spirit democratic, Henri Coandă nu a cunoscut îngâmfarea, egoismul, izolarea de semeni și a ridicat munca la rangul de „generator al vieții” și „esență a existenței umane”, în timp ce rezultatele muncii sale au fost denumite „daruri pentru omenire”.

Note

1. Ion V. T. COJOCARU, „Henri Coandă, omul”, în „Invenții și Inovații”, nr.2/1973, p.49;
2. Apud Gh. GHITESCU, „Leonardo da Vinci și civilizația imaginii”, Ed. Albatros, București, 1986, p. 88;
3. Aurel LEON, „Umbre”, vol. IV, Iași, 1979, p.27-52;
4. V. FIROIU, „Convorbiri cu Henri Coandă”, Ed. Albatros, București, 1971, p.150,151;
*Net. Florică.Oprea.EU;
5. Dinu MOROIANU, I.M. Ștefan, „Maeștrii ingineriei românești”, EDP, 1976, p. 122;
6. V. FIROIU, „Op. cit.”, p. 147;
7. Dinu MOROIANU, I.M.ȘTEFAN, „Op.cit.”, 123-125;
8. V. FIROIU, „Op.cit.”, p. 151-163;
9. V. TONCEANU, „Cu prilejul unei noi vizite în România, Henri Coandă”, în „Sport și tehnică”, nr. 1/1970.

ECOURI

Amalia Văduva

Revistele școlare, un prim pas către revistele de cultură

Acesta a fost genericul sub care s-a desfășurat Cercul Metodic al Bibliotecarilor Școlari și al Profesorilor Documentariști din județul Dolj, care a avut loc la Liceul de Arte "Marin Sorescu", Craiova, într-o frumoasă zi de sfârșit de octombrie.

Manifestarea s-a înscris și în cadrul zilelor revistei "Noul Literator", Ediția I, desfășurată în aceeași perioadă și în aceeași locație, marcând 5 ani de la apariția primului număr al acestei reviste de cultură și spiritualitate oltenească și nu numai.

Nu a fost o simplă coincidență, ci o desfășurare logică a faptelor care au decurs unele din altele; între ele este o strânsă legătură, deoarece patronul spiritual al Liceului de Arte este chiar Marin Sorescu, poet, scriitor, dramaturg, artist plastic, personalitate marcantă a Olteniei, care prin întreaga lui operă realizează un sincretism al artelor. Nu în ultimul rând, Marin Sorescu a fost redactor-șef al revistei "Literatorul" - serie nouă, ce apare la București, fiind reînființată chiar de scriitorul Marin Sorescu în 1990, la 100 de ani de la apariția primului număr al revistei de cultură "Literatorul", sub coordonarea poetului simbolist Alexandru Macedonski. Ce au în comun cele două reviste de cultură? Am putea spune că ele se bucură de colective redacționale formate din scriitori de prestigiu care doresc să continue tradiția macedonskiană, promovând în paginile lor, printre scriitorii consacrați, și tinerele talente care își exersează scrisul, sensibilitatea, creativitatea.

Ca și revista „Literatorul” de la București a lui Alexandru Macedonski, în jurul căreia s-a creat și cenaclul literar cu același nume, și „Noul Literator” craiovean își lansează cenaclul literar „Excelsior”, cenaclu deschis comunității craiovene și în special tinerilor.

De aceea, în cadrul activităților Cercului Bibliotecarilor au fost prezenți ca invitați redactorul-șef al revistei, dl. Nicolae Petre Vrânceanu, împreună cu echipa redacțională, formată din personalități ale lumii culturale craiovene, care au prezentat atât rolul revistelor de cultură în promovarea valorilor spirituale românești și europene, cât și activitatea cenaclului, care își deschide porțile, primind în cadrul său tinerii talentați, creatori de

frumos. În paginile revistei "Noul Literator" își vor găsi de asemenea locul desene, ilustrații ale elevilor care bat la porțile afirmării dincolo de paginile revistelor școlare, precum și ilustrații ale artiștilor plastici consacrați.

Gazdele au realizat de asemenea o prezentare PowerPoint a revistei elevilor liceului.

Cu profil vocațional, muzică și arte plastice, revista are o interesantă „carte de vizită”, apărând prima dată în 1998, cu titlul „Scara”, titlu ce face trimitere la poezia soresciană omonimă. Doi ani mai târziu, sub coordonarea profesorului Bunget Marilena, revista se va numi „ARTE”, inițiale legate de trăiri general-umane: Armonie, Ritm, Talent, Emoție. Revista a ajuns la numărul 20, fiind o revistă tip caleidoscop, în care elevii își exprimă creativitatea, propriile trăiri, idei, sentimente, într-o manieră originală. Din 2010, revista este coordonată de profesor Enea Gela, care a și introdus rubrici noi, realizând o consonanță între ceea ce a fost și ceea ce este în prezent Liceul de Arte "Marin Sorescu". Revista frapează prin coloristică și prin unicitatea desenelor care o ilustrează.

Un alt punct de atracție în desfășurarea activității Cercului Bibliotecarilor și Profesorilor Documentariști a fost programul artistic intitulat "Dialogul Artelor", în care muzica, artele plastice, poezia și teatrul și-au dat mâna, contribuind fiecare prin instrumente proprii la realizarea unei activități care și-a atins pe deplin obiectivele propuse, fiind considerată o activitate reușită.

(Bibliotecar, Liceul de arte „Marin Sorescu”)

Daria Firescu

Felicitări Redacției

Mă simt onorată să fiu alături de acești oameni minunați, domnii Nicolae Petre Vrânceanu și Ion R. Popa, care mi-au fost dascăli la Liceul Teoretic „Henri Coandă” și care au o carieră literară rodnică, în plină ascensiune. Același respect îl am și pentru ceilalți scriitori participanți la sărbătorirea a cinci ani de la înființarea revistei „Noul Literator” și la liceul nostru.

Nu pot decât să-i felicit pentru vitalitatea și emoția pe care o transmit prin creațiile dumnealor și să urez revistei „Noul Literator” și fiecărui membru al acesteia viață lungă și motive de inspirație care să-i mențină mereu tânăr.

(Bibliotecar, Liceul Teoretic „H. Coandă”, Craiova)

MENTIUNI ÎN PRESĂ

Virgil Dumitrescu

Zilele revistei Noul Literator, succes notabil

La cinci ani de la debut, revista craioveană Noul Literator, continuatoare pe paradigme înnoitoare a Literatorului macedonskian, care apărea în București la interferența ultimelor două secole, a inițiat prima ediție a Zilelor sale omonime, la finele lunii trecute (29-31 octombrie). Întru parafarea cu succes a programului, și-au dat mâna Asociația Culturală Noul Literator, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolaescu – Ploșșor” al Academiei Române și Filiala Craiova a Uniunii Scriitorilor din România. Manifestările s-au desfășurat la Liceul de Arte „Marin Sorescu”, Colegiul Național „Elena Cuza”, Colegiul Național „Ștefan Velovan”, Liceul Teoretic „Henri Coandă” și Școala Postliceală „Sf. Ștefan”, unde au avut loc dialoguri fructuoase între elevi și scriitorii membri ai Noului Literator. A deschis manifestările Nicolae Petre Vrânceanu, directorul fondator al revistei Noul Literator. Au rostit alocuțiuni Gabriel Coșoveanu, președintele Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor din România, prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor, prof. dr. Tudor Nedelcea, conf. univ. Gabriela Rusu-Păsărin, criticul și scriitorul Gelu Negrea, alți invitați de prestigiu. Segmentul forte al manifestărilor l-a constituit, fără doar și poate, simpozionul „Rolul revistelor de cultură în promovarea valorilor spirituale românești,

europene”, moderat, ca la carte, de Gabriela Rusu-Păsărin, remarcabil om de radio. Pe parcursul luărilor de cuvânt au fost abordate, consonând cu așteptările publicului, și alte aspecte privind rolul educației, al literaturii și culturii, ținând de instituțiile specializate. Ca de fiecare dată, a fost o reală încântare pentru cei prezenți să-l asculte pe criticul Ovidiu Ghidirmic. Au mai susținut comunicări prof. univ. dr. Teodor Oancă, scriitorii Mircea Pospai, Ion R. Popa, Davian Vlad, Dan Lupescu. Au citit din creațiile proprii Mihai Duțescu, Spiridon Popescu, Gela Enea, Constantin Pădureanu, Claudia Voiculescu, Liliana Hinoveanu, Virgil Dumitrescu, dar și condeieri liceeni. Asociația Culturală Noul Literator a oferit Diplome de Excelență „pentru întreaga activitate dedicată promovării CULTURII ROMÂNEȘTI”. Programul Zilelor revistei Noul Literator a mai cuprins lansări de carte, o expoziție de tipărituri și o altă de fotografie, în foaierea Liceului de Arte „Marin Sorescu”, momente artistice, recitaluri actoricești. Parteneri media: posturi TV, studiouri de radio, presă scrisă. La cinci ani de la apariție, grație, în primul rând, poetului Nicolae Petre Vrânceanu, Noul Literator se bucură de valoroși colaboratori din țară și de peste hotare.

(text preluat din publicația craioveană INDISCRET)

Obiectivele revistei „Noul Literator”

Circumstanța majoră a constituirii Uniunii Europene a contribuit la afirmarea - și în plan cultural - a diversității în unitate, principiu de covârșitoare importanță pentru aglutinarea energiilor creative cu caracter identitar. Așa cum într-o pictură de mari dimensiuni se îngemănează tușe de culoare, astfel se adaugă, prin valori spirituale specifice, într-o amplă compoziție, valorile spirituale marcând autenticitatea și legitimitatea existenței fiecărei națiuni. Rolul mass-media și în special al editurilor și publicațiilor de cultură este, evident, unul semnificativ, în

acest sens, dovada o constituie numărul mereu în creștere al revistelor culturale, în afara celor existente în școli și facultăți, care au depășit sute de titluri însumând mii de apariții anual.

Implicarea redacțiilor, a colegiilor redacționale și a grupărilor de colaboratori, formate în jurul acestor publicații, în afirmarea și dezvoltarea patrimoniului spiritual al națiunii noastre reprezintă nu numai un deziderat ei și o datorie a contemporanilor față de; această lucrare înscrisă deja „sub speciae aeternitatis”. Sub titlul „reperle începutului”, o încercare de articol-

program publicat în nr. 1/2010 al „Noului Literator”, revistă trimestrială de cultură, afirmam, în calitate atunci de redactor-șef: „Ne-a trebuit mult curaj, celor ce am îndrăznit acum, în plina criză economică, socială, dar și culturală, să continuăm apariția (în paralel cu „Literatorul” bucureștean), a unei publicații (complementare), continuatoare în sens larg a revistei „Literatorul”, inițiate în 1880 și conduse cu fervoare de Alexandru Macedonski.

Ne-am propus și ne propunem prin apariția „Noului Literator” să promovăm în continuare, așa cum afirmam în 2010, valorile recunoscute ale culturii, științei și artei românești, unele intrate deja în universalitate, caracterul înnoitor și viguros al unei culturi cu o îndelungată și bogată tradiție.

Afirmam încă de atunci, din dec. 2010: „Din spațiul românesc de aici, din Oltenia, ne adresăm țării și tuturor cititorilor pentru a contribui, pe măsura puterii noastre, la împlinirea misiunii asumate și pentru ai răspunde provocărilor începutului de secol XXI. Se cuvine să mulțumim tuturor înaintașilor, dar și celor care au contribuit acum la apariția revistei „Noul Literator”, cu devotament și generozitate, cu competență și dăruire. Ne-am bucurat că, în urmă cu 5 ani, conducerea USR a salutat apariția primului număr al revistei noastre, pentru intenția de a menține viu „un țel întru totul nobil”, editarea unei reviste de cultură continuând o tradiție foarte valoroasă.

(Text preluat din periodicul *Rațiunea*, 29 oct. 2015)

Baaadul Literar (Bârlad) despre Noul Literator, în nr. 4 (35), noiembrie 2015

Cu un Consiliu redacțional alcătuit din profesori universitari, revista NOUL LITERATOR, având ca director executiv pe Nicolae Pârvulescu și redactor-șef pe Teodor Oancă, apare la Craiova, sub egida Uniunii Scriitorilor din România.

Înființată în 2010, noua publicație trimestrială de cultură amintește de revista *Literatorul*, inițiată în 1880 de Alexandru Macedonski.

Obiectivele revistei *Noul Literator* sunt enumerate de N. P. Vrânceanu: a continua o tradiție foarte valoroasă și a promova cultura românească în țară și în afara ei.

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de la apariție, *Baaadul Literar* urează colectivului redacțional, colaboratorilor revistei *Noul Literator* un călduros „La mulți ani!”, putere de muncă și spor în toate.

(„Veste” comunicată și redactată de Petruș Andrei)

Victor Rusu

Toate urările de bine pentru „Noul Literator!”

Din numărul 20 septembrie a.c. am aflat cu o satisfacție aparte că revista craioveană „Noul Literator” împlinește 5 ani de apariție, prilej sărbătoresc de a adresa entuziastei și valoroasei grupări de oameni de litere, cultură și artă, care îi conferă substanțialitate și strălucire, număr de număr, cu gândurile, trăirile și scrisul lor, cele mai frumoase și sincere urări de bine, de noi și semnificative succese viitoare.

Citit cu viu interes și concentrare, recentul număr a revistei „Noul Literator”, dens, echilibrat, de o elevată ținută intelectuală, estetică și publicistică, ne-a întărit convingerea că interbelica și atât de frecvent citata sintagmă/ idee critică „LOCALISMUL CREATOR” este de o fericită, stenică actualitate, în contextul aparițiilor susținute, salutare, al atâtor reviste de cultură, literatură și artă, care configurează, împreună cu

numărul însemnat de volume tipărite, în majoritatea județelor țării, ceea ce reputatul critic Cornel Ungureanu numea inspirat, cu justețe, „geografia literară” a României.

Redactori de marcă, pasionați și competenți, un prestigios, impresionant Consiliu redacțional, format din personalități de prim rang, cadre universitare, scriitori consacrați, redactori asociați și colaboratori de recunoscută valoare, într-un cuvânt „Noul Literator” are tot ceea ce poate să-și dorească o revistă de cultură, literatură și artă, în vederea unei evoluții viitoare la altitudini estetice și publicistice de referință.

Urăm, aşadar, încă o dată, din adâncul inimii, revistei „Noul Literator” viață lungă și cale luminoasă, mereu suitoare, în relieful fascinant al literelor românești!

(Scriitor, Drobeta Turnu Severin)

Dan Lupescu

**Ruga lui BRÂNCUȘI
în fața Coloanei – axis mundi
Ora et labora**

Eu nu știu, Doamne, cine sunt
Dincolo de crucea din Cuvânt –
În Timp ori în afara lui
Cu umbra-mi bat în ceruri cui...

Țâșnind spre matca Orion
În care veșnicia-și are tron,
Pironul îndoielii îl tot sui
În cosmicul rădvan hai-hui...

Ci vine din văzduh Măiastra
Cu trup-elice din albastra
Genune a Duhului Sfânt
Din care mă-ntrupez și cânt...

În Altair, pe Marte, pe Pământ
Îmi caut umbra – alter cânt –
Chipul dintâi să mi-l ascult
Mai sus de-al mumelor tumult...

În mugurii stării de taină –
Magică pălărie, haină –
Mă fac adesea nevăzut
Chiar mie însumi, crivăț mut...

În Timp ori în afara lui,
Bolta galactică descui...
Sub curcubeul din Cuvânt,
Ști-voi, Hristoase, cine sunt?...

De unde vin? Încotro merg?
Bour heraldic, inorog sau cerb,
Țăruș de lacrimi, stâlp-clepsidră,
Furcă a înfinirii, vie cariatidă?...

Orfeu...

Nepot al lui Orfeu sunt, Tată,
Dar veșnicia n-o să-mi bată
Nicăcând la geamul meu de taină
Unde Selene-mi țese haină

Din muzica de sfere neștiută
Decât de Dumnezeu. ...Albina mută
Picură stropi sonori de miere
Peste troiene vechi de fiere

Cerându-mi vama ce nu piere
Nici în ocean și nici în stea:
Ochi înflorind – inima mea...
Cine în preajmă să-mi mai stea?
Când fiarele-n păduri se culcă
Lângă misterioasa alăută
Ce se preface-n străvezie liră –

Semințe Timpul Sacru îmi înșiră

Pe ața cu încercănate perle -
Se tânguie, în ceruri, mierle? –
Căci de la A până la Zet
Ne risipim în menuet

Și de la Unu' până la Zece
Vârsta de aur ne petrece...
Hei, de la Alfa la Omega
Țâșnim armonic către Vega!...

...Pierdut în verticalul labirint,
Sfânt, busuiocul nu-mi este absint,
Ci pavăză de dor și mirt
Cântând cu sonuri de argint –

Botez pruncului răvășit
De veacul gol și plumbuit
În patimi oarbe - huruit
De falii, munți și cerul ciuruit

De glonțul vanităților deșarte
Ce tuturor moarte împarte...

...Ci vii tu, strănepot al lui Orfeu,
Îmblânzitor himeric, corifeu
Dintr-o fântână răsturnată în Arheu,
Neantului să dai sfoiagul din Morfeu,

Morfeu al rațiunii care fată monștri,
Vampiri urlând: „Ai voștri! Nu ai noștri!”

...Nepot al lui Orfeu sunt, Tată,
Dar roua morții n-o să-mi bată
Nicăcând la geamul meu de taină
Unde Euridice-mi taie haină

Din muzica de sfere necântată
Decât de Muma Mumelor, Curată...

Gabriela Rusu-Păsărin

Confesiunile radiofonice - efecte în timp ale genurilor biograficului

Confesiunea radiofonică se circumscrie narațiunii subiective și documentarului. Este aparent perisabilă, cu impact imediat, o valorizare circumstanțială a unei emoții la retrăirea unei secvențe existențiale prin explicitarea acesteia. Este o provocare a binomului definit de Marcel Proust, reluat de Paul Valery, eu-l *biografic și eu-l profund*. Fondul ideatic al confesiunilor nu va fi folosit exclusiv și nici excesiv în explicarea operei literare a scriitorului, dar cu siguranță completează literatura sa subiectivă. De aici derivă o primă întrebare: confesiunile radiofonice fac parte din literatura subiectivă? Și o a doua: cum pot fi reconfigurate paradigmele biografismului? Gen nonfictional, confesiunile radiofonice sunt ab initio destinate spațiului public. Sunt supuse involuntar unui proces de autocenzură.

Autorul confesiunii, altul decât autorul transiterii confesiunii (diferența radicală față de scriitorul de proză autobiografică sau memorialistică), nu mai are control asupra textului, nu poate reveni supra lui. Prin tehnicile de realizare a interviului, pe baza cărui se conturează confesiunile, se pot obține mărturisiri involuntare sau asociații ideatice surprinzătoare, la care autorul confesiunii nu s-a gândit anterior. Aceste asociații pot fi sursă a explicitărilor arborescente sau barieră de comunicare.

Confesiunea radiofonică este o pagină de literatură subiectivă, în care autorul confesiunii uită pentru o clipă că este în spațiul public și face mărturisiri despre geneza operei, climatul cultural al epocii, cu spontaneitatea care salvează de la ideea de intenție de a se ști. Jurnalele intime nu au fost scrise pentru a fi publicate. Câte jurnale au fost publicate în timpul vieții autorului? Și, dacă autorul ar fi avut în intenție să publice scrierea subiectivă, ar fi revizuit-o, ar fi cenzurat-o?

Confesiunile radiofonice nu pot fi intime, dar sunt subiective.

Confesiunile radiofonice sunt un amestec de memorii (despre epocă), autobiografie (despre sine, un jurnal intim, în care amintirile despre epocă sunt filtrate subiectiv), meditație morală (ca un prim efect al confesiunii). În confe-

siune, viața autorului nu este cea adevărată, ci cea filtrată prin grila de subiectivitate și intenție a autorului. De aceea confesiunea nu este notă biografică, este fond literar amprentat subiectiv, deci narațiune subiectivă, bază pentru literatura subiectivă.

Și totuși, confesiunile radiofonice *sunt asemenea* scriiturii intime. De aceea sunt confesiuni și nu simple dialoguri pe teme generale. Se bazează pe poetica spontaneității. Dacă în cazul scrierilor diaristice (jurnal intim, memorii) spontaneitatea derivă din impulsul de a consemna trăirile interioare, confesiunile radiofonice sunt provocate de realizatorul interviului. Realizator și nu doar reporter, pentru că trebuie să aibă o construcție culturală solidă și să dețină arta interviului. Confesiunile radiofonice produc reacții în mai multe planuri: în cel al receptării, ascultătorii pot fi impresionați de vocea radiofonică, de inflexiunile vocii, de accentele principale și secundare în rostirea cuvintelor și, mai ales, pot fi impresionați sau doar captați de ineditul informațiilor cuprinse în confesiune. Au efecte asupra realizatorului emisiunii radiofonice structurată ca o confesiune (cu alternanța secvență verbal/secvență muzicală și efecte sonore, muzicale ca suport al unei secvențe mărturisite pentru a accentua valoarea emoțională a mărturisirii). Confesiunile radiofonice pot avea efecte și asupra interviuatului, asupra celui ce face mărturisirea, iar aceste efecte sunt reperabile la nivel emoțional, atitudinal, comportamental, autorul mărturisirii putând reveni sau eluda aspecte care nu au fost incluse în textul scrierii biografice sau au fost incluse, dar, rostindu-le îți dă seama că fac un deserviciu de imagine personal sau pot fi interpretabile după un timp de la consumarea faptelor.

Reperăm câteva efecte ale confesiunii radiofonice:

1. *Atitudinea reticentă în acordarea unui interviu* este un impediment în realizarea

unei emisiuni pe baza confesiunii (cazul Augustin Buzura, 1991 – *Drumul cenușii*, 2014 – *Recviem pentru nebuni și bestii*, 1999 – primul roman postdecembrist, republicat în 2013, cu o

motivație în 2012 în prefața culegerii de publicistică din volumul *Canonul periferiei*: „Scriu, pentru că mă doare teribil ce văd și ce simt”. În ambele cazuri scriitorul Augustin Buzura nu a fost generos în mărturisire. Primul interviu era realizat chiar în perioada mineriadelor și geneza romanului ”Drumul cenușii” putea fi interpretată din perspectivă istorică, cu toate că romanul, la data scrierii putea fi considerat ca făcând parte din literatura disidentă. Interviul l-am difuzat la Radio Oltenia Craiova și, secvențial la Radio România Cultural în iunie 1991 și l-am publicat în volumul *Portrete în oglinzi paralele* (Editura Horion, Râmnicu-Vâlcea, 1997, pp. 85-100)

Al doilea interviu l-am realizat în anul 2014 cu ocazia Colocviilor Scrisul Românesc. Scriitorul a fost de acord cu difuzarea la radio, dar nu a dorit să fie publicat în revista literară. *Verba volant, scripta manent.*

2. Confesiunea radiofonică și catalizarea scrierii memoriilor

Înregistrarea unor detalii de viață personală după publicarea unui roman autobiografic și folosirea acestei mărturisiri în viitorul roman autobiografic pot fi cadrele de recuperare a unor detalii biografice semnificative. Este cazul confesiunii radiofonice realizate cu scriitorul Teohar Mhadaș în primăvara anului 1991. Acesta publicase în 1990 romanul *Pe muntele Ebal*, o nebunie a blestemului celor 7 ani petrecuți în temnițele comuniste din Bistrița, Aiud, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Pitești. Amintise de sentimentul de vinovăție, singurul, față de soția sa. În interviu realizat de noi va detalia modul în care securitatea a intenționat să o intimideze pe Zoia pentru a divorța. În viitorul roman *Steaua câinelui* (1991) va include aceste amintiri generate de confesiunea radiofonică. Este un alt efect al confesiunii radiofonice: catalizarea scrierii memoriilor.

3. Interviuri în exclusivitate – suport al unui volum biografic

Interviurile cu scriitorul Marin Sorescu au constituit un moment special în activitatea noastră jurnalistică. Este cunoscută reticența autoru-

lui volumelor *La liliaci* de a oferi interviuri la radio și la televiziune. O parte din interviurile acordate în exclusivitate, pe care le-am realizat în perioada 1990-1995, le-am publicat în volumul *Marin Sorescu. Imagini. Ethos. Evocări* (Editura Academiei, 2007). Este un alt mod de valorificare a confesiunilor radiofonice. Volumul a fost ilustrat cu fotografii inedite ale scriitorului și cu imagini ale picturilor sale rămase în casa din Bulzești, selecția pe care am făcut-o contribuind complementar la decodarea unor simboluri din creația soresciană.

4. Primatul confesiunii radiofonice și analiza discursului narativ

Pe scriitoarea Monica Săvulescu-Voudouri, membră a Uniunii Scriitorilor din România, Olanda și Belgia, prezentatoarea emisiunii *Scena* la televiziunea Română în anii 80, am cunoscut-o la ediția din anul 2015 a Festivalului Internațional Tudor Arghezi. Am realizat o ediție a emisiunii radiofonice dedicată românilor de pretutindeni, „Dor de România” (www.radiocraiova.ro, secțiunea Dor de România). Astfel am descoperit-o pe scriitoarea care tocmai lansase la Bookfest romanul *Pe podul Sweto*, un roman ce se înscrie categoric în literatura subiectivă. Confesiunile despre roman au fost

însă în premieră. Acestea au constituit ideile generatoare ale cronicii literare, pe care am realizat-o și publicat-o în Revista Scrisul Românesc, o îmbinare între analiza confesiunii radiofonice și analiza discursului narativ și a structurii romanești. Este un alt efect al confesiunilor radiofonice.

Există o limită a confesiunii, sinceritatea, dar și un aspect spectaculos: naratorul nu vine singur, ci însoțit de personaje, evenimente pe care le prezintă filtrate prin grila subiectivă de trăire a momentelor existențiale. Transpuse pe hârtie, acestea se încadrează în literatura subiectivă. Atunci de ce nu considerăm *confesiunile radiofonice un gen nonficțional, ce fac parte din genurile biograficului*, literatura subiectivă? Iată pledoaria noastră, care se alătură pledoariei pentru *radiocritică*.

Virgil Dumitrescu

Câinele a rupt lanțul

Felină tu, suflet al meu, te-am ținut în brațe de mic.
Scânceai ca un copil neschimbat,
nehrănit.
Cu inimă uriașă de mamă, grefată în camera
de alături, am făcut toate acestea.
La primul exercițiu în ce privește lătratul,
am scos pisica din sân.
Iarna a venit mai devreme, dar măcar am pus hoțul
pe fugă.
L-ai alergat până i s-a pierdut urma,
încât ograda, spre cinstea ei, miroase de-atunci
a curățenie-lună.
Dimineața a căzut ca un trăsnet.
Câinele a rupt lanțul, mi s-a spus peste gard,
a ros lesa azi-noapte.
Ultima spre care-a lătrat a fost prima stea
ivită printre salcâmi.

Fluturile care aprinde lumina

Eu, cel ce te caută ca un mod nesperat de a fi, rățăcesc
și mai mult.
Vorbesc în somn despre fericire, împleticit și buimac.
Pădurile se rotesc, apele se rotesc.
Un fluture aprinde lumina, dar pe partea ta
de cearșaf
soarele a răsărit mai devreme.
Trec puntea nopții legat la ochi, înfloresc merii
la capătul ei.
Paradisul își trimite în aer ambasadori.
Eu, cel ce te caută ca un mod nesperat de a fi,
îngropat sunt în vremurile când,
pe fața nevăzută a lunii,
așteptai fluturile care aprinde
lumina.

Ochiul din podul palmei

Alee cu buruieni pitice unde cine se naște
se naște în zodia șarpelui. Vrei sânge rece?
Să escaladezi craterele selenare?
Să te arunci în gol?
Să dai foc la cămașa care nu se lipește de tine?
Poți trece pe-aici!
Așteptarea va fi ca o alunecare
pe gheață și ar trebui
să te bucure.
Mâna care te mângâie
are un ochi în podul palmei.

Aceleia de la Marea Roșie

Caut un toiag și-o lună plină, mi s-au risipit
pe drum diminețile, zilele tropăie înarmate
până în dinți.
Aș vrea să stau de vorbă cu acest delfin
care tocmai trece prin fierăstraie sfoara
unui val împins de pământ
și mă cutremur de imanența răspunsului.
Înroșitele ace ale ochilor mei nedormiți le înfig
până străpung inima bolnavă a planetei
și se ițește eclipsa.
Mama pe care n-o mai zărisem decât în vis
răstoarnă pe masă fiertura încleiată, o taie
cu ața, luna plină dansează hipnotic
prin fața mea,
să fugim, iubito, să fugim.
N-ai teamă, voi fi pinul decojit de furtună,
se vor despica toate cele prăvălite
în calea noastră,
din Marea Neagră va țâșni soarele.

Sculptură din Centrul Istoric al Craiovei

Mihai Duțescu

Claudia Voiculescu - Trepte-n adânc

Unul din ultimii noștri trubaduri feminini, Claudia Voiculescu semnează cartea **Trepte-n adânc**, Editura Tracus Arte, București, 2014, o carte fermecătoare, de o prozodie aleasă și de o nerușinată candoare. *Mai ia-mă mamă de mână, / Ceasul meu nu mai amână... / Nu te-ndepărta prea mult, / Din tipare eu mă smult! // Îngropată-s în cuvinte / Și tu-mi spui că sunt morminte... / Să facem o punte, mamă, / Apa lumii mă destramă!...*

Marcată serios de nemilosul timp, Claudia Voiculescu simte fizic bătaia ceasului: *În fiecare zi eu scad în cruce / Spre dincolo, în tainică lumină. / Dar până voi ajunge rădăcină / Mai stau s-aștept pe cineva-n răscruce // Ca pe-un liman de liniște mar duce / Să ne-odihnim sub umbra de glicină... / În fiecare zi eu scad în cruce / Spre dincolo, în tainică lumină...*

Poeta pune în balanță mereu cele două vieți ale sale, cea scursă deja și cea care va să vină, îngerul mamei o veghează pe drumurile lungi ale veșniciei: *Mă dusei pe-o cale-ntoarsă / Viața înainte-i arsă... / Pândește îmi poartă haina / Ele-n schimb îmi dau doar spaima... / Eu ajung la mama-n tindă / - Nu mai știu să-i zic colindă - / Apele mă trec de luturi, / Mama ce velințe scuturi / Și oare ce vedenie / Pitită, stă-n muțenie?...*

Insertii culturale multiple, aluzii, amintiri, nume celebre populează poeziile Claudiei Voiculescu: *Flanelam pe străzi, la Paris, / Și credeam că sunt într-un vis; Căutam pe domnul Balzac / Nu-l găseam, plecam mai sărac... (De corectat greșeala: cuvântul flanelam nu există,*

se pronunță flanam, flanelam duce cu gândul la tricotate).

Din prezentarea făcută de Gheorghe Gurcu, aș vrea să citez câteva rânduri: *Demne de relevat sunt discuția, echilibrul în genere bine stăpânit al unei trăiri ce nu se sfiește de sine. Muzicalitatea pusă în surdină a versurilor în-*

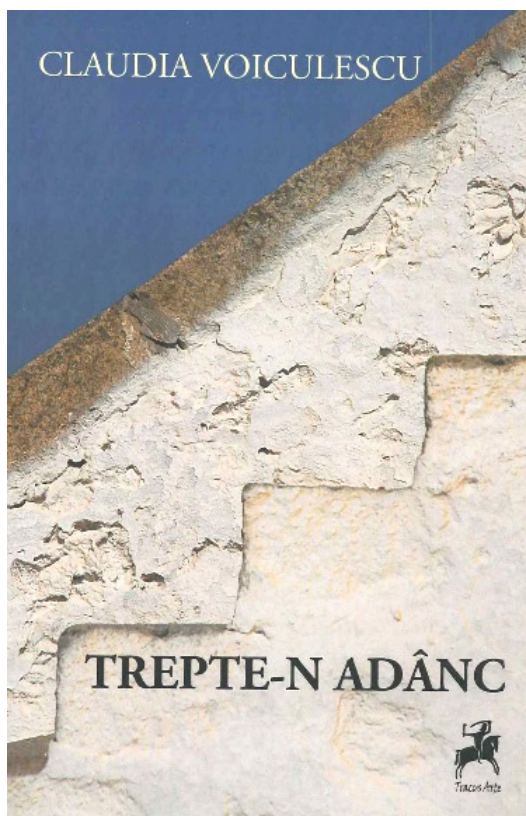
cearcă a da glas unei nostalgii, stare aparent inepuizabilă, sub semnul căreia se află întreagă această producție.

Îmi place să cred că observația de bază a citatului este nostalgia omniprezentă, pe care am remarcat-o și eu încă de la început. Nostalgia ca reper al prezentului, al vieții în general, o nostalgie bine strunită, difuză în totalitatea versurilor.

Poeziile scurte dau, de obicei, măsura harului acestei poete diafane: *Se scutură parfum din crizanteme / Și melcii lasă-n urmă beteala de argint, / Iscoditori, ies vulturii din steme / Fluturii târzii cad peste flori ce mint // O, toamna mea în stil baroc! / Se-aude în surdină*

cânt de greieri / Și ceasuri molcome destramă-n ghioc / Timpul, Doamne, ce-in mine-l treieri!

Aș încheia aceste puține rânduri cu aprecierea poeziei **Cale-ntoarsă...** ca o litanie ce-mi amintește de Vieru, o scriere sinceră și de o nespusă candoare: *Mă dusei pe-o cale-ntoarsă / Viața înainte-i arsă... / Pândește îmi poartă haina / Ele-n schimb îmi dau doar spaima... / Eu ajung la mama-n tindă / - Nu mai știu să-i zic colindă - / Apele mă trec de luturi, / Mama ce velințe scuturi / Și oare ce vedenie / Pitită, stă-n muțenie? / Mamă cum de noi iertarăm? Și la drum de ce plecarăm?*

Dumitru Duță

Panait Istrati, un scriitor vagabond

Între 15-17 mai 2015, Asociația prietenilor lui Panait Istrati a omagiat scriitorul și opera printr-un festival organizat la Paris prin librăria Queen Lam-bro și Centrul internațional de Cultură populară.

Panait Istrati face parte din galeria acelor scriitori rari și importanți care au cântat perife-ria, alegând lumea sărmanilor. Autodidact, născut în România, el făcu să treacă un mare suflu liric peste literatura franceză. Inclasabil și nesu-pus, Panait Istrati nu re-nunță niciodată să creadă că revoluțiile ar trebui să fie sub semnul copilăriei.

Pentru scriitor, este o situație stranie de a nu fi niciodată legat puternic de un partid, de a se stră-dui să se țină departe de criteriile politice. Artis-tul, în stare să se sustragă „hoardei” conform ex-presiei lui Paolo Pasolini, riscă să-și vadă nerușinata singurătate gătită de ope-ră, mai ales după moarte. De acest lucru, nu se va simți responsabil nici un editor, nici un critic literar și nici un universitar din vreo țară.

Acesta a fost destinul postum al lui Panait Istrati, romancierul „Kyrei Kyralina”, Unchiașu-lui Anghel” și „Ciulinilor Bărăganului”. Născut în România, aproape de Delta Dunării, în 1884, acest vagabond european, fiul unei spălătorese și al unui contrabandist grec, și-a scris cea mai ma-re parte a operei sale în limba franceză.

Dar cum el s-a întors în țara natală pentru a-și găsi veșnicia (m. 16 aprilie 1935), după ce se vânturase în jurul Mediteranei - Grecia, Turcia, Liban, Egipt - nimeni nu se gândește să-i atribuie locul pe care îl merită în literatura de limbă franceză a sec. XX. Confrații săi mai tineri, Eu-gen Ionescu și Emil Cioran, au fost mai îndrep-tățiți să-și termine liniștiți zilele la Paris. Astăzi, primul și celălalt sunt publicați în Bibliotheque de la Pleiade.

Posteritatea este crudă cu scriitorii care au o stare civilă incertă, mai ales cu aceia care nu și-

au plătit la zi cotizația într-o țară sau alta.

Situația este mai evidentă pentru cei cărora le place să pună în lumină personaje de periferie care au bucuria de a sfida convențiile sociale.

„E o mare nenorocire să ai dreptate și totuși, să rămâi singur”, observă Elie le Sage în „Prezentarea haiducilor”, publicată la Paris în 1925, o carte inspirată din istoria românilor și salutată de critica pariziană ca fiind o nouă stea pe firma-

mentul literelor. La doi ani după „Kyra Kyralina”, ro-manul îl încântă pe Romain Rolland: „Această forță, această pasiune, acest demon de viață nu este din vremea noastră. Mă face să mă gândesc la sec. 16 și la marele teatru elisabetan”.

Indiferent de tradiție și prejudecăți, primii citi-tori ai lui Istrati au fost binevoitori cu acest scrii-tor autodidact și extrava-gant care venea de niciun-de. Regatul României de la 1878 era o monarhie par-

lamentară fragilă care își proclamase neutralita-tea înainte de a se uni cu Aliații în 1916. Ivit din această țară francofonă ai cărei cetățeni se bucu-rau de simpatia francezilor, Panait Istrati nu fu-sese încă asimilat ca scriitor politic.

De-a lungul anilor de formare (1896 - 1922), când fusese rând pe rând zugrav, hamal în gară și în porturi, lucrător pe șantiere navale, telegra-fist și fotograf ambulant experiența sa de munci-tor l-a făcut să simtă din plin puterea „călcâiului de fier”. „Mă voi gândi totdeauna la omul care face pâinea și n-apucă să mănânce din ea”, se angaja el. Într-adevăr, nu poate fi uitată revolta lui împotriva nedreptăților justiției atunci când era reprezentant al muncitorilor din Brăila, locul nașterii, cu 40 de ani înainte. În schimb, păreri-le sale erau oarecum metaforice, inspirate dintr-o civilizație tradițională.

Este greu să-ți imaginezi apariția unei astfel de comete în peisajul literar, cum este „Prezen-tarea haiducilor” carte cu întâpături de arici.

Această culegere de povestiri este un omagiu adus bandiților români de onoare din timpul ocupației turcești și grecești, din sec. 14 până în sec. 19. „Ce înseamnă să fii haiduc? El este omul care nu admite nici opresiunea și nici supunerea. El trăiește în păduri, omoară pe boierii cei cruzi și apără pe oamenii cei săraci”. Culegerea în discuție este și o inițiere în universul operei lui Istrati, marcată de o călduroasă dragoste față de personajele din memoria populară, care se exprimă rustic.

Această inspirație folclorică caracterizează literatura română preocupată să se delimiteze de modelele rusești, germane și franceze din sec. 19. Ce este de mirare, la acest scriitor plasat între Orient și Occident, este alegerea limbii lui H. De Balzac și Emile Zola, maeștri pe care îi citea în românește în niște traduceri populare, când avea între 14 și 17 ani.

Trecerea dintr-o limbă în alta era anevoioasă. Dar puterea creatoare a lui Istrati era destul de mare pentru ca Romain Rolland și toți aceia care îi acompaniau începuturile să-l încurajeze până la revoluția din 1923 (Kyra Kyralina).

Lansat la Paris în cariera scriitoricească și sărbătorit până la București, P. Istrati fu invitat la Moscova în 1927, pentru festivitățile celei de a zecea aniversării a revoluției. Fără a fi fost membru al partidului comunist, el făcea figură de comunist convins. Primele impresii erau entuziaste: „Am petrecut 11 ani în Occident și n-am găsit în nici o parte oameni care să spere, să iubească. În schimb, aici domnește legea, încrederea, elanul unui popor tânăr.

Aserțiunile sale au fost de scurtă durată, deoarece la câteva săptămâni de la excluderea lui Leon Troțki din comitetul central, situația era tensionată în URSS. Istrati, care călătorea în compania scriitorului grec Nikos Kazantzakis, autorul lui „Zorba Grecul”, înțelese că în țara sovietelor critica partidului era interzisă și opoziția pedepsită. Este memorabil răspunsul lui Istrati dat unui membru al partidului care îi explica, pentru a justifica nedreptățile comuniste, că „nu poți face omletă până nu spargi ouăle: Bine, eu văd ouăle sparte, dar unde este omleta?”

În „După 16 luni în URSS” publicat la întoarcerea sa la Paris, Istrati scria că „învinși sunt oamenii care sunt în dezacord cu cei mai buni dintre semenii lor. Eu sunt un învins!”

Ca unic semnatar al protestului „Spre un alt stindard”, Istrati a fost atacat de presa comunistă ca fiind fascist și cosmopolit. Mulți dintre prietenii l-au părăsit și chiar Romain Rolland și-a luat distanță de el.

Într-un articol faimos publicat în *Les Nouvelles littéraires*, scriitorul rămâne fidel ideilor sale: „A vorbi cu cruzime, fără milă, în acest secol în care minciuna socială domnește în toate clasele, înseamnă a pune zi de zi stăpânire pe creierele curate ale oamenilor”.

Rămas credincios marilor vise din tinerețe, Panait Istrati a continuat să poarte asupra lumii o privire marcată de o luciditate neliniștită și de un atașament încăpățânat al oamenilor în stare să spună adevărul.

Din sanatoriul de la Filaret, unde era internat pentru tuberculoză (1933), Istrati îi scria lui Francois Mauriac: „Cândva se va vedea cum a fost posibil ca un om să nu adere la nimic. Sunt sărac și sper să rămân sărac, pentru că eu merg în viața de astăzi însoțit de marea familie a vagabonzilor întâlniți în drumurile mele”.

Bibliografie:

- P. Istrati, Ciulinul dezrădăcinat, de Manique Justin
- P. Istrati, Prezentarea haiducilor, prefată de Sidonie Mezaize
- Film documentar de Helene Lioult

Virgil Dumitrescu

O „voce” adaos sau Spiridon Popescu – „Supliment de existență”

O antologie de ultimă oră a celor mai frumoase poezii din literatura română nu l-ar ocoli, cred, pe Spiridon Popescu, din Gorj, autorul unui poem de pe altă lume, pe care îl memorezi fără să vrei, nici măcar întrebându-te cum și de ce. Într-atât de contaminant este poemul prin încărcătura sa ideatică, prozodie și coerența discursului. Niciun fir de praf, nicio dâră de fum. Foc sacru! Mai apoi, după ce te vei fi trezit captiv al unei spațialități foșnind printre plantațiile de lauri, începi să cercetezi lacrima frunzei. Iată poemul, intitulat “Doamne, dacă-mi ești prieten”, recitat de mari actori, pus pe muzică de Tudor Gheorghe, ceea ce, și într-un caz și în altul, echivalează cu un aconto pentru postumitate: „Doamne, dacă-mi ești preten./Cum te lauzi la toți sfinții./Dă-i în scris poruncă morții/Să-mi ia calul, / nu părinții.

// Doamne, dacă-mi ești prieten,/N-asculta de toți zurliii./Dă-i în scris poruncă morții/Să-mi ia calul, nu copiii.//Doamne, dacă-mi ești prieten,/Nu-mi mai otrăvi ursita./Dă-i în scris poruncă morții/Să-mi ia calul, nu iubita.//Doamne, dacă-mi ești prieten, / Cum susții în gura mare,/Moaie-ți tocul în cerneală / Și-nainte de culcare // Dă-i în scris poruncă morții,/Când și-o ascuți pumnalul,/Să-l înfigă-n mine, Doamne./Și să lase-n viață calul”. A fi prieten cu Dumnezeu sau a fi Dumnezeu prieten cu tine, după apelative implacabile, reci și distante în cuviosenia lor, care au traversat vremile, iată o născocire de copil teribil trebăluind ludic în ființa unui matur gândind la crepusculul vieții. Întru același colocvialism bipolar, Spiridon Popescu mai vine cu o invenție îmblânzitoare, de dresor, altundeva marginală, aici perfect compatibilă: “N-asculta de toți zurliii” (s.n.). De altminteri, întregul volum, care inclu-

de acest remarcabil poem și îl definește ca atare pe autor, “Supliment de existență” (Editura Măiastra, 2014, Târgu Jiu), bilingv, tradus în italiană, este unul al pendulărilor semantice, al jocului combinativ dintre real și imaginar, simplu, dar abil întrețesut. O eflorescență metaforistică, bogată stilistic (lingvistic, estetic, genetic etc.), întâlnim la tot pasul, configurând și recalibrând - ironic, autoironic, persiflant,

insidios: “Ferice de cel orb, distinsă Doamnă,/Că nu-și zărește frunza niciodată”; “La dorința Poetului/de a traversa grădina,/petalele trandafirilor roșii/înverzesc”; “Singurătatea asta/Fu grea, da-mi prinse bine - /Îmi grațiai ecoul /Și-l rechemai în mine”. Avem în “Scrisoare către Charles Baudelaire” o răsfrângere meditativă, ingenios orchestrată, de altundeva urcă

ecouri filtrate cu tâlc din pildele biblice, din Homer, din Francois Villon, din preavânturata artă poetică, procesate cu har într-o filosofie despre viață și moarte. Spiridon Popescu face parte din rândul acelor care nu așteaptă cu anii rodnicia toamnelor poetice, este un întrepid gălgând generos la orice rotație fluidă de astru.

Nu cred că scoate aburi cizelând pe versuri încinse ca fierul la foale. Dimpotrivă, el desființează, în nuce, uzitata rețetă edisoniană a succesului, poetic, în cazul de față, “99 la sută transpirație și 1 la sută inspirație”. Fiindcă, fără talent - pare a ne da de înțeles printre rânduri gorjeanul nostru -, poți să transpiri, ciocănește, până mori și degeaba. Autorul “Suplimentului de existență” etalează un clasicism resurecțional, în cheie trecută printr-o baie de logos, fără a se lăsa intimidat de foiala post și neomodernistă. În fond, fiecare anotimp e la fel, dar la fiecare venire a lui ne pare scos din cutie.

Frescă pictată pe zid în Centrul Istoric

Mircea Pospai

Dumitru Duță - Paradigme literare

Am avut în față, mai lunile trecute, între multe cărți apărute în perioada respectivă, pe cea a scriitorului craiovean Dumitru Duță, intitulată *Paradigme literare*. Nu știu din care motiv, după ce am răsfoit câteva dintre acele cărți, m-am așezat la lectura „din doască-n doască” a celei menționate și, la final, n-am regretat deloc.

În primul rând, o spun de la început, pentru că am citit-o cu o reală plăcere, grație stilului dinamic, simplu dar nu simplist, frazei studiate a profesorului care și-a iubit meseria, eleganței opiniilor chiar atunci când sunt critice, răzbaterii din aproape fiecare text a iubirii semenilor. Subtitlul cărții este *O poveste a vorbelor* și cred că autorul a ținut la această precizare tocmai pentru a justifica faptul că volumul este un adevărat magazin cultural-literar-afectiv, având rafturile pline de bijuteriile unor simțiri / trăiri / meditații dintr-o viață de om.

În al doilea rând, pentru că Dumitru Duță, „fără să aibă pretenția unui critic profesionist” – cum remarcă, în prefață, reputatul critic Ovidiu Ghidirmic – ne aduce în atenție multe texte pline de substanță, remarcabile prin acuratețea opiniilor, unghiurile de abordare a unor creații literare, dorința de a amplifica elanul unor tineri creatori. De asemenea, este de înțeles și de apreciat grija autorului pentru a-și aduna între coperte unele dintre creațiile proprii risipite de-a lungul timpului prin diverse publicații.

La o încercare de sistematizare a conținutului cărții, ceea ce, voit, nu s-a realizat prin structură și paginare, vom menționa articolele de istorie literară dedicate lui I. L. Caragiale și Tudor Vianu, cele de critică, prin cronici la cărți ale unor scriitori consacrați precum Nicolae Pârvulescu, Marian Barbu, Ion R. Popa, Mircea Moisa sau ale unora mai puțin cunoscuți, chiar debutanți, precum Teodor Preda, Ronița Dragomir, Lucia Stroilă și multe *note*, care uneori parcă

nu s-a vrut să fie cronici literare, prin dimensiunile textului și excedarea canoanelor genului, pentru simplul fapt că Dumitru Duță nu se poate opri doar la operă. El are mereu în memorie și autorul, ca om, neîncercând nici o clipă să-și reprime - și bine face, după părerea noastră - tentația de a-i creiona, uneori poematice, portretul. Adăugăm evocările care vizează pe venerabilul universitar Marin Stoica (în trei articole, pornind de la

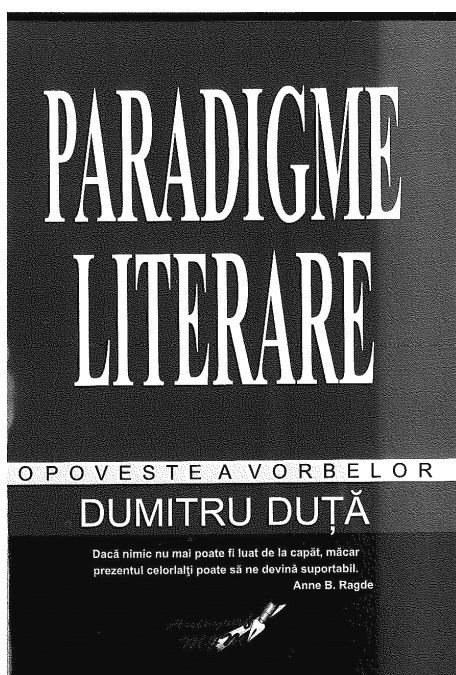
excelentele cărți de călătorie ale acestuia, autorul realizează o evocare a muncii celui ce a pregătit mii de profesori spre a fi și buni pedagogi) și regretatul poet Ilarie Hinoveanu, criticul și editorul cărui i se datorează apariția a zeci și zeci de cărți la Editura Scrisul Românesc.

Unele dintre eseurile prezente în carte sunt adevărate studii, precum *Odiseea țigănilor* (35 de pagini), sau *Dracula și noi ori Vinul și literatura*, bine documentate, incitante pe alocuri dar pertinente în argumentația ideilor, scrise cu aceeași acuratețe despre care spuneam că este proprie între-

gii cărți. Fenomene vechi, insinuate și amplificate prin meandrele timpului, sunt abordate în eseurile *Despre ipocrizie* sau *Fenomenul Graffiti*.

Fragmentele de jurnal din Franța sunt relevante prin subtilitatea observațiilor și natura informațiilor despre anumite locuri, precum Toulon ori Nisa, ca și prin surprinderea semnificației unor evenimente la care autorul a participat, precum *Sărbătoarea cărții* din departamentul Var, din sudul Franței, „un loc privilegiat al schimbului de idei, al noutăților și al afirmării opțiunilor”.

Alte rânduri interesante, care pot fi o notabilă contribuție la istoria literară a zonei, sunt cele despre reviste ca *Albatrosul nisipurilor*, *Noul Literator* și altele sau despre cenacluri de la Craiova și Bechet. Această localitate, Bechetul, care și-a dobândit cândva, pe merit, statutul

de comună literară, a rămas la sufletul profesorului și directorului de liceu care a fost până la pensionare Dumitru Duță, multe alte evocări din carte avându-și sorginea în arealul cultural al zonei.

Câteva pagini au tentă de micropovestiri și am reținut *Roua munților*, care ne îndeamnă la meditație asupra faptului că, mereu construind castele de nisip, spre a înșela neputința gândului, nu mai reușim recuperarea trecutului și vindicarea rănilor sale. Opt poezii proprii sunt risipite în conținutul cărții, demonstrând că, din când în când, autorul se refugiază în universul poetic și nu sunt puține trăirile pe care le încearcă acolo. Dacă există o anume împăcare cu sine, la septuagenaritate, nu înseamnă că zvârcolirile

creatoare s-au stins, dimpotrivă: *Nu plâng. Nu mai plâng/ Nu strig. Nu mai strig/ Mă răsucesc, mă arcuiesc/ Mă îndoi, mă dezdoi* (Poezia *Singur*, pag. 110).

La finalul cărții sunt inserate titlurile câtorva dintre publicațiile în care au apărut, pe o lungă perioadă de timp, textele reunite acum între coperte, dar opinăm că o menționare a publicației și datei de apariție la sfârșitul fiecăruia dintre acestea era mult mai utilă.

Impresia generală, după răsfoirea volumului, este aceea că Dumitru Duță e un extraordinar risipitor de frumuseți, un vulcan cu lavă de aur din care țâșnesc sporadic firișoare de magmă, fără ca marea erupție să se fi produs. Dar care mai poate fi așteptată.

Marian Barbu

Niciodată nu e prea târziu - însemnări de scriitor -

Cu un titlu voit modern, șocant pentru huseni (citește ...neinițiați!), volumul **Paradigme literare**, semnat Dumitru Duță, Craiova, 2015 (224 pagini), impune un nume și o forță de manifestare târzie a unui talent literar. Căci autorul, conștientizând cum *fugit irreparabile tempus*, se justifică printr-un fermecător citat, încărcat de noblețe spirituală, aparținând cunoscutei Anne B. Ragde: „Dacă nimic nu mai poate fi luat de la capăt, măcar prezentul celorlalți poate să ne devină suportabil”.

Astfel de regrete târzii, nu încap-endoială, vizează activitatea didactică și culturală a autorului care i-au dislocat și câteva licăriri literare propriu-zise, fără ca ele să devină o constantă de lucru permanent. De aceea, prin acest volum, Profesorul oltean Dumitru Duță (DD-eul!- cum îi spun apropiații, fie ei colegi sau foști elevi, Dascălul de vocație fiind născut la 17 aug. 1942) confirmă că rostirea românească, *niciodată nu e prea târziu*, rămâne viabilă și în cazul lui.

Cum timpul nu mai are răbdare, Profesorul și-a adunat în carte profile diferite de cultură: studii docte peste care timpul cercetării rămâne încă dinamic, referențial (**Al matale, Caragiale, Odiseea țiganilor, Fenomenul graffitti**), eseuri și note de călătorie, reperabile oricând în studii de comparatism (**Visul și literatura**, o incursiune de specialist în diacronia temei), **Întâlniri mediteraneene**, excepțională decupare a unor impresii (din 1997) de la

Sărbătoarea Cărții din departamentul Var (Sudul Franței).

Împătimitul de istorie, în postura istoricului literar, n-a putut ocoli un subiect destul de tentant, așa cum a fost și pentru Bram Stocker, cel care l-a nemurit pe domnitorul român Vlad Țepeș, studiul de față – **Drakula și Noi** – debutează *ex abrupto*, ca venind din partea unui specialist în domeniu: *Vest europenii, dar mai ales americanii, asociază România cu numele domnitorului muntean Vlad Țepeș, coborâtor din familia Drăculeștilor supranumit de aceștia Dracula*.

În ultima vreme, însuși Ceaușescu a fost asimilat contelui Dracula, ca un conducător tiran și violent, crud și abuziv, domnind despotic peste Țara din Carpați.

Elegantă întoarcerea din condei spre actualitate!

Desprindem din acest exemplu, ca și din altele, asemenea acestora, mulțimea de forme flexionare pe care le ia cuvântul în manifestările lui de comunicare.

Într-o ordine aleatorie, am enumera portretele și situațiile care i-au reținut atenția de-a lungul timpului într-o viață de om, așa cum a fost, ca să invocăm numele lui Nicolae Iorga.

Un studiu de istorie literară universală, de o solemnitate nobilă, îl reprezintă cel intitulat **Dați-mi de băut!** În întregime, el se circumscrie creației lui François Rabelais.

Aici, doctul profesor nu se exprimă deloc circumspect: „Numele Gargantua este de origine spaniolă (*gâtlej*) și aparține uneia dintre cele mai ilustre opere satirice universale – **Viața inestimabilă a marelui Gargantua, tatăl lui Pantagruel**, apărută în 1532. François Rabelais povestește despre copilăria lui Gargantua, pentru a cărei alăptare a fost nevoie de 17913 de vaci”.

În alte cărți din lume, alte detalii strict motivate au fost scoase din contextul vieții personajului cu biografia lui, determinându-l să devină, în afara cărții, simbolul lăcomiei.

Specialistul în cazuistica invocată și analizată, adică Dumitru Duță notează: „Seria sinonimică a cuvântului *lacom* este deosebit de bogată [în limba română]: *mâncăcios, nesățios, avid, hapsân, hulpav, avar, zgârcit, egoist* etc”.

La nivel ideatic, lăcomia este o pasiune întoarsă de la normele normale, o patimă. Patima egal pasiune (*patima cititului*, de exemplu) în sens meliorativ, dar și viciu, în sens peiorativ.

Atunci, ce sunt *tabacismul, alcoolismul, drogurile* – patimi sau pasiuni?”

Și uite așa, de la înălțimea unui discurs aulic, conferențiarul se-ntoarce la subiectul anunțat, vizându-l pe scriitorul renescentist și capodopera sa. Numai-decât, la orizontul dezbaterii apar Plaut, Molière, Balzac, Maxim Gorki, Delavrancea și Călinescu.

Distorsiunile propuse de comuniști privindu-i pe nesățioși sunt puse la punct până a ajunge la expresia *omul nou* (Homo novus), plină de ifosele demagogiei *en titre*.

Concluzia Profesorului Dumitru Duță este apodictică: „Lăcomia stomacului și lăcomia buzunarului fac casă bună din timpuri imemorabile.

Banul n-are miros (*Non olet*) sunt cuvintele împăratului Vespasian, rostite cu mai bine de o mie trei sute de ani în urmă”.

Memorabilă este această incursiune în literatura universală pe care a inițiat-o conferențiarul Dumitru Duță!

O înviore care ne creează reale bucurii le reprezintă poeziile/poemele personale în română și în franceză (câteva). Acest *mélange* lirico-epic ne desfată cu adevărate scăpărări de limbaj, pe care Pegasul creatorului le-a făcut abia acum cunoscut. Nu sunt impulsuri ale unui debutant, ci ale unui studios într-ale versificației lumii: de la epopeile indiene, la cele homerice, romane și latine, până la poezia din zilele noastre.

Colegial, și-a asumat rolul de cronicar (deh, secretar al Cenaclului „Alex. Macedonski”!) pentru unele dintre cărțile comentate. Scurt și la obiect: toate însemnările „critice” despre volumele... contemporanilor săi le trecem cu îndreptățire la rubrica *Vitrina de cărți*.

Oricum, de pe acum, vă spunem Dle Profesor Dumitru Duță, să înaintați pe drumul scriitorului care vă este rezervat într-un viitor apropiat.

O spun convingător, autorizat, în această primă carte a dumneavoastră și profesorii Ov. Ghidirmic (prefața), Nicolae Petre Vrânceanu (postfață), ca și alți amici ai dv. De ce nu? O confirmă aparițiile literare (chiar sporadice) de până acum în presa literară a timpului!

Florian Copcea

Lumea nonfictivă a poetului Constantin Pădureanu

Cu volumul **Focuri arzând**, Constantin Pădureanu consacră în literatura română religia „iconarilor”. Poezia sa trimite, descensional, la utopiile unei lumi care, într-adevăr, poate fi salvată numai prin frumosul, cum ne sugera Dostoevski, „pogorând din sfere celeste”. Influența cea mai puternic resimțită nu vine însă de la celebrul scriitor rus, dar nici de la Marin Sorescu, cum din reflex am fi tentați să credem, ci din „poiana lui Iocan”, spațiul mitologic al ethosului mioritic, dominat de neogongorism. Decorul sordid, deloc extravagant, în care își dezvoltă poetul limbajul liric, esopic, mozaicat cu nuanțe neaoșe, folclorice, am zice, devine un substitut

protector pentru eul său abrutizat de convenționalele, bizarele legi impuse de o permanentă rătăcire în labirint. Exaltarea ilariantă a transcendentului (în accepția kantiană a termenului) trădează adevărul potrivit căruia Constantin Pădureanu supraviețuiește într-o insolită reclusiune poetică: ... *tristetea/ este o umbră trecătoare / și bucuria are numai început (Bărbatul cu nărav)*.

Obsesia universului sacrosanct, unde „*focurile arzând pe dealuri*” deconstruiesc realitatea existentului, tinde să potențeze viziunea profund groatească a unui artist de stampe naufragiat în oraș: *Dina Muscalu venea încet / Pe linie, târșindu-și picioarele. / Din când în când se oprea/*

Și respira din greu./ Îi era frică să nu cadă/ În mijlocul drumului./ Să fie de batjocura satului,/ Că i-a ieșit sufletul departe de casă./ Începu să îndemne, să ajungă/ Cât mai repede în patul ei/ Și acolo putea să pună/ Liniștită palmele pe piept (Văzuse moartea cu ochii).

Mesajul narațiunilor lui Constantin Pădureanu este captivant. Sensul lor este bântuit de ubicua umbră a satului – Ithaca, care încă își mai păstrează, paradoxal, nu?, în memoria autorului, veșnicia, de multe ori aceasta parcă ascunsă numai în ziceri și parabole formulate direct, cu un conținut filozofic al imaginilor revitalizante. De altfel, în viață și în artă esențial este să nu imiți. Constantin Pădureanu, în acest context, este inimitabil. El scrie o poezie exanguă, hiperbolică, voluptoasă. Mașinăria textului este într-o continuă mișcare, simbolică desigur. Poetul plăsmuiește, mai bine zis scoate din scrisul negru al uitării „fotografii” sepia, și dă viață lucrurilor și oamenilor imortalizați de un nevăzut ochi magic. Să urmărim spectacolul anaforic, plin de umor și sarcasm din *La montă*: *Mitra a plecat veselă / Și până acasă a vorbit cu toată lumea. / La o săptămână iar s-a dus / Cu vaca la montă, / Că n-a rămas depusă și s-a întors. / De data asta, ea a stat mai mult / Timp în dispensarul veterinar, / Că i-au luat femeile seama / Și ziceau pline de năduf: / S-a încârduit cu ea îl nărod, / Muiere măritată și cu doi copii. // Că a aflat tot satu / Și nu știa bărbatu”.*

Se observă aici știința autorului de a „tezauriza” limbajul zeflemist, arhaic, al celui numit de L. Blaga „talpa țării”. Fiecăruia dintre personajele pitoresco-exotice ale compozițiilor din **Focuri arzând**, autorul nostru le reînvie o felie din viața lor fictivă sau, nu excludem, renăscută din cenușa absurdului. Curgerea fluidă a sentimentelor ne dau senzația că la Constantin Pădureanu poezia se întrupează din energia rostirii grave a unor amintiri generate de un altruism jertfelnic: *„Când se ridicase să-i răspundă / Și se întorsese spre ea, îi ieșise / Un sân afară din cămașa subțire, / Dar Ioana nici nu se sinchisise. / Lucreția murmurase: / Dacă ar fi fost un bărbat tot așa ai fi făcut?! // Pusese coșul jos și se apucase/ Să spele o perdea. / Din când în când trăgea cu chioarda ochiului / La tânăra femeie care avea/ Părul revărsat pe umeri.” (Gelozie).*

Fiecare dintre creștomatiile sale lirice prezintă, luate la un loc, o eliberare de sine. Poetul nu este atras de text, textul la el fiind un pretext, devine „imagined”, deschiderea ei, cum invocă Umberto Eco. Îl asemenea pe Constantin Pădureanu cu Orfeu, cel care, în luptă cu derizoriu, ne poate întoarce eminescian de pe absurdele poteci ale înstrăinării către o istorie deschisă, adică în „oglinzile de aur ale realității în care se mișcă poporul”. Acesta este meritul unui *vates* contemporan, inconfundabil, căruia îi vom datoră perenitatea spiritului românesc.

Ștefan Vlăduțescu

Mihai Măceș: Neliniștea din interiorul resemnării

De la primul volum de poezii publicat de Mihai Măceș în 1982 (**Golful luminii**, Craiova, Editura Scrisul Românesc) și până la cel mai recent (**Etice**, Craiova, Editura Aius, 2015) au trecut 33 de ani. Încă de la început, Mihai Măceș a arătat o gândire-visare poetică de o tonalitate proaspătă, așezată și coerentă. În general, poezia este vibrație. Poezia lui Mihai Măceș s-a situat și a rămas de la prima notă în limitele unui timbru grav. Inflexiunile lirice nu au vizat să atingă zbaterea, contorsionarea, contradicția, conflictele iremediabile. Modulația a fost una blândă, sobră, așezată, meditativă. Alături de timbrul grav reținem, de asemenea, ca specifică

reluarea obsesivă a unor teme (evadarea din real, mitul, visarea, amintirea, moartea, iubirea). Plachetele publicate până acum de Mihai Măceș par capitole ale unui mare volum ce le cuprinde și le dă unitate. Două elemente s-au modificat în timp: profunzimea explorării poetice și dexteritatea în utilizarea tehnicilor, mijloacelor și instrumentelor de poetică.

Energia liricii poetului are diferite surse, dar de fiecare dată provine dintr-o tensiune poetică ușor detectabilă. Este vorba nu de o poezie de expresie, ci de o poezie de stare: o stare calmă, o stare de împăcare cu sine, cu lumea și cu evenimentele. În miezul calmității stă resemna-

rea. Am zice că tensiunea liricii sale se manifestă ca o resemnare calmă, delicată și discretă. Singurele asperități ale liricii sunt de nuanță romantică. De altfel, eul liric nu se consideră desuet dacă rămâne romantic.

Nucleul spațial al volumului **Romantic într-un veac barbar** (2011) îl constituia ținutul mitico-mirific numit Valea Pârâului. Volumul de față, **Etice** (2015) se cantonează în același perimetru. Iradiația semantică a titlului ne conduce la ideea că poezia trebuie să fie onestă. Etic este ca poezia să se scrie de la sine prin intermediul poetului. Ne-etice este ca poezia să fie scrisă de calculator. Poezia trebuie să fie vibrația romantică a unui suflet, iar nu manevrarea neutră a unui soft de computer. Lirica trebuie să rămână salvarea unui suflet. Ea nu trebuie să se dorească a fi închisoarea unor biți artificiali. Computerul este o existență poetică ne-etice. Doar sufletul poetului poate fi etic și luminos. Atitudinea fundamentală a volumului este onestitatea raportării eului liric la lume.

Situația poetică ce generează versurile este reamintirea. Aflat la vârsta maturității, cu onestitate, eul liric se întoarce spre sine, se depliază, încearcă să-și înțeleagă drumul și destinul. Mai întâi, conștientizează că în Valea Pârâului sunt mituri de care s-a îmbibat și care se interpun între viața trăită și modul în care aceasta este înțeleasă: „Valea Pârâului alt Mit / Există mituri peste tot în Valea Pârâului / e / Mitul la care ajung să mă-nchin din ce în ce mai rar / în ultima vreme doar cu gândul mai ajung / în Valea Pârâului” (*Există mituri peste tot*). Condiția poetului și destinul său de neocolit se identifică în a încărca, în a acoperi trăirile cu cuvinte: „Fără cuvinte, poetul este ca o pasăre fără aripi” (*Destin*). Miturile sunt „Credințe ale Lumii de Începute Timpuri cu Eroi și Zei / (...) / povestiri despre credințele Lumii / despre originea Universului despre Zei și Eroi / despre Istoria sacră a Începuturilor Timpului” (*Mituri*).

Poetul își acceptă destinul, dar nu își poate reprima sentimentul că în lumea curentă el se află într-un trist exil: „De pe malul cel înghețat al Văii Pârâului / Pontus Euxinus tristețe a mea/ îmi trimit o scrisoare / în care nu știu ce-mi voi scrie/ (...) / trist exil / când știi ce important și ce prețios / e / să stai aproape de ai tăi / (...) / bine că toate se termină” (*Exil*). În situația de reamintire, un exil este prezentul față de trecut.

Gândul că timpul trece și viața se epuizează face ca situația de reamintire să genereze întrebări, neliniști, îndoieli, incertitudini, dileme și nedumeriri.

Cea mai valoroasă componentă a volumului o reprezintă poeziile în care eul liric își deoaiează insecuritatea existenței. Poezii precum *Dilema*, *Nedumerire*, *Uitarea*, *Îndoială*, *Oboseală*, *Incertitudine* și *Autobiografie* sunt antologice. Aici lirica lui Mihai Măceș ia altitudine, devine remarcabilă. În acestea, sufletul a atins limite și margini. El și-a pierdut busola și siguranța. Aceste poeme fac din nesiguranță un spațiu securizant. Incapabil să domine interogațiile, eul liric scoate din ele minimul confort; este un confort îndoielnic, precum un somn în cușca unui leu. Insecuritatea apare mai întâi ca o senzație că ai ajuns la marginea timpului tău: „Amintiri care nu-mi lasă sufletu-n pace/ la marginea vremii mele” (*Autobiografie*). Da, ai ajuns la marginea timpului tău, dar poate că tu crezi că este marginea, accepți că este marginea, vrei să pleci și, de fapt, acela nu este ceasul plecării: „Voiai să pleci dar încă nu venise ceasul plecării” (*Incertitudine*). Cântarea nesiguranței și a liniștii în biserică provoacă replica înțeleaptă a unui preot: „Domnul nici nu știe că ești mihai / de când nu ai mai trecut pe la un lăcaș al Lui / avea dreptate / n-avusesem timp nici să mor / luptându-mă pe viață și pe moarte cu viața” (*Îndoială*). Finalmente, se desprinde ca dilemă că nu ai cum să ai siguranță, dacă nu ai răspunsuri, și că, mai mult, nu ai cum să ai răspunsuri, dacă nu ai și nu pui întrebări: „Cum să știi răspunsurile dacă nu știi întrebările / (...) / dar să întreb pare o erezie” (*Dilema*).

Credem că pe acest platou de creație, lirica lui Mihai Măceș a atins cea mai înaltă altitudine estetică de până acum. De unul singur și pe cont propriu, eul liric înfruntă necunoscutul. În plan formal, este de notat că în volumul de față primele versuri de pe pagină sunt poeme într-un vers. Astfel de încercări de esențializare am întâlnit și în haiku-urile din placheta anterioară (**Romantic într-un veac barbar** – 2011).

Concluziv, volumul de față este remarcabil; el reprezintă cea mai valoroasă carte scrisă până acum de Mihai Măceș. În plus și în mod implicit, bucuria noastră vine și din faptul că această carte arată că Mihai Măceș poate mai mult și se străduiește tot mai mult.

Ion Sabin Cerna

„Opiniile și obsesiile” lui Ion C. Duță

Volumul de versuri **Opinii și obsesii** al Domnului profesor de matematică din Novaci, Ion C. Duță, anunță apariția pe scena poeziei a unui poet tradițional, marcat de universul rural.

Patru vectori de bază străbat conținutul cărții de versuri: poezia socială, poezia iubirii, poezia religioasă și poezia naturii. În poezia „Problema noastră socială” poetul surprinde un tablou actual al societății românești cu o repartizare inegală: „mulți îs jos, puțini sunt sus, dar cei de sus n-au ajuns prin merite, doar din nimereală”. Prea puțini sunt cei care pun umărul la progresul societății, ultimul vers „greu la deal cu boii mici”! parcă ne spune ceva, fiind destul de concludent. În poezia „Hamalul” poetul surprinde o secvență din activitatea hamalului, oglindită în versurile din ultima strofă: „Îmi car zilele cu sacul / Toată ziua dus-întors”. Hamalul când simte apropierea sfârșitului are două dorințe: D-zeu să-l aibă în pază, iar poezii să-l jeluiască, redată în versurile de mai jos: „Când voi fi la capul vieții / Dumnezeu mă aibă-n pază! / Mă vor jelui poezii / Că nici ei nu-s mai de vază!”

Analizând poezia iubirii la poetul, Ion C. Duță, „femeia iubită trebuie să fie blondă, cu ochii albaștri, să aibă merele coapte și nurii arzului”. Poetul pentru femeia visurilor sale a cules „trei maci din stele și trei crini din luna nopții”. S-a dus cu ele în „pragul porții”, cerând ca plată doar un sărut. Legătura poetului cu divinitatea este certă, dându-i inspirație, stabilitate și speranță pentru ziua de mâine. Poetul Ion C. Duță îmbrăcat în haina credinței a realizat poeme cu o largă tematică religioasă. Poeme pre-

cum: „Cine ești tu, Crist?”, „Cine ești Iisuse?”, „Rugă”, „Lumina lumii”, „Veșnicie”, „Stăpâne”, „Cu mii de lacrimi”, sunt câteva din lirica religioasă, create de poetul Ion C. Duță, pentru care „Dumnezeu este sprijin divin, este cuvântul sfânt”. Îndrăgostit de Țara Parângului, de frumusețea locurilor natale, poetul este în rezonanță cu natura, cea care-i produce o răscolire a sentimentelor și a trăirilor. Luând la pas munții, poetul ar vrea să coboare cerul peste Parâng, să

ocrotească izvoarele și apele cristaline, codrii verzi și adânci, satele până-n zărilor îndepărtate, așa cum este redat în poezia „Suind munții”.

Cerul este atât de mult hiperbolizat, încât devine o ființă inteligentă, care „ne știe gândul și tot el ne alege rândul”.

O frumoasă poezie este „Rânca”, „Sfânt tărâm de vis și de baladă, cu izvoare limpezi, cu stânci care stau să cadă”. Poetul dă și o altă imagine, aceea cum arată Rânca azi: „cu jungherul care lovește în trupul verde, cu mârlandii care coboară din mașini

luxoase, care împart terase cu rânjet hidos”. Paralela dintre Rânca de ieri și cea de azi, făcută de poet, rămâne un avertisment, un semnal de alarmă prin care natura să fie prețuită și ocrotită.

Poetul Ion C. Duță are capacitatea de-a fora în straturile profunde ale eului, căutând esențele. Poezia sa este ca un resort, care îi menține sufletul tânăr și spiritul mereu treaz, este o meditație filosofică asupra existenței umane. Prin cărțile de poezie editate: „Țara Parângului”- 2013; „Din Țara Parângului” – 2014; „Opinii și obsesii” – 2015, poetul Ion C. Duță slujește cuvântul, înscriindu-se pe un traseu ascendent al poeziei.

Loredana-Emilia Neagoe

Niciodată toamna nu fu mai tristă

„Niciodată toamna nu fu mai frumoasă / Sufletului nostru bucuros de moarte” scria poetul Tudor Arghezi, o moarte care nu învăță a ocoli într-o zi de toamnă, 27 octombrie 2015, pe fiica lui, Mitzura Domnica Arghezi.

Născută pe 10 decembrie 1924, Mitzura Domnica Arghezi găsea întotdeauna de ziua sa, un dar neprețuit: descoperirea sub pernă plicuri cu versuri scrise de tatăl său. „Ziua mea a fost totdeauna în familie o sărbătoare... despre copilărie și despre amintirile mele de atunci... nici nu pot să nu vă povestesc despre aniversările organizate de ai mei într-o perioadă când trăiam aproape ca spartanii, o perioadă foarte grea, când erau puțini bani. Găseam însă de ziua mea întotdeauna un plic cu o poezie sub pernă”.

În familia Arghezi, în decembrie, era o sărbătoare dublă, deoarece atât fiica, Mitzura, cât și fiul, Barutu, erau născuți în această lună.

Mitzura Arghezi a început să studieze pictura și a făcut cursuri câțiva ani la clasa pictorului Ressu, la Belle Arte. A ales până la urmă actoria, meserie care i-a oferit șansa de a interpreta peste 45 de roluri în teatru și film. A fost obligată de comuniști să renunțe la Facultatea de Litere, pentru că la vremea respectivă tatăl său era considerat un „corupător de tineret”. „Spuneau despre mine și fratele meu că suntem fiii unui corupător de tineret și de românism”, spunea fiica poetului.

Mitzura Arghezi a studiat baletul cu balerina și coregrafla Floria Capsali și a dansat pe scena Teatrului Național din București, descoperind astfel și teatrul. S-a înscris apoi la Institutul de Cinematografie, pe care l-a abandonat după doi ani și s-a transferat la Institutul de Teatru.

A jucat pe scena Teatrului Național în spectacole ca „Ploșnița” de Vladimir Maikovski, „Minunata pantofăreasă” de Federico

García Lorca, „Gimnastică sentimentală” de Vasile Voiculescu, „1907” de Tudor Arghezi, „Seringa” de Tudor Arghezi, „Dulcea pasăre a tinereții” de Tennessee Williams. La Teatrul Național Radiofonic a jucat în „Neguțătorul de ochelari” și „Interpretări la cleptomanie”, o adaptare după Tudor Arghezi, „Rapsodia țiganilor” de Mircea Ștefănescu, „Idolul și Ion Anapoda” de G.M. Zamfirescu. Debutul în cinematografie a avut loc în 1961, cu ecranizarea schiței lui Tudor Arghezi „Doi vecini”, în regia lui Geo Saizescu.

Printre cele mai importante filme în care a jucat se numără „Furtuna” (1960), „Titanic vals” (1964), „Ultimul cartuș” (1973), „Eu, tu, și... Ovidiu” (1978), „Drumul oaselor” (1980), „Secretul lui Bachus” (1984), „Secretul lui Nemesis” (1987). Pe parcursul întregii sale vieți, Mitzura Arghezi a contribuit decisiv la valorificarea și promovarea moștenirii literare și culturale pe care a preluat-o de la tatăl său. Aceasta a susținut Muzeul Național al Literaturii Române în toate activitățile culturale organizate și desfășurate, fie la Casa Memorială „Tudor Arghezi – Mărțișor”, al cărei custode a fost în ultimii 40 de ani, fie în cadrul evenimentelor organizate la sediul acestuia. *MĂRȚIȘORUL e patria literaturii mele. De acolo au ieșit CUVINTELE POTRIVITE și toate scrierile adunate acum într-o mulțime de volume, gândite la o masă dintr-o cameră mică pe care mi-o rezervasem pentru reverie... Pentru mine, Mărțișorul e un lucru de neuitat. Cred că acolo mi s-a plămădit cerneala și mi-a înviat oarecum condeiul, mărturisesc Tudor Arghezi. Despre credință, despre pământul românesc, fiica celui care mereu a avut „cuvinte potrivite” spune că „fiecare țară are anumite obiceiuri. De multe ori s-au înșelat cei care au plecat și nu s-au mai întors. Pentru că și tata a plecat, dar s-a întors știu că e bine să mergi în*

străinătate, să vezi, să capeți experiență, să cunoști oameni și să vii înapoi și să adaugi o rotiță din ce știi la ce exista deja. Așa ar trebui să se întâmple, dar asta ține de fiecare om. Pământul românesc a rămas ce a fost întotdeauna pentru mine, cel mai de preț lucru. Cine a reușit să mai adauge încă un an și încă un an simte că pământul românesc îi dă o satisfacție și o bucurie. Fiecare om, fiecare popor are o credință, a reuși să și-o păstreze e mare lucru, iar eu cred că românii și-au păstrat credința strămoșească de la daci încoace. Am aflat o mulțime de virtuți pe care le avea acest popor de mulți ani înainte, de mii de ani, care au influențat în bine populația europeană, care încă nu știe de unde se trage. Nu știe câte lucruri bune sunt în poporul acesta, dar eu nu-mi pierd credința niciodată, cum nu și-a pierdut-o nici tata și sunt bucuroasă fiindcă se cunoaște încă ceva în plus despre daci și despre proveniența acestui popor cu fire neștiute încă foarte multe”, spunea Mitzura Arghezi. Ultima dorință a Mitzurei Arghezi, dar și a tatălui său, a fost respectată, ducându-și somnul de veci în curtea casei în care și-a petrecut copilăria, alături de părinții ei, Paraschiva și Tudor Arghezi.

Cântec de adormit Mitzura

de Tudor Arghezi

Doamne, fă-i bordei în soare,
Într-un colț de țară veche,
Nu mai nalt decât o floare
Și îngust cât o ureche.

Și-n pridvor, un ochi de apă
Cu o luntre cât chibritul,
Ca-n crâmpeliul lui să-încapă
Cerul tău și nesfârșitul.

Dă-i un fluture blajin
Și o broască de zmarald.
Și-n pădurea de pelin
Fă să-i stea bordeiul cald.

Și mai dă-i, Doamne, vopsele
Și hârtie chinezească,
Pentru ca, mânjind cu ele,
Slava ta s-o zmângălească.

Și când totul va fi gata
S-o muta la ea și tata.

Dan Lupescu

Doina Bonescu, în trânta cu Timpul

Febrilitatea, candoarea și gingășia frapează cele dintâi, la contactul cu versurile scrise de atât de frageda și delicata Doamnă Doina Bonescu.

Este leat cu Adrian Păunescu, renumitul poet cu obârșii în Bârca, unde bunicul și tatăl său au fost învățători, apostoli, adică, ai satelor de pe Valea Dunării, din sudul Doljului, ctitori de școli și așezăminte ale Spiritului Olteniei – definit de marele creator drept *Spiritul Românesc la modul absolut*. Mai exact, Doina Bonescu a văzut lumina zilei în Alba Iulia, în vibrațiile aureolei sfinte a Catedralei Reîntregirii Neamului și încoronării Regelui nostru Ferdinand.

Puțin mai grăbită decât Adrian Păunescu, copila - ce avea să fie botezată întru Hristos cu numele cântecului liric al românilor devenit valoare de patrimoniu mondial: Doina – se născu pe plaiuri transilvane cu două luni înaintea fărâșării cenaclurilor *Flacăra* și *Totuși iubirea*,

autor a zeci de cărți (totalizând tiraje de peste un milion de exemplare).

Versurile Doinei Bonescu nu au, însă, nimic din spiritul vulcanic al poemelor lui Adrian Păunescu, ci par – mai degrabă – un cearcăn îndepărtat în care irizează fiorul trăirilor proaspete din universul liric al poetului-filozof Lucian Blaga, venit pe lume în același areal fabulos marcat de Râpa Roșie, în Lancrăm, la doi pași de Alba Iulia.

Totodată, spiritul teafăr și mândru al moșilor lui Avram Iancu tresare, din loc în loc, în poemele cu aspirații de chinogramă ale Doamnei Doina Bonescu.

Absolventă a Facultății de Farmacie din Cluj-Napoca, distinsa autoare a fost deprinsă, încă din adolescență, să stăpânească tainele miligramului și mililitrului (pentru a da viață rețetelor, cu ecouri enigmatice din vremea alchimiș-

tilor ev-mezi), învățând cu temeinicie, în prima tinerețe și în toți anii maturității, să valorifice valențele – invizibile - ale moleculelor și atomilor, ale ionilor pozitivi și negativi, mizând pe calcule de mare finețe și pe virtuțile elementelor infinitezimale.

Cele enumerate mai sus sunt definitorii și pentru genul de poezie căreia i s-a dedicat, i se dedică Doamna Doina Bonescu: una din care transpare fiorul cosmic al firului de iarbă ce-și asumă aventura străpungerii crustei pământului și apariției nevolnice, cu „capul” gol, sub cerul liber; a trăirii bucuriei neprihănite pentru tot ceea ce este de dimensiuni mignone și pare a avea fragilitatea unei gâze-buburuze, a macilor incendiind lanul de grâu răscolit de vânturile năprasnice ale începutului de vară, a unui stol imens de grauri dansând feeric pe cer ori a unei cupe de șampanie care sparge aerul sonor atunci când se izbește, intempestiv, de gresia nemiloasă, rece ca gheața, a Timpului, tășnind în zeci, sute, poate mii de cioburi scânteietoare...

Fulgurații de câteva secunde, stări de spirit atinse de un fulger abia perceptibil –, versurile Doamnei Doina Bonescu se vor, în cvasitotalitatea lor, poeme de notație, caligrafii minuscule vibrând de tensiunea sau bucuria clipei.

Doina Bonescu scrie ca și cum ar respira. În fond, ea nu ar putea trăi în caz că vei încerca să îi stopezi acest avânt al creației lirice, elan dezlănțuit fără pic de complexe, fără ca autoarea să fi traversat vreodată „hiatusul îndoielii” (cum ar afirma Ana Blandiana) sau, pe furtună teribilă, oceanul neliniștilor înfricoșătoare, al anxietăților ontologice - maladii de care suferă scriitorii profesioniști, care au aprofundat specificul domeniului și au o solidă cultură filozofică.

Pentru Doina Bonescu, creația nu este un drum al Golgotei, reluat de la capăt, zi de zi, și deci nici unul al asumării păcatelor oamenilor și al cuminecării, al mântuirii lor. Ea nu este și nu va fi niciodată un Iisus al poeziei românești din zorii mileniului al treilea. Dar poate răspândi mireasma verdelui crud al ramurilor de finic și salcie cu care fost-a întâmpinat Hristos la intra-

rea Sa triumfală în Ierusalim, sărbătorită, de 2000 de ani, la Florii.

Doina Bonescu scrie pentru că nu poate supraviețui altfel. Acesta-i deliciul și viciul – neprihănite - pe care și le rezervă, în care se cantonează, ca un copil însetat și înfometat de dulceața divină, prins cu cheseaua de miere la gură.

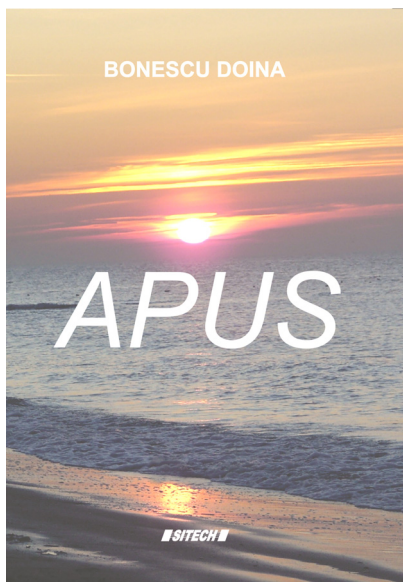
A debutat editorial în urmă cu opt-nouă luni, girată de scriitorul polivalent Mihai Duțescu, la a cărei editură – omonimă – din Craiova a publicat volumul, **Va veni o zi**. Aceeași Editură, „M. Duțescu” i-a lansat apoi a doua carte: **Clepsidra**, după care a urmat volumul al treilea: **Buchet de gânduri**, de astădată, însă, la Editura Hofman din Caracal.

Așadar, acest nou product editorial, intitulat **Apus**, prilejuiește a patra apariție a numelui

Doina Bonescu pe o copertă de carte proprie. În numai 10-11 luni. Dacă și-ar propune, ar bate, credem, toate recordurile în materie. Sau ar deveni, oricum, o stahanovistă iconoclastă.

Un aspect insolit al creațiilor sale în versuri îl descoperim în dispunerea alfabetică, după prima literă a titlului. Cele mai multe poeme aparțin celor ce încep cu fonemul „S” – 21, urmate de cele cu „P” – 21, „A” și „M” – câte 19. Cele mai puține – cu doar o singură poemă – sunt arondate literelor „J” și „Ș”...

Iată și câteva titluri: „Apun”, „Apusul”, „Arc peste timp”, „Aș vrea să vin”, „Balcon”, „Brățara”, „Cap bălai”, „Cavalul”, „Călugărița”, „Clepsidra”, „Cluj-Napoca”... sau: „Eros”, „Ești doar al meu”, „Ești tu”, „Eu rămân”, „Eu te caut”, „Excursie”, „Farmacista” (poem autoreferențial), „Fără tine”, „Fericirea mea”, „Flori de mac”, „Frumoasa Doamnă”, „Frunza”, „Găina”, „Gândul meu”... ori: „Le mândră”, „Ieri”, „Iluzii pierdute”, „Inimi și stele”, „Istorie”, „Iubim”, „Iubire și ură”, „Meduza”, „Menuet”, „Mirajul mării”, „Mire”, „Moața”, „Poeta”, „Poker”, „Polițist”, „Portrete”, „Posesivă și rebelă”... până la „Totul sau nimic”, „Trecerea timpului”, „Ursitoare”, „Verde crud”, „Verde”, „Vesel”, „Vis și realitate”, „Zâmbesc”, „Zece pui”, „Zeii”, „Zice lumea”. Sunt titluri în aparență seci, dar expresive, tăiate cu mână sigură de geo-

metru înrăit ori de strălucit mânuitor al unei săbii din oțel de Toledo.

Am insistat și am prelungit această enumerare pentru că, pe de o parte, aceasta oglindește cât se poate de convingător inventarul de teme lirice și recuzita autoarei, iar, pe altă parte, orizontul aspirațiilor sale, stările de spirit care-i provoacă inspirația ce dă cep șuvoiului de versuri irepresibile. Creațiile Doinei Bonescu – dispuse în forma unor concise, foarte concise poeme: respirații lirice – induc cititorului senzația că domnia sa nu se teme de nicio „temă”, nu-i este frică de necunoscut, de nici un tărâm în care nu a fost inițiată și pe care nu l-a vizitat încă -, putând scrie oricând, oriunde, pe orice subiect ce-i apare, fantomatic, în inimă, în creier, în imaginație.

Conștiința privind responsabilitatea față de cuvântul așternut pe hârtie este spulberată, la Doina Bonescu, de fervoarea trăirii instantanee, hormonale, viscerele, de vibrația de nestăvilă a sensibilității sale reale, de nevoia de a comunica imediat, în această clipă, ceea ce simte în străfundurile ființei sale, răscolită, parcă, de focurile de artificii și ploaia de stele, care izbucnesc, în trombe eclatante, explodând în jerbele fierbinți ale miilor de culori specifice plăcerii maxime. Pentru că, da!, Doina Bonescu scrie cu o plăcere

geamănă cu extazul. Lavă incandescentă, uneori, șuvoiul cuvintelor turnate de ea în matricea genuină a poemului, pe cale de a prinde viață, pare o naștere întru Logos, are ceva ce ține de Geneza irefragabilă a Clipei, a Vieții... Care clipă și viață... *Și fu..., și trecu..., ca și cum nu fu!* – cum sună litania în piatră a arhimandritului Ioan de la Hurezi.

Nonșalanța, bonomia, dragostea pentru tot ceea ce este viu și frumos animă versurile Doinei Bonescu și le dau o anumită notă personală, care nu ajunge neapărat până la originalitate și autenticitate, dar se apropie în măsură considerabilă de pragul acestora.

Nota de dramatism și sigiliul din ceară roșie, fierbinte, abia turnată, al unui fior melancolic de certă calitate, fior ce sare uneori pârleazul frisonului existențial – fără a ajunge, însă, la cunoscutul strigăt al existențialiștilor germani – sunt generate, în inscripțiile lirice ale Doamnei Doina Bonescu, de sentimentul acut al luptei neîncetate cu Timpul, a cărui trecere inexorabilă poeta încearcă să și-o asume ca pe o izbăvire, cu toate că, în străfundul sufletului ei, o trăiește ca pe o tiranie necruțătoare, ca pe o dictatură planetară și monarhie absolută, la scară universală, pe care le biruie, finalmente, prin cuvântul trăit în formă lirică.

Tudor Nedelcea

Crucificat pe harta țării

*Doamne, nu pot să împart
Trupu-acesta în trei țări,
Că e unul și-i prea slab
Pentru – asemenea-ncercări.*

Vasile Tărățeanu

Crucificat pe harta țării este titlul emblematic al unui volum aniversar editat de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, prin Victor Crăciun, volum dedicat lui Vasile Tărățeanu la împlinirea a șase decenii de viață, în 2005. Este un titlul foarte potrivit pentru acest mare scriitor, „*bolnav de România*” (Gh. Tomozei), dar urât, pentru acțiunile sale pur umanitare și românești din Ucraina și România. De altfel, chiar un capitol din această carte, intitulat sugestiv *Schițe de portret în ne-*

gru, reunește atacurile conaționalilor săi din Cernăuți, ucrainieni de sorginte, dar și români (!), culminând cu adrese oficiale ale unor autorități ucrainene către președintele Ucrainei spre a-l domoli pe luptătorul pentru drepturile minorității române („*insulta reprezentanții altor naționalități care locuiesc în Bucovina, în primul rând pe cei de etnie moldovenească(?!), revizuiască fără rușine evenimentele istorice și realitățile prezentului*”).

Că unii ziariști și lideri ucrainieni nu înțeleg spiritul european al vremii noastre și că extremismul naționalist le este la îndemână e treaba lor. (După abolirea Pactului Ribbentrop-Molotov, teritorii românești furate prin acest pact se află în Ucraina, fostă roșie, acum portocalie). Dar, când nume românești, precum Vlad

Cățineanu (comportamentul lui Tărățeanu „*pare a fi straniu, inexplicabil, necorespunzător, lipsit de logică și dăunător din punctul de vedere al interesului general*”) sau Corina Sandu (care, în revista „Luceafărul”, contrazice cu mânie proletară afirmația lui M. Cimpoi, conform căreia V. Tărățeanu este „*veșnicul pelerin romantic cu pielea tăbăcită de cele patru vânturi, dedicat apostolatului cultural românesc-bucovinean și unu recitativ poetic al înstrinării în maniera Goga sau folcloric-eminesciană*”; Corina Sandu consideră că V. Tărățeanu „*se crede un mare poet*”, că poeziile sale „*sunt o îngrămădire de panseuri «filosofice» pline de clișeurile pe care le știm încă din clasa primară*”, că „*între spațiile libere dintre cuvintele poeziilor domnului Tărățeanu nu vom găsi nimic*”. Este dreptul fiecăruia să spună ce vrea, dar cu simțămintele patriotice nu trebuie nici să glumești. Să reamintim că într-o revistă „*elitistă*” bucureșteană, unele „*studii*” încercau să demonstreze că Basarabia și Bucovina nu-s pământuri românești, că Eminescu este un scriitor minor etc. Aceleași „*studii*” erau preluate la Chișinău ca fiind opinia oficială a României, doar fiindcă erau publicate în București. Călăul Stalin ar fi afirmat că nu poate fabrica atâtea topoare câte cozi se află în România...).

Vasile Tărățeanu își duce crucea cu demnitate și mândrie. Nu-ți vine să crezi câtă energie are „*acest poet al înstrăinării, mereu în căutarea identității pierdute*” (M. Cimpoi), străbătând țara, asemenea lui Eminescu, „*în cruciș și-n curmeziș*”, participând la toate manifestările științifice și culturale unde simțământul românesc este omniprezent. În ciuda dramei din familia sa, când unul dintre fiii săi a fost omorât, în condiții încă neelucidate, la Suceava, pentru că tatăl său a refuzat să scoată sârma ghimpată de pe frontispiciul ziarului său.

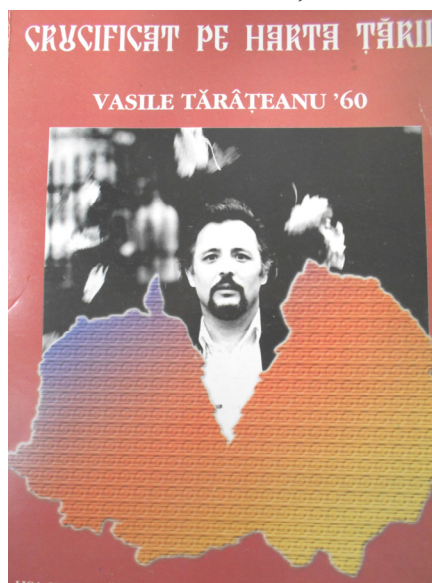
Sârma ghimpată are, pentru V. Tărățeanu, o semnificație aparte, ea fiind granița de pe ulița satului său natal, Sinăuții de Jos, care separa românii de... români! (Să ne amintim de versul Leonidei Lari: „*Nu da române în român!*”).

Așadar, scriitorul, publicistul militant, academicianul Vasile Tărățeanu s-a născut în acest

sat simbolic, împărțit de Stalin. El s-a născut în partea din nord a satului, în Sinăuții de Jos, aparținând URSS și, apoi, Ucrainei, la 27 septembrie 1945. În sufletu-i de copil i s-a întipărit, pentru totdeauna, drama românilor bucovineni, obligați, atunci când le murea o rudă, să meargă pe partea nordică a uliței și să plângă, în consens, cu cei din Sinăuții de Sus, deși ambele țări fuseseră comunizate și se declarau „*frățești*”. Nichita Stănescu spunea că toți poeții vor să fie geniali precum Eminescu, dar să nu aibă și soarta lui. Poate cineva, cel puțin teoretic, să-i suplinească copilăria și tinerețea lui Vasile Tărățeanu, desfășurată în asemenea context geo-politic?!

Părinții săi, Elena (n. Puiu) și Dumitru, erau țărani renumiți gospodari în comuna natală, unde Vasile absolvă școala generală de șapte clase. Își continuă studiile liceale (1961-1964) și cele universitare (1965-1972, cursuri întrerupte pentru efectuarea stagiului militar) la Cernăuți, la Facultatea de Litere a Universității. Este reporter la ziarul regional „Zorile Bucovinei” (1969-1981), redactor superior la redacția emisiunilor în limba română de la Radio Kiev (1981-1991), conduce ziarul „Plai românesc” al Societății de Cultură Românească „Mihai Eminescu”, editat în grafie latină (tipărit la Chișinău) din 1990 până în 1994, când Administrația Regională de Stat îi intentează proces pentru a-l obliga să scoată din frontispiciu simbolul sârmei ghimpate prin care străbate un ochi. Câștigă procesul, dar părăsește redacția în semn de protest față de ingerințele Administrației. Drept „răsplată” pentru curajul său, fiul său, Marcel, student la Suceava, a fost omorât. Și avea numai 24 de ani. I s-a propus recompensă pentru tăcere, dar Vasile nu este negustor de principii și vânzător de frate. Suferă, dar nu tace. Fondează, în schimb, alte publicații: „Arcașul” și „Curierul de Cernăuți”, „Junimea” (al Ligii Tineretului Român din Bucovina „Junimea”).

Creator și luptător deopotrivă, Vasile Tărățeanu fondează sau activează în diverse organisme culturale sau științifice: Societatea pentru Cultura Românească „M. Eminescu” din Cernăuți (1989, fiind secretarul acesteia între 1991-

1992), Fundația Culturală „Casa Limbii Române” din Cernăuți (2000), Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (2003), Uniunea Interregională „Comunitatea românească din Ucraina” (2005), membru în redacțiile revistelor „Glasul Bucovinei”, „Familia română” și a Editurii „Alexandru cel Bun” din Cernăuți (1996), în PEN-clubul Internațional al Scriitorilor, în Uniunile Scriitorilor din România, Moldova, Ucraina.

Grație relațiilor sale în Țară, a reușit să realizeze două monumente; poetului V. Postecă și Aniței Nandriș, autoarea volumului *Destin basarabean* (despre tragedia deportaților din nordul Bucovinei), a dezvelit placa memorială a fraților Hurmuzachi (la Cernăuți), a luat în comodat casa lui Aron Pumnul din Cernăuți pentru crearea unui muzeu „*Eminescu*”. Împreună cu soția sa, Elena Vântu, adună, în acest sens, cărți, reviste, tablouri, insigne, medalii etc., cu tematică eminesciană.

Din inițiativa acad. Eugen Simion a fost ales membru de onoare al Academiei Române (în noiembrie 2011), iar din mai 2015 este directorul Centrului Cultural „Eudoxiu Hurmuzachi” din Cernăuți, grație gestului avocatului bucureștean Eugen Pătraș, care a cumpărat un imobil pentru funcționarea acestei instituții.

Destinul familiei Vasile Tărățeanu este unul aparte. Fratele mamei sale, Visarion Puiu, a rămas în partea românească a satului, în speranța reunificării comunității și a familiei. A absolvit, în 1938, Facultatea de Teologie din Cernăuți, cu teza *Comunismul marxist față de învățătura creștină*. În loc de „magna cum laude”, a primit 12 ani de pușcărie. Vasile își cunoaște unchiul abia în 1969, la București. Un alt fiu, Alexandru Tărățeanu, este student la Conservatorul din Iași, are o voce de tenor de aur, a primit și primește multe diplome și...aplauze binemeritate.

A debutat cu versuri în ziarul raionului Hliboca, în 1962 și editorial, în 1981, cu vol. de versuri, în grafie chirilică, *Harpele ploii* (Ujgoro). A colaborat la cele mai importante publicații literare din Ucraina, Basarabia, România, Albania, Serbia, prezent în numeroase antologii și în manualele din școlile românești din Ucraina, tradus în limba rusă, ucrainiană, sârbă, engleză, suedeză, franceză. Tudor Gheorghe i-a pus pe note unele din poeziile sale.

A publicat peste 20 de volume de poezie, alte cărți de publicistică și eseuri dedicate lui G. Bacovia, Mircea Lutic, Eugen Simion, M. Cimpoi,

N. Dabija, I. Mărgineanu, Ilie Zegrea, Tudor Nedelcea etc.

Rodnica și valoroasa sa activitate literară i-a adus numeroase distincții, medalii și premii naționale și internaționale: marele premiu al revistei „Totuși iubirea” (1994, 1995, 1997, 2003), marele premiu internațional pentru poezie „Nichita Stănescu” pentru poezie (1997 și 2003), premiul de poezie de la Uzdin (Serbia, 1999), premiul „Mihai Eminescu” pentru poezie (Putna, 1993), premiul „Bucovina” (1995), premiul revistei „Poesis” (Baia Mare, 1994 și 2000), premiul Asociației „Astra” (Iași, 1994), premiul Fundației „Etnos” (București, 1999), premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova („2003”), premiul Festivalului Internațional „Noptile de poezie” (Curtea de Argeș, 2005), premiul la Festivalul Internațional „Tudor Arghezi” (2014). A primit titlul de „poet al Iașului și ambasador al culturii”.

Cetatea Băniei l-a apreciat la justa sa valoare, tipărindu-i, prin Fundația „Scrișul Românesc”, două cărți: *Iluzii și lacrimi* (în 2001, cu prefața subsemnatului, pentru care a primit premiul de publicistică al Societății Scriitorilor Bucovineni) și *Stălpul de foc al jertfirii de cuvânt* (2007). Primăria și Consiliul local Craiova i-au acordat un premiu pentru literatură (2000), l-au făcut cetățean de onoare (în 2005, alături de Gr. Vieru, M. Cimpoi, N. Dabija, Victor Crăciun). Este cetățean de onoare și al localităților Ploiești, Tg. Cărbunești, Bușteni, Dumbrăveni (Suceava), Stănești (Cernăuți). La rândul său, Vasile Tărățeanu a participat activ la toate edițiile Festivalului Internațional „Marin Sorescu” și Zilelor Basarabiei și Bucovinei (câte s-au ținut), la Festivalul Internațional de Poezie „Adrian Păunescu”.

Pentru creația sa literară, pentru patriotismul și „*naționalitatea în marginile adevărului*” (Titu Maiorescu, apud M. Eminescu), Vasile Tărățeanu a fost iubit și apreciat de personalități marcante ale culturii române. Și, pentru ca vorbele să aibă acoperire, vom spiciu câteva astfel de aprecieri:

Grigore Vieru: „*Vasile Tărățeanu este bradul de munte, iar rășina tulpinei sale nu este altceva decât viața rănită, dar nicicând ingenunchiată, pe care o trăiește în mijlocul unor neconținute furtuni istorice[...]; tăietura versului său a rămas clară și răspicată ca izvorul de munte, iar limba în care își scrie poeziile, dar și minunata și curajoasa publicație «Arcașul», fondată și îngrijită de el, este înălțător de românească*”.

Nicolae Dabija: „Vasile Tărățeanu lasă impresia că s-ar trage din stirpea acelor străjeri de odinioară de la margine de țară, care – aceasta fiind misiunea lor de secole la fruntarii – după ce dădea semnul de alarmă cu «șfoara» aprinsă pe culmi, urma să se bată și să țină piept aproape de unul singur cetelor năvălitoare, până să ajungă la el grosul oștilor voievodale hăt de la cetatea de scaun”.

Gheorghe Tomozei: „Un poet român visând România, bolnav de România, un poet exprimat în tot mai puternice poeme înțelepțite de lacrimă, scrise cu o atât de mare ingeniozitate încât, cu tinerețea lor, par opera unui bătrân copil al poeziei...”

Mihai Cimpoi: „Clădit într-o statură în care de mai mult suflet decât trup, Vasile Tărățeanu (n. 27.IX. 1945 la Sinăuții de Jos) e un bucovinean rătăcitor care-și prinde o cravată lată și înflorată ce-i servește drept plapomă în dese drumuri de cărăușie gazetărească și poetică și care apare în ochii noștri ca un spiriduș carpatin întrupat din duh de munte și din somn de flori de câmpie”.

Adrian Dinu Rachieru: „Mic, vioi, plin de neastâmpăr, debordant chiar, Vasile Tărățeanu trăiește la Cernăuți, acolo unde dregătorii urbei ar fi vrut, vorba poetului, «să împăieze privighetoarea». Suferința celor din nordul Bucovinei este de neimaginat[...]Iar Vasile Tărățeanu este omul care «apasă pe condei / ca pe un «trăgaci». Capabil deci să «înflăcăreze stindarde», să tragă «clopotul de alarmă / al conștiinței de neam», să alerge în toate părțile pentru a scoate **Plai românesc**, publicație care – prin zbaterea acestui împătimit poet care a fost și redactorul-șef al ziarului – continuă să apară, învingând toate potrivniciile”.

Viorel Dinescu: „Vasile Tărățeanu nu se

joacă cu vorbele, nu este festivista când scrie despre destinul limbii române, care e patria noastră a tuturor, dar nici nu-și face iluzii [...] Spre deosebire de vizionarii pseudoelitiști care se zbat în aventuri formale și formaliste, pentru Vasile Tărățeanu viața e resimțită ca un «pat de Procust», împotriva căruia ești dator să lupți, iar nu să te lași lungit sau scurtat după pofta călăului”.

Theodor Codreanu: Vasile Tărățeanu „este, probabil, poetul cu cea mai acută conștiință a insulei roase pe margini. El simte colții vicleni și otrăvitori ai rozătoarelor[...] Strigătul simplu, de un dramatism singular al liricii lui Vasile Tărățeanu, se adresează nu atât Bucovinei, cât românilor uituci care se cred nemuritori în insula încă aparent păzită de granițe”.

Victor Crăciun: „În ordinea definirii ei, personalitatea lui Vasile Tărățeanu s-a manifestat și dezvoltat în trei direcții esențiale: poetul, publicistul și animatorul național pe plan cultural, social și politic [...]”

Vasile Tărățeanu a simțit rezonanța carpa-to-dunăreană-pontică, expansiunea lui poetică producându-se mai apoi, creația sa fiind cunoscută și prin traduceri în tot acest spațiu de simțire autohtonă milenară”.

Dar, înainte de toate, Vasile Tărățeanu este un om între noi, oamenii, dar un om cu „O” mare. Să ne bucurăm că-i suntem contemporani.

Mihalache Tudorică

Dâra

Spuneți-mi
cine a trecut ieri fără nume
sau n-a spus cum îl cheamă,
cine a trecut cu ușorul
și n-a lăsat urme,
nici semne,
nici miros de răpitoare,
viers de cântătoare?

C-a trecut cineva.
A trecut cineva.
O dâră, doar, așa,
ca de înger hăituit
pierea încet după el.

Vino acasă

Mi se așază pe buze
cuvintele logodite cu bucuria:
vino acasă.
De când te-ai dus
nu a mai plecat iarna.
Mă ninge întruna,
când pe tâmpile și ochi,
când pe umeri, pe creștet.
Nu mai cântă nimeni
și nimic.
Privighetoarea a murit
la rădăcina ulmului de sus,
drumul mierlei s-a ierbit.
Aripi de pasăre deasupra, nu
târât de gușter verde.
Vino acasă!
Vino acasă!

De moarte, de viață

În limba română nu se plânge,
În limba română se moare frumos.
Este o rușine să mori în somn,
o mândrie să o faci pe cruce.
Mama mea a murit în Limba română.
„Mă duc. Dar am să vin mereu.”
Mereu s-a născut în Limba română
și mereu s-a tăcut întru ea.
Robii se odihnesc sub grăuri,
stăpânii mor pe munți de gunoaie.
Pământul miroase a iască,
șalcia se-ndoaie a ploaie,
În Limba română nu se plânge,
În Limba română se moare frumos.

Petruș Andrei

Tristețea toamnei

În mine-aud un glas plângând,
Că toamna vine prea curând,
Tot sufletul înnegurând,
Din când în când.

Cocorii-n șiruri lungi plecând,
Tristețea-și plimbă rând pe rând
Și dorul meu cu ei purtând,
Alt dor frângând.

Dar timpul vine alergând,
Dureri cu dânsul adunând
Și până-n oase pătrunzând
Tot mai adânc.

Iar parcele alt fir torcând,
Iubirea e un pui plăpând
Ce-și țipă frica tremurând,
Tot așteptând.

Prețul timpului

Fugind de zgomot și de lume,
Mânați de-un dor de nemurire,
Noi căutăm un loc anume,
De pildă la o mănăstire.

Un ceas sau chiar o zi deplină
Suntem de Domnul mai aproape
Și cernem grâul de neghină
Cât nu ne cade somn pe pleoape.

Despovărați de griji mărunte,
Precum făcură sacerdoții,
Noi, din lumina de sub frunte,
Ne-mpărtășim, pe rând, cu toții.

Doar cu prietenii-mpreună
Tristeților le află leacul,
De-i vreme rea sau vreme bună
O zi atunci... face cât veacul.

Mihai Licu Ungureanu

Interpus în plus

Frunzele s-au întors în copaci,
Au prins iar culoarea lor în obraz,
Verde-praz.
S-a aprins iarăși trilul în pitpalaci,
Până și stafidele ascunse în cozonaci
La iernat,
Au prins viață, s-au întors în bobul de strugure
Cu chipul transfigurat.
Trandafirul de acuma trecut
S-a strâns iar în mugure,
Tot sfârșitul și-a găsit începutul pierdut,
Gutuia s-a întors pe ramura ei
Venită povară
Direct de pe raft din cămară,
Toate astea, ce bine ar fi dacă s-ar întâmpla
Și măcar o singură dată ar fi din nou prima oară
Cum visând, poate vrei.
Ne-ar găsi deja antrenați,
Înfrânta iubire nu s-ar mai putea repeta,
Cei risipiți s-ar rebrendui din nou adunați
Și anii, trecând, ar fi mai cu folos numărați.
Dar așa,
Când frunzele sunt acolo unde vântul le-a dus,
Pitpalacii de cântat vor uita
Și în timpul apus
Vom trece iar printr-o iarnă de mucava,
Anotimp așezat totdeauna ca un lucru în plus.

Pe retro

Vremuri trecute,
Cine a sta s-adune,
Aș vrea să mai aud cum vă tot furișați
Cu pași mărunți de slugi bătrâne
Și pofticioși, pe la ulcele, jucăuși argați
Să-i văd cum hăpăie pe întrecute,
Să simt încă din zori miros de închinăciune
Cu lumânări ce mai tot timpul ard,
Să-nviu fătuca ceea îndesată ce-mi tot spune
Câte ceva din cele șușotite pe sub gard,
Să rătăcesc cu câinii prin ogradă,
Triumfător, purtând drept fard
Un rest dintr-un calup de marmeladă
De care m-am lipit în grabă mare
Cu câte trebi aveam atunci pe cap,

Certat mereu că-mi bat joc de mâncare
Și dau la câini cu asupra de măsură
Prin locuri unde-i greu să mai încap,
Ascuns cu ei sub osii de trăsură.

Aș vrea să mai trăiesc încă odată
Copilăriile ce-mbătrânesc în amintiri,
Să-mi plouă ca atunci când strânși sub o prelată,
O mică speculantă, îmi revindea simțiri.

Răfuieli cu timpul

Astăzi e ziua mea
Economic luminată de propria-mi stea.

Privesc în marginea ploii,
Aștept împreună cu bătrânul meu timp măsurat,
Să fac un mic blat,
Aș vrea să mai circul câteva stații neobservat,
Ascuns la marginea ploii
Să-mi bucur toți moșii aflați prin locuri postume,
Eroii
Faptelor lor ce au avut candoarea să mă scoată
în lume,
Cu tot ce am fost și poate mai sunt,
Cu oboseala asta care încă mă poartă,
Subtil amănunt
De necercetat
Pentru cel învățat să tragă fără tam-tam.
Oboseala, la marginea ploii
Curge odată cu timpul care o deșeartă
Prin părți ce le știu doar pisoii,
Pe sub streșini, unde locul pare uscat.

Cum spuneam,
Astăzi e ziua mea
Economic luminată de stea.

Victor Rusu

Cântec naiv

Argint vechi, cântec bătrân,
Numai visele-mi rămân
Ca brazdele pe ogor
Sau ca rănilile de dor.
Mă bântuia o nălucă,
Am lăsat-o să se ducă,
Mă rănea stilet de argint,
Ca privirile ce mint,
Mă mușcau dălți de lumină
Ca vorbele ce-nvenină.
Argint vechi, cântec bătrân,
Numai visele-mi rămân
Și o liniște de moarte,
Nu-s cărări în nici o parte.

Junghi și înger

Și-am zis lemn țanchiu de sânger,
Doamnă, junghiul meu și înger,
Nu-s lupan buimac, din fulger,
Sunt mânz blestemat de înger,
Mânz cu buzele spuzite,
Cu patru răni, nu copite,
Spre izvoare tănuite,
Că vezi, doamnă, apa ta,
Apa ta și-a altora
Vânăta-i ca o cățea,
De-ți spurci sufletul cu ea...
Ca o cumpănă-n vânt ruptă,
Visez apa ne-ncepută
Și nu mă băga-n răcori,
Că-ți creștez sub țâțe sori!

Liliana Hinoveanu

Miriapod uriaș orașul

mă cuprinde cu brațele sale păroase
mă ascund în marginile decolorate
îngenunchiate de umerii grei
ai trecerilor umile
linia albă desparte trupul înfășurat
de asfaltul umed
în inițiatice sunete
frapate în falduri curgătoare
casele verzi ascund ochii
disproporții ale unui timp
îngropat în zidurile ce mă strâng
bat și acum la porțile uitate
în somnul strivit de visele interzise
ce se fardează în oglinzile retrovizoare
în timp ce acul vitezometrului își face siesta
o fiesta supramodulată de drumurile mele
aflate mereu în sens giratoriu

Poduri mișcătoare

își dau întâlnire la colț
călătorind prin tăcute întoarceri
așternuseră covorul roșu
cu blitzurile orbitoare în stand by
pe vasele fantomă din triumphiul Bermudelor

roțile dințate macină crinolinelile
pe care primadonele le parcaseră
în dulapurile cu uși glisante

se rostogolesc inocente
în creuzetul violet cuvintele
descărcând fulgere orbitoare
cu traiectorii contorsionate
prin pădurile înroșite
de frunzele în cădere liberă

prinsă în chingile ruginite
ale podului plutitor
crisalida așteaptă
să devină fluture

Gela Enea

nu prea mi-a ieșit viața asta

(ca sa citez pe cineva)
până la ultima miniatură păpușa rusească
a pierdut orice urmă de zâmbet
inoculându-mi nevoia să văd ce este dincolo
sub semnătura ei olografă

când ultimul iubit m-a părăsit am învățat
că moartea nu crește-n noi dintr-odată
(precum o revărsare de lavă)
ci
cu fiecare bucată din carnea
pe care singur ți-o azvârli câinelui vagabond
sperând
să te apere de alții mai răi
cu fiecare os măcinat în mașina de tocat
a spaimei
că mâine nu te mai ridici din pat
dospind
în plânsul copilului îngreșat de humana 1
în plimbarea de la un capăt la altul al memoriei
unui bătrân care-aude prin casă de alzheimer
și
întreabă cine dracu e ăsta
dacă pentru toate ai cuvinte
fulgerul sunetelor intră în măduva fiecărui gând
e posibil ca moartea să se rușineze
copiii să se oprească din plâns
bătrânii din boala

jurământ de s(u)punere

în fața unui singur altar am sărutat
lama cuțitului
trupul se-ncorda
curgeau pe sub unghii
valuri de sare îmbrăcând în straturi albe
fiecare icoană
chipul Maicii Domnului
chipul lui Hristos
al lui Ioan Botezătorul
biserica toată devenise o imensă salină
numai glasul preotului
tăia aerul în coridoare lungi
se cunună roaba lui Dumnezeu Gela cu robul
lui Dumnezeu...
căzută în dizgrație lumea își târa strigătul afară
măturând numele.

dualitate

timpul se așterne la picioare ca o blană de urs
 păstrând în ochii vitroși ura atavică
 n-au fost de-ajuns silabele moi ale minciunii
 chipul din oglindă pe el l-am zgâriat
 într-un act de dreptate cui îi pasă
 când mi se face dor de tine
 lumea nu se mai oxigenează
 capătă culoarea unei cicatrici
 sub clipsuri de sânge secundele agonizează
 adună din sâmburii cireșelor coapte
 miniaturi calcificate
 ale sufletului meu cândva viteaz

ultima apariție

gata cu poezia despre dumnezei despre îngeri
vagabondând pe aleile strâmte ale cuvintelor
gata cu traseul frustrărilor marcat de bornele
unor silabe găfăite spaimele vor dospa apocalip-
sele altcuiva
nu te-am iubit cât să mă dispersez în parfumul
umbrei
îmi înnod la gât fiecare înfrângere și simt cum
se strâng
dar numai de-a dracu te mint că e bine
am pus punct expandărilor în borgianisme
și îmi cer iertare mie ca unui dumnezeu adevărat
că n-am lăsat sufletul să pască pe kilimandjaro
nu l-am dus într-un parc de distracții să-nvețe
că jocul e cea mai bună variantă a vieții
iar mai târziu am confundat distileria fericirii
cu o stradă banală în care ai apărut de după colț

Nicolae Maroga Enceanu

O mângâiere

...Feeric cad frunzele-n
atâtea luminișuri
Când descopăr culoarea ta
obosită
și farmecul ruginiu
sub cerul senin
unde mereu întreb
să găsesc rațiunea.
Acolo, o mângâiere
îmi salvează gândul
pândit de erori
prin frigul tomnatic.
Semenii mei reintră-n
limbajul dulce și calm,
învață ce este adevărul
zvârcolind harnici anotimpul...
E pace lângă sufletul meu.
C-un ușuratic
motiv de respirație
mă hrănesc din belșugul
tuturor liniștitor.
...Neîntreruptele clipe
uneori ciudate prin veselie
cad pradă
timpului viclean ce spulberă
frunzele din ramuri
neatinse de brumă.

Nepuință distrusă

Tatălui meu, NICĂ

Sub dudul din curte l-am găsit pe tata
Sufla din greu cu vorbe stâlcite
Tăcerea întâlnirii a născocit lacrimi
Bucuria surâdea prin gândul blând al nepuinței

Căldura augustului o mie nouă sute nouăzeci și trei
Fixase-n sufletul lui setea de apă rece
Sugruma-n privirile noastre despărțirea
Când mama îi aducea puterea izvorului de la cișmea.

Bălbâitul era examenul sfârșitului tembel
Adierile verii îi mângâiau trupul obosit,
Prin nepuința distrusă, priveam cum clipele zboară
Undeva spre măreția cerului vicleană cu sufletul.

Îmbrățișarea ne-a potolit rana iubirii
Se topea învățul binelui prin rugăciuni
Părea o țesătură nevăzută a unui pustiu
Când foșnetul frunzelor plătea stingerea vieții...

Sculptură – Centrul Istoric, Craiova

Dumitru Duță

Cenaclu

1. Ultima întâlnire a Cenaclului „Alexandru Macedonski” de pe lângă Asociația „Noul Literator”, condus de scriitorul dr. Marin Barbu, a avut loc luni, 5 octombrie 2015. În deschidere, președintele cenaclului prezintă participanților date privitoare la evoluția celor mai importante întâlniri scriitoricești, începând cu Junimea și până astăzi. În final, este menționat și cenaclul Revistei „Noul Literator” unde se citesc versuri, proză, teatru, eseuri critice, note de călătorie și alte forme de comunicare literară, bucurându-se de o meritorie audiență.

În continuare, citesc din lucrările lor preotul scriitor Tudorache Mihalache și profesorul T. Oancă.

Secvențele din ciclul „Melancolia îngerului” dovedesc adâncime ideatică și pluralitate de sensuri ale cuvântului care zidește un adăpost al Ființei. Arta poetică a lui T. Mihalache din zona sacralului este axată pe o rostire clară, esențială,

lipsită de false prețiozități.

Domnul T. Oancă, lingvist, poet și prozator citește schița „Mai ceva ca aurul”, în care se prezintă fapte și oameni ai zilelor noastre din peisajul Olteniei. Preocupat de formele exprimării orale, T. Oancă posedă simțul limbii și nu are inhibiții în fața unui vocabular specific unei anumite categorii sociale.

2. Următoarea ședință de cenaclu în cadrul Asociației „Noul Literator” se va desfășura sub titulatura „Excelsior”, o activitate deschisă comunității craiovene și în special tineretului din școli și facultăți.

Ședințele cenaclului „Excelsior”, inițiat în cadrul „Zilelor Noului Literator” se vor desfășura în fiecare miercuri din a treia săptămână a lunii, sub conducerea scriitorilor Nicolae Petre Vrânceanu, Virgil Dumitrescu și Dumitru Duță. Ședințele vor avea loc în sediul Casei de cultură „Traian Demetrescu” din municipiul Craiova.

N.P. Vrânceanu

Lansare de carte: *Gura lumii* de Constantin Pădureanu

Miercuri, 25 noiembrie 2015, la Biblioteca Județeană Dolj, „Alexandru și Aristia Aman”, iubitorii de literatură s-au întâlnit cu scriitorul Constantin Pădureanu, autorul cărții de teatru „Gura lumii” apărute la Editura craioveană AIUS. Despre această inedită apariție au vorbit: prof.univ. dr. Nicolae Panea, scriitor, Decanul Facultății de Filologie a Universității din Craiova, scriitorul și omul de cultură Mihai Duțescu și Nicolae Petre Vrânceanu, directorul Revistei „Noul Literator”, Craiova. Vorbitoarii au relevat, în ordine, profunzimea ideatică a volumului, ineditul și noua perspectivă a abordării realității satului suburban, buna cunoaștere a limbajului frust, uneori dur al unei comunități rurale rudimentare, intrate în etapa disoluției tradițiilor arhaice.

O contribuție semnificativă a avut și actorul

Teatrului Național „Marin Sorescu”, interpretul Angel Rababoc, prin lectura artistică a unor fragmente dramatice sau a unor secvențe mai ample din „Gura lumii” inteligent selectate.

Moderatorul manifestării, scriitorul și editorul Nicolae Marinescu, directorul Editurii AIUS, a considerat că principala calitate a cărții recent apărute și, desigur, a autorului este deosebitul simț al limbii, știința gradării și dozării detaliilor care caracterizează construcția fiecărui personaj bine încadrat într-o adevărată galerie de portrete.

În încheiere, dl. Constantin Pădureanu a mulțumit tuturor celor prezenți și vorbitorilor pentru sugestiile oferite în cadrul acestei reușite lansări și a devoalat câteva din proiectele sale de viitor, mulțumind familiei sale prezente în sală, pentru înțelegerea și sprijinul oferite cu generozitate.

Constantin Pădureanu

GURA SATULUI (fragment teatral)

ACTUL I

Scena 6

Tudorița Lache și Georgeta Scrobeală.

TUDORIȚA: Ia...da tu de unde mai răsăriși, drace?

GEORGETA: Iote și eu pe acia, venii, să stăm la o parlamentară, că ai mei nu sunt acasă.

TUDORIȚA: Bată-te norocu să te bată, Geto, maică, afurisită te-a mai făcut mă-ta. Stai să-ți dau un scăunel. *(Tudorița intră în curte și îi aduce un scăunel. Ioana îl ia și se așează lângă vecină.)*

GEORGETA: Mulțumesc, tușe, așa... acu parcă e altceva, vezi lumea din scaun.

TUDORIȚA: Ce mai fac ai tăi: Mitrică și Polina, au scăpat de încurcătura aia?!

GEORGETA: Ce încurcătură, tușea Tudorițo?

TUDORIȚA: Ei, nu-i pune coarne, că ne împunge, ce crezi că eu nu știu...când vă prinsă atunci, seara, polițistu, ați fost reclamați, că a venit la fix, când făceați țuica la căzănel. Mă uitam printre stobori la voi în curte...las-o că măcăne și nu e bine. Ați scăpat? Sau mai trageți de ea și acu? V-a amendat? Vi l-a confiscat? Hai că am vorbit eu cu tac-tău și mi-a povestit că i-ați dat polițistului un milion de lei și a tăcut, nu i-a mai spus nici lu mă-sa, de la care a supt țâță, că l-a înțărcat cu ardei iute.

GEORGETA *(o privește câteva clipe, nu știe ce să răspundă, pare puțin încurcată, dar, revenindu-și, adăugă)*: Păi, păi, dacă știi de ce mă mai întreb, așa ca să te afli în taină, atunci de ce mă mai descoși! Că ghemul cu ață este la mata, ai grije să nu-l deșiri.

TUDORIȚA: Așa ca să mai vorbim și noi, ca să treacă timpul mai ușor, ce sari așa înțepată, că ești fată mare?! Când te măriți cu Eugen Gușatu că sunteți pretini de doi, trei ani? Dragostea e frumoasă, daică, sunteți tineri, trăiți-vă viața și umpleți curtea de copii.

GEORGETA: La toamnă, când o să vină cu ai lui în pețit. Lasă asta dar să-ți spun una gogonată și cu umflături...

TUDORIȚA: Spune-mi, daică, sunt numai ochi și urechi...

GEORGETA: Ai auzit ce a făcut Georgică Timidai?

TUDORIȚA: Nepotu-meu? Ei, ce a făcut? Spune-mi repede, ceva de rău sau de bine? Sunt curioasă, las că așa îi trebuie și lu cumnatu-meu, că prea este fudul și se ține măreț, nu bagă pe toată lumea în samă.

GEORGETA: Cică și-ar fi bătut joc de Mariana lu Stan Breazu și...

TUDORIȚA *(bucuroasă)*: Aha, aha, bine i-a făcut, și...

GEORGETA: Și n-ar vrea s-o mai ia acuma, i-a ținut calea primaru și l-a întrebat ce are de gând.

TUDORIȚA: Lasă că așa merită și ăsta, dă-l dracului, că a uitat în copilărie când era slugă la taica în băătătură, acuma se făcu mare șef cu gātu ros de traistă.

GEORGETA: Păi o fi bine, tușe, o fi bine?!

TUDORIȚA *(nu-i răspunde, se ridică de pe scăunel și duce mâna streășină la ochi)*: Al cui e, fă, muică, crecănatu ăla?! Ia, ia, ia uite urât merge parcă ar fi pe papainoage izact ca Pazvante Chioru. Doamne! *(se închină)*.

GEORGETA: Păi, nu e Georgică Timidai, nepotu dumitale...

TUDORIȚA: Daaa! Dacă da e frumos și îi șade bine.

Scena 7

Tudorița Lache și Ioana Albiș la fântână, la Cucu.

TUDORIȚA *(coboară treptele la fântână cu coșulețul cu așternuturi pe mână)*: Ce muiere frumoasă, da a cui o fi asta?!

(Ioana Albiș este aplecată în față și freacă cu o perie de tătar la un covoraș. I se văd picioarele până aproape sus.)

TUDORIȚA: Bună ziua și bun lucru la dumneata.

IOANA (se ridică să-i răspundă și se întoarce spre ea, îi ieșise un sân afară din cămașa subțire, dar ea nici nu se sinchisește): Bună ziua, bună ziua.

TUDORIȚA (murmură): Dacă ar fi fost un bărbat, tot așa ai fi făcut?! (Pune coșulețul alături și se apucă să spele și ea un așternut).

IOANA (se desface la doi nasturi la cămașă și sânii i se legănau dintr-o parte într-alta, însoțind mișcările pe care le face): Uf, ce mă încălzii... (Își ridică fusta cu mâna stângă, iar pe dreapta o face căuș și începe să arunce apă de la pulpe în jos.) Să mă mai răcoresc o țără, că eu sunt văduvă și oftez, că-mi lipsește ba una, ba alta, nu sunt ca ăle de au bărbat...

TUDORIȚA (murmură): Uite ce picioare frumoase are și ce trup, bată-te norocu să te bată, e bună ca muiere și vrea plăcere, face așa, să-i treacă poftele lumești. (cu voce tare către ea) Te taie apa, că e rece, Ioană maică, și pe urmă te plângi că ai răcit la vintricele. (Nu termină vorba că Ioana își dă cămașa jos și rămâne cu bustul gol.)

IOANA: Lasă, dadă, că știu eu ce fac...mănânci mâncarea dumitale și duci grija mea?! (Repetă gestul cu apă pe sinii goi. Pe urmă se îmbracă și cămașa i se lipește de trup, udându-se.)

TUDORIȚA (încet): Ai avut destul de multă, ca să pui mâna pe Eugen Gușatu, nepotu meu, dănac și om ca bradu...

IOANA: Cât despre nepotu-tău, Eugen, fă, dacă mi-o fi poftă, am să-l duminic cu ciolane cu tot și n-am să dau socoteală nimănui.

Scena 8

Femeile în răscruciul Belcineanca.

LEONORA BACARICIU: Fă, fomeilor, sunt așa de bolnavă, că de abia vă mai văd și cred că mă duc, cât de curând, după al meu în deal, la nuci, nici nu mă apucă anu nou.

TUDORIȚA LACHE: Leonoro, înseamnă că tu ai avea boala lui Calache... aia Doamne ferește (se închină) de nu scapă nimeni de ea.

LEONORA: Zău, vă spusăi adăvăru, să mă topesc ca lumânarea (privește la Tudorița) și să n-am parte de ce văd în fața ochilor...

TUDORIȚA: Să n-ai parte de mine...ce ai fă, năroado?

LEONORA: ...că n-am mințit niciodată în viața mea, Rițo, am dureri în tot corpul și mă ia cu tremurat. O s-o chem pe baba Maria lu Ursu, să-mi pună ventuzele și să mă tragă pe drevele gâtului

POLINA SCROBEALĂ: Fă, Leonoro, tu mai bine zis ai lipsă de ceva, de aia tremuri așa, fă, fetico. Al tău s-a dus cam demult și tu ești stătută rău, zău așa, dar sunt destui la noi, în sat, care ar putea să-ți dea o mână de ajutor și să te împrumute cu ce ai tu nevoie...

LEONORA: Du-te dracului de aici, fă, dăbălăzato, că nu e la ce te gândești tu, că eu cred că a făcut și păianjeni. Mă ia cu călduri, am temperatură, mă doare rău capul, tușesc de zici că bat toba mai bine ca Ghiță Toboșaru la morți și parcă am cărcei în pulpe, că mi-aș pune niște lipitori. Fă, Lino, păcat că dai pe gură ce scoți pe cur.

TUDORIȚA: Leonoro, ascultă-mă o țără tu pe mine, ca să-ți spui ceva foarte important: așa era și mătușă mea, Anica Barbu, cu trei zile înainte de a muri. S-a dus, săraca, la loc cu verdeață, mă închin, unde nu este nici durere și nici suspin.

LEONORA: Rițo, mă uit urât la tine și nu pricepi nimic, nu se prinde de tine izact ca apa de găscă. Să-ți zic ceva de dulce, de foc și de inimă ra, te superi. Dacă aș fi mai aproape de dumneata, ți-aș cârpi vreo două, să auzi câini în Giurgiu.

TUDORIȚA: Da io cred să sameni cu unchiu Păun, că asta a zăcut o săptămână la pat și a trăit 85 de ani. Mai trăiește și acu...e ăla din capu satului, de lângă cimitir.

POLINA: P-așa-e, fă, muică, are mare dreptate. Îți vrea binele, Leonoro, ascultă la asta, că e fomeie cu scaun la cap, că și-a luat masă cu douăsprezece scaune, e foc de deșteaptă...

LEONORA: Duce-ți-vă dracu de aici, zăpăcitelor, parcă ați avea boala vacii nebune, că nu vă spală toată apa Jiului. Nesătulelor, ca să nu vă zic pe direct, eu vă spun din toți rărunchi mei că nu mi-e bine și sunt coaptă de răcită. Voi râdeți de mine cu gura până la ureche, parcă ați fi lovite de streche și mă luați în baschiură. Iar treburile mă trag de poale și eu m-am pus cu voi la taclale. Uite că plec supărată și nici nu mă uit la voi, la două tute care numai în gură ar trebui bătute.

TUDORIȚA: Leonoro, mai stăi, fă, o țără, că n-am terminat..

POLINA: Las-o, fă, Rițo, să se ducă învârtindu-se după tata în deal, la nuci...e rasă a dracu, mangelă, nu vezi, o înveți de bine și ei i se pune pata pe tine.

Teodor Oancă

Un dicționar de comori ale limbii române

Recent a apărut la Editura *Aius* din Craiova un binevenit *Dicționar de colocații, locuțiuni și expresii populare românești*, semnat de Dorina Pănculescu și Ion Nijloveanu.

Parcurgând paginile acestui dicționar, redescoperim limba română. Sunt enorm de multe locuțiuni și expresii populare pe care le recunoaștem că aparțin limbii române, dar pe care niciodată nu le-am folosit în vorbirea noastră curentă, ele nefăcând parte din lexicul activ al multora dintre noi.

Lucrări similare s-au mai scris, ele sunt menționate de autoare în *Prefață*, dar nu de dimensiunea acestui dicționar.

Un asemenea dicționar adună la un loc un impresionant număr de comori ale expresivității limbii române. Cuvintele singure nu spun mare lucru în ce privește specificul unei limbi, cel mult originea cuvintelor, dar locuțiunile substantive, adjectivale, verbale, adverbiale și expresiile populare dau culoare și specificitate limbii. Mai mult decât atât, ele sunt dovada fan-teziei de reflectare a realității. Multe dintre împerecherile de cuvinte din expresiile populare sunt adevărate perle stilistice. Ele dovedesc observația corectă a unor stări concrete de viață, rafinament în selectarea detaliilor, economie în exprimare. În două-trei cuvinte românul știe să pună punctul pe *i*.

O expresie populară conține un cuvânt cheie, care se regăsește în alte structuri. Dau patru exemple din dicționar: *A lăsa* apare în 183 de expresii populare, *a lua* în 516, *ochi* în 232 și *om* în 295. Cuvântul cheie poate fi numit *cuvânt matcă*, așa cum stau lucrurile în toponimie. Un cuvânt matcă precum *deal* sau *vale*, se regăsește pe un anumit teritoriu, cum e Oltenia, în sute de

nume de locuri. Entopicul *deal* ocupă în DTRO 25 de coloane pe pagină A4, iar entopicul *vale* 35 de coloane.

La o privire atentă, observăm că expresiile populare conțin fapte de viață, transpuse frecvent în sens metaforic: *cu sânge rece, i s-a răătăcit min-tea, aruncă la vorbe în vânt, banul e ochiul dracu-lui, e rea de colț, a făcut dâră în vorbă* etc.

Cred că cel dintâi interes pentru aflarea și consemnarea acestui segment de vocabular îl datorăm lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. Citez din Dimitrie Macrea: „Pentru a cunoaște viața cuvintelor, el își alege materialul documentar din izvoarele cele mai variate: texte și acte vechi, glossare, manuscrise, literatură populară, scriitori vechi și moderni, iar pentru formele și sensurile actuale ale cuvintelor în diferite regiuni ale țării, Hasdeu este printre cei dintâi lingviști europeni care încep anchetele lingvistice pe teren, prin chestionarul pe care îl lansează în 1884 în toate ținuturile locuite de români”. După cum se știe, Dicționarul Academiei conceput de Hasdeu, Etymologicum Magnum Romaniae, a fost redactat parțial. Materialul documentar a fost preluat și îmbogățit de Alexandru Philippide, care a ajuns la aproximativ 1.000.000 de fișe, iar de la acesta la Sextil Pușcariu. Consultând Dicționarul limbii române al lui Sextil Pușcariu descoperim un tezaur de limbă română și modernă. Locuțiunile și expresiile populare ocupă un loc important, ele au fost extrase din texte vechi și contemporane. Remarcăm la cuvinte o multitudine de sensuri, explicabil lucrul acesta prin faptul că limba română era într-un evident proces de modernizare prin acceptare de neologisme. Neologismele au preluat o bună parte din sensurile cuvintelor, dar n-au putut disloca termeni din locu-

țiuni și expresii populare. Bogatul material existent în aceste lucrări lexicografice a stat la baza unor dicționare de expresii și locuțiuni, pe care doamna Dorina Pănculescu le-a citat în Prefață. Autorii au valorificat contribuțiile diferiților lingviști în acest domeniu, venind cu rezultatul propriilor cercetări. A rezultat un dicționar atotcuprinzător, bine încheiat, un util instrument de lucru pentru cei interesați de această structură a vocabularului limbii române.

Dicționarul ne introduce în universul de gândire al poporului nostru, căci expresiile populare reprezintă o altă formă de exprimare a gândurilor, a sentimentelor, a atitudinii critice față de situații și împrejurări în care se află o persoană.

O altă remarcă pe care o fac este aceea că expresiile populare conservă vocabularul de bază al limbii, dându-i acestuia mai multă rezistență. Printre criteriile de selectare a fondului principal de cuvinte, menționate de Al. Graur, este și prezența cuvântului ca element de bază în expresii uzuale.

Cum se ajunge la locuțiuni și expresii populare? Răspunsul îl dă dispoziția poporului pentru inventivitate, pentru creație în domeniul lingvistic.

Fără îndoială că dicționarul semnat de Dorina Pănculescu și Ion Nijloveanu constituie o valoroasă contribuție la cunoașterea unei importante structuri a vocabularului limbii române, aceea a locuțiunilor și expresiilor populare românești.

Silvia Popescu

O admirabilă mesageră a mării culturi naționale

La sfârșitul lunii martie 2015 am cunoscut-o personal pe doamna **conf. dr. Anca Sîrghie** de la Universitatea din Sibiu, care, invitată fiind, a ținut o extraordinar de sensibilă prelegere despre Radu Stanca (n.5 martie 1920), la ședința Cenaclului „Artur Silvestri” din Cluj-Napoca. În decembrie 2014, tot doamna conf. dr. Anca Sîrghie ne-a prezentat un sumar din viitoarea carte despre ultima muză a lui Lucian Blaga. Știam câteva date despre domnia sa de la soția scriitorului, Dorina Stanca, cea care s-a îngrijit ca opera lui Radu Stanca, rămasă în manuscris, să vadă lumina tiparului. Doamna Anca Sîrghie și-a susținut teza de doctorat cu tema „Radu Stanca. Studiu monografic”, apreciată de Constantin Noica, printr-un referat în care se preciza că astfel “se face dreptate unui mare destin românesc”. Anca Sîrghie are un palmares demn de toată admirația: zeci de cărți, sute de articole, prefete la cărțile unor contemporani, numeroase prezențe în manifestări academice și culturale, apreciate ca performanțe deosebite etc.

Pe lângă activitățile de comemorare, în fiecare an, a celui care a dat numele Teatrului Național din Sibiu -, „Radu Stanca”-, inimoasa mesageră a mării noastre culturi a răspuns în ultimii 15 ani invitațiilor de a ține conferințe în SUA și Canada. Numai în acest an, conferințele despre EMINESCU-BLAGA-RADU STANCA au fost ținute la Denver, Colorado în Cenaclul

românesc „Mircea Eliade”, la Cara Română de lângă San Francisco în California, la Windsor în Canada, unde activează societatea “Graiul Românesc”, la Cleveland în Ohio și la a 45-a ediție a Săptămânii Internaționale a Culturii Române, Canada, manifestare găzduită de Câmpul Românesc, Hamilton.

Acțiunile culturale începute cu câteva luni înainte sunt subliniate de acest mesaj: „UN REMARCABIL EVENIMENT LITERAR ROMÂNESC LA WINDSOR, CANADA” – din care trebuie să reținem: „*Societatea Culturală „Graiul Românesc”, activă în orașul Windsor, Canada, din anul 1929, și-a făcut în ultimul timp o tradiție din a încuraja dialogul diasporei cu țara. Socotim că susținerea acestui dialog îmbogățitor este una dintre cele mai mari izbânde ale deceniilor care au urmat revoluției din decembrie 1989. Un gest onorant pentru românii acestei comunități este invitarea unor personalități remarcabile, mai ales din domeniul artelor, al culturii, ori de câte ori sosesc din România, să ne vorbească despre marii creatori de frumos pe care i-a dat neamul nostru patrimoniului universal. Oricât de departe suntem de țară, pe noi ne interesează tot ceea ce a dat semnificativ geniul românesc, pe indiferent ce meridian al lumii s-a manifestat el.*”

Generațiile tinere ale diasporei trebuie să cunoască valorile culturii românești, să înțeleagă

istoria neamului nostru. Nicolae Iorga avea dreptate să afirme că „Un popor care nu-și cunoaște istoria este ca un copil care nu-și cunoaște părinții”. De aceea, la reuniunile noastre culturale sunt invitați la Windsor nu numai membrii maturi ai Societății „Graiul Românesc”, ci și vlăstarele tinere, care altfel riscă să se îndepărteze de tot ce înseamnă valoare și tradiție națională. Avem din nou ca oaspete ales pe scriitoarea și profesoara Anca Sîrghie, care a devenit de acum doi ani, în semn de prețuire, membru de onoare al societății noastre. În acest an dânsa a realizat un adevărat „turneu” de conferințe de la Pacific, unde a fost invitată în California, până în Michigan și Ohio, unde, la Cleveland are în program trei activități distincte, și acum la Windsor în Canada, unde va participa la **Săptămâna Internațională a Culturii românești**, cel mai important eveniment cultural de la Hamilton, Ontario, organizat cu multă competență de poetul Dumitru Ichim și de echipa asociației locale, condusă de președintele Dumitru Rachișan”.

Aș cita pe istoricul și preotul Gh. Naghi din Sacramento, care a scris despre scriitoarea și publicista Anca Sîrghie în ziarul „Miorița” din California, salutând astfel prezența dânsului la Casa Română, centru cultural de lângă San Francisco: „Pentru cei care nu o cunosc pe distinsa mesageră a culturii românești care este conf. univ. dr. Anca Sîrghie de la Universitatea din Sibiu, se cere să menționăm că după nenumărate conferințe susținute cu talent și competență la Universitatea Harvard, la Institutul Cultural Român din New York, la Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă, menționate și în revista „Lumină Lină” unde colaborează, sau în cadrul Cenaclului „Mircea Eliade” din Denver, Colorado, la Troy în Michigan, precum și la Windsor, Montreal, Toronto și Hamilton în Canada, dânsa a poposit de curând și în California.

Munca de o viață a doamnei conf. dr. Anca Sîrghie și descoperirile făcute în ultimii ani întregesc activitatea dânsului în domeniul istoriei literare, al biblioteconomiei, al pedagogiei și al Teatrului, cuprinzând 24 volume de carte și peste 400 articole din care personalitățile literare – Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Octavian Goga,

Lucian Blaga, Radu Stanca – și cele istorice – Nicolae Cristea, Septimiu Albini – marchează ineditul creației sale științifice și o include în pantheonul culturii românești”.

Programul reuniunii din 28 iunie 2015 la Windsor a cuprins:

1. Conferința „De la Mihai Eminescu la Lucian Blaga și Radu Stanca” susținută de doamna Anca Sîrghie;

2. Lansarea cărții „Lucian Blaga și ultima lui muză”, de Anca Sîrghie, prezentată de prof. Doina Popa și de dr. în istorie Daniela Anghel. Lansarea s-a făcut în America, urmând mai apoi, în toamnă, cea din țară;

3. Amintirile unei muze despre Lucian Blaga – film realizat de Anca Sîrghie;

Recital de poezie românească susținut de membrii Societății „Graiul Românesc” din Windsor.

Sculptură din Centrul Istoric al Craiovei

Adrian Năstase
Raluca Marina Langă

Curiozități despre om

Creierul uman este format din 100 de miliarde de celule care execută 100.000 de miliarde de operațiuni. El cântărește 2% din masa corpului, dar are nevoie de 20% din oxigenul necesar întregului organism.

Greutatea medie a creierului unui bărbat este de 1.350 g, iar la femeie de 1.200 g.

În decursul somnului ne schimbăm poziția de circa 40 de ori. Fiecare fază REM de somn (Rapid Eye Movement) durează circa 15-20 de minute. Apoi creierul și corpul se relaxează și își încetinesc activitatea. Urmează o nouă fază de somn profund. După o perioadă de circa 60-90 de minute se instalează din nou somnul de tip REM.

În cazul maladiei Alzheimer se acumulează o cantitate crescută de acetilcolină (mediator chimic) în scoarța cerebrală, în zona corticală responsabilă de memorie.

Omul doarme aproximativ 1/3 din viață. Durata normală de somn la adolescenți este de 8-10 ore, în timp ce un nou-născut are nevoie de 16 ore de somn pe zi.

Pe corpul unui om normal (obișnuit) cresc aproximativ 5.000.000 de fire de păr în același timp. Pe măsură ce îmbătrânim, se secretă tot mai puțină melanină și se formează mici bule de aer, apărând astfel părul cărunț.

Un om adult are circa 9.000 de muguri gustativi.

Pentru a simți gustul unei substanțe este nevoie de o cantitate de 25.000 de ori mai mare decât pentru a-i simți mirosul.

Cei bolnavi de gripă nu simt nici gustul și nici mirosul mâncărilor.

Omul clipește o dată sau de două ori la 10 secunde, deci de 9.300 de ori în 24 de ore. O clipire durează 1/3 de secundă. Copiii clipesc doar de la vârsta de șase luni.

Ochiul uman este capabil să diferențieze aproximativ 10 milioane de nuanțe.

Pentru a obține lumina albă trebuie să amestecăm trei culori de bază: roșu, verde și albastru.

Nou-născutul (în vârstă de 10 zile) își recunoaște mama după miros.

Omul primește 83% din informațiile externe prin văz, 11% prin auz, 3% prin miros, 1,5% prin tact și 1,5% prin gust.

Pielea cântărește aproximativ 10 kg și repre-

zintă circa 15% din greutatea corpului. Ea are o grosime de 7-9 mm și o suprafață de 2 m².

Omul poate diferenția între 2.000 și 4.000 de mirosuri.

Urechea umană percepe unde sonore cu o frecvență cuprinsă între 16 și 20.000 Hz și o intensitate de 0-120 dB (decibeli). Intensitatea sonoră a unei șoapte este de 15 dB, a murmurului produs de o clasă de elevi de circa 50 dB, a unui avion cu reacție în timpul decolării de 140 dB.

Unghia degetului mijlociu crește cel mai repede. O unghie ajunge la lungimea normală cam în 150 de zile.

În piele există circa 2,5 milioane de glande sudoripare. În condiții de efort susținut și căldură, cantitatea de transpirație poate atinge 5 l/24 ore.

Cel mai înalt om din lume a fost Robert Wadlow, care a avut o talie de 2,72 metri.

Femurul este cel mai lung și mai rezistent os din organism. El poate susține o greutate de 2.500 kg.

Scheletul unui adult de 80 kg cântărește 14,5 kg.

Scheletul uman conține aproximativ 240 de oase (împreună cu cei 32 de dinți). Scheletul capului are 22 de oase.

La naștere, omul are 350 de oase, iar după terminarea copilăriei, 144 dintre acestea s-au unit.

Mandibula este cel mai dur os din organism.

Cei mai rapizi mușchi din organism sunt cei ai globilor oculari.

Prin încrețirea frunții sunt activați 43 de mușchi.

Corpul uman are circa 640 de mușchi, dintre care 400 sunt mușchi scheletici.

Dinții de lapte apar între 6 luni și 7 ani. Dentiția definitivă apare între 7 și 20 de ani.

Intestinul subțire are o lungime de 4-6 m. El conține peste 10 milioane de vilozități intestinale care realizează o suprafață de absorbție de circa 1.000 m².

Ficatul este cea mai mare glandă din corp (1.500 g) și prezintă cea mai mare putere de regenerare: dacă se extirpă jumătate din el, partea lipsă crește la loc într-o lună.

Pentru o activitate normală, un adult are nevoie de circa 2.500 de calorii/zi, adică: 70 g proteine, 70 g lipide, 400 g glucide, 2,5 l apă, 20 g săruri minerale și vitamine.

De-a lungul vieții, omul se hrănește circa patru ani.

250 g de varză albă furnizează o cantitate egală de energie (82 kcal) cât 20 g de zahăr și 100 g de cartofi.

Sângele prezintă 6-8% din greutatea corpului.

La adult, într-un mm³ de sânge se află 4-6 milioane hematii, 4-8 milioane leucocite și 250-300 de mii trombocite.

Grupele sangvine au fost descoperite de medicul austriac Karl Landsteiner în anul 1901.

Pe parcursul vieții de 70 de ani, inima unui om bate de trei miliarde de ori. Inima pompează în organism circa 5 l de sânge/minut. În cazul unui efort fizic intens, cantitatea de sânge crește până la 30 de l/min. În 70 de ani de viață, inima pompează circa 180.000 t de sânge.

Valorile normale ale tensiunii arteriale sunt: 120-140 mm Hg pentru maximă și 70-80 mm Hg pentru minimă.

Cele peste un miliard de capilare din organism însumează circa 1.000 km lungime și realizează o suprafață de circa 30 m². Totalitatea venelor din corp însumează 50 km lungime.

Ritmul cardiac variază cu vârsta: 130 bătăi/min. la nou-născut și 70-80 bătăi/min. la adult.

Pe parcursul a 24 de ore, un om respiră de 21.000 de ori, iar plămânii săi prelucrează circa 2.000 l de aer, cantitate suficientă pentru a umfla cu gura 40 de bărci pneumatice. Adultul consumă circa 300 cm³ de oxigen pe minut, ceea ce reprezintă 442 l/24 de ore.

În 24 de ore, plămânii sunt traversați de 10.000 de l de aer și de 800 l de sânge.

La nivelul faringelui se întretaie calea digestivă cu cea respiratorie.

Fiecare rinichi conține circa un milion de nefroni.

În cinci minute trece prin rinichi întreaga cantitate de sânge din organism. Această cantitate de sânge este filtrată în circa 40 de minute.

Cei doi rinichi filtrează 150-180 l urină primară în 24 de ore și produc 1,5 l urină secundară.

În piele există 250.000 de receptori pentru frig (corpusulii Krause) și 30.000 de receptori pentru cald (corpusulii Ruffini).

Cea mai mare celulă din corp este ovulul, cu dimensiunea de 150-200 μ. Un spermatozoid are 60 μm. Ovulul trăiește desprins din ovar 1-2 zile, iar spermatozoizii eliminați 3-5 zile. Spermatozoizii se deplasează cu o viteză de 2 mm/min.

O femeie normală din punct de vedere fiziologic poate naște 35 de copii de-a lungul vieții.

În prima lună de sarcină, embrionul măsoară 1/2 cm. Inima lui începe să bată la trei săptămâni de viață. Tot în prima lună apar primordiile plămânilor, ficatului, rinichilor, ochilor și urechilor, precum și ale nervilor.

La două luni, embrionul măsoară 2-3 cm lungime, iar la trei luni 5-6 cm. Tot în luna a treia încep să se formeze organele și sistemele de organe și se diferențiază sexul embrionului.

La patru luni embrionul se transformă în făt. Acesta măsoară 10-16 cm lungime și cântărește 40-50 g.

Deși „copilul” începe să se miște la trei luni, viitoarea mamă percepe aceste mișcări abia la 4-5 luni.

La cinci luni fetusul măsoară 25 cm și cântărește 400 gr. El poate să înghită, să digere, să urineze și să secrete hormoni. El aude zgomote, se sperie, se supără și reacționează la dispozițiile mamei.

La șase luni fătul se întoarce cu capul în jos și începe să-și sugă degetul mare de la mână.

La șapte luni fătul deschide ochii și privește fără să clipească. El are un kilogram greutate.

Nou-născutul prezintă reflexul de orbire.

La nou-născut capul reprezintă 1/4 din lungimea trupului său. La trei ani acesta reprezintă 1/5 din înălțime, la opt ani 1/6 din înălțime, la 12 ani 1/8, iar la adult 1/8 din înălțimea corpului.

De la naștere până în jurul vârstei de 25 de ani, greutatea totală a corpului crește de 20 de ori, creierul de patru ori, ficatul de nouă ori, splina de 13 ori, rinichii de 14 ori, plămânii de 17 ori, inima de 20 de ori și intestinul de 30 de ori.

N.P. Vrânceanu

Alexandru Racu - O viață închinată muzicii

Au existat și există la Craiova oameni de mare valoare culturală despre care s-au scris deja zeci de articole de presă ori s-au difuzat multe emisiuni de radio ori televiziune. Și, totuși, contribuția acestor personalități la viața spirituală a Olteniei sau a țării, evidentă și în cărțile pe care acești creatori le-au scris, este mai puțin cunoscută și apreciată.

Apariția recentă a volumului semnat de Berezosvchi Valentin, apărut în acest an la Editura Sitech din Craiova se intitulează **Corul Sindicatului Învăță-mânt din Craiova, triplu laureat republican al formațiilor artistice de amatori. Alexandru Racu, o viață închinată muzicii (1945-1990).**

Autorul, care marchează astfel împlinirea venerabilei vârstei de 85 de ani, a mai publicat și alte titluri, precum: **Recitindu-mi cartea vieții, Școala generală de băieți „Petrașcu Trișcu”, Evocări din istoria filateliei craiovene.** Volumul este dedicat și aniversării a 70 de ani de la înființare (1945-2015) a „Corului cadrelor didactice din Craiova”, formație care inițial s-a numit „Corul învățătorilor” și în care V. Berezovschi a fost unul dintre primii interpreți. Alexandru Racu a fost cel mai premiat dirijor al Corului Sindicatului Învăță-mânt Craiova, de la înființarea sa. A mai activat în cadrul Studioului de Radio Craiova, apoi dirijor secund și titular al Corului Filarmonicii „Oltenia”, ca dirijor de coruri bisericești, de coruri ale artiștilor amatori ale Sindicatului Regionalei CFR din Craiova, ale Căminelor Culturale de la Dăbuleni și de la Casa de Cultură Bălcești Vâlcea ș.a.

Alături de maestrul Mihail Bărcă a funcționat la Ansamblul „Nicolae Bălcescu” până la trecerea corului în cadrul Filarmonicii „Oltenia”.

A condus ca singur dirijor acest cor academic, timp de 40 de ani, până la pensionarea sa în anul 2000, perioadă în care a pregătit și prezentat concerte *a capella*, vocal-simfonice – cu orchestra Filarmonicii –, spectacole de operă și operetă. De asemenea, cu Corala Academică a Filarmonicii, a întreprins turnee în întreaga țară, dar și peste hotare, în Bulgaria, Iugoslavia, Republica Moldova, Italia și Franța. În întreaga sa carieră a susținut peste 1000 de

concerte educative pentru elevi, conferințe și comunicări pe teme muzicale, cursuri pentru perfecționarea dirijorilor și a coriștilor. A obținut importante distincții artistice: 10 titluri naționale cu formațiile de amatori pe care le-a pregătit, trofeele concursurilor zonale de la Suceava „Ciprian Porumbescu”, de la Pitești „D.G. Kiriak”, de la Lugoj, „Ion Vidu”.

Pentru rezultatele sale excepționale ca dirijor de cor academic, și ca profesor al Școlii Populare de Artă – Craiova, ca membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a fost distins cu mai multe ordine și medalii, între care „Steaua R.S.R.”, clasa a V-a și Titlul de Cavaler al Ordinului „Meritul Cultural” la aniversarea centenarului Corului Societății Filarmonicii din Craiova.

Prin întreaga sa activitate, Alexandru Racu este o pildă extraordinară de energie și entuziasm, de travaliu continuu pe tărâmul artei muzicale. Profesorul dr. Alexandru Racu amintește în acest sens versurile poetului Lucian Blaga: *Ușor nu este nici cântecul, / Zi și noapte, nimic nu e ușor pe pământ, / Căci roua este sudoarea privilegiorilor, / Ce s-au ostenit toată noaptea cântând.*

Dirijorul, muzicologul, profesorul de canto și nota bene, compozitorul Alexandru Racu, autor al cărților originale: **Pagini corale și Podobii și chionice** – muzică bisericească, la întrebarea care i se adresează: *A fost greu, a fost ușor?* are o replică magistrală: *Nu știu. Dar a fost frumos!*

Generozitatea și pasiunea, puse în slujba FRUMOSULUI ARTISTIC inspirat celor dăruiti, însoțiți de acordurile divine ale muzei Euterpe a vechilor greci, caracterizează, iată, o viață de om, care și în prezent, la venerabila vârstă de 78 de ani, ne oferă ofranda măiestriei sale, dirijând corale bisericești la Biserica Mitropolitană, la Biserica „Madona Dudu” și la alte lăcașuri religioase ale Cetății Craiovei.

Travaliul ardent necesar formării unui cor remarcabil, atât din partea coriștilor, cât și a dirijorului, constituie tema principală a cărții autorului Valentin Berezovschi, pentru realizarea căreia îi adresăm sincere felicitări!

Rodica Florescu

Vintilă Horia, *Dumnezeu s-a născut în exil și spațiul nemărginirii*

S-a scurs un veac de la nașterea, pe tărâmul segărceano-doljean, a scriitorului de înălțime europeană, Horia Vintilă, reputat romancier, poet, eseist, filozof, jurnalist, demnitar, pedagog.

Mândrie națională, mândrie locală. Nasc și pe meleagurile noastre oameni, căci, după expresia lui I.D. Sârbu, Oltenia este o lume...înglobată însă în România! Țară care, din nefericire, nu totdeauna a reușit - sau nu a vrut, poate, să-și manifeste mândria și respectul față de intelectualii ei valoroși. De la pașoptiștii exilați, precum Alecsandri și Bălcescu, ajungem la uriașii Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran - ca să amintim doar trei nume de literați români proscriși, dar ancorați pentru totdeauna în universalitate.

Acoperind o variată gamă tematică, într-un stil profund original, românul Vintilă Horia (pe numele său adevărat Gheorghe Caftangioglu) a scris și în franceză, italiană, spaniolă, limbi ale țărilor sale de adopție sau de exil. Paris, Roma, Viena, Buenos Aires, Madrid sunt locuri de referință care s-au bucurat de talentul și vasta sa înțelepciune, orașe în care a activat ca atașat de presă, atașat cultural, jurnalist, profesor universitar, scriitor etc. Din 1940, când își începe cariera diplomatică în Italia, până în 1992, anul morții sale în Vilalba, aproape de Madrid, olteanul pelerin nu a încetat să viseze la reîntoarcerea în țara natală.

Ca romancier, Horia Vintilă s-a remarcat prin cărțile *Dumnezeu s-a născut în exil* (1960), *Cavalerul resemnării* (1961), *Salvarea de ostrogoți*, (cu titlul inițial *Prigoniți-l pe Boethius* 1983), numite de el însuși *Trilogia exilului*.

Cel mai de succes volum, cu cititori în peste 20 de țări, rămâne *Dumnezeu s-a născut în exil*, operă de referință, din pricina căreia însă autorul român a trecut printr-o experiență neașteptată și dureroasă. Scris în limba franceză, respins de câteva ori de la tipărire, apărut în 1960 la editura pariziană Fayard, romanului i-a fost acordat, în același an, prestigiosul și mult râvnitul premiu Goncourt. Distincția i-a fost atribuită scriitorului, nu și decernată!

Acuzat, calomniat și discreditat mai întâi de către unii compatrioți, pentru activitatea sa

politică din anii primei și naivei tinereți, Vintilă Horia va refuza cu demnitate să primească premiul literar francez.

Dar dreptatea intelectualității europene nu s-a lăsat așteptată: în anul următor, 1961, el a devenit laureat Medalia de aur - Il Conciliatore din Milano, după care au urmat și alte premieri importante: la Madrid, în 1972, la Florența, în 1981.

Dumnezeu s-a născut în exil, carte mișcătoare și frumoasă, scrisă în limba franceză, cu o rară profeție (Claude Mauriac), imaginează, în opt capitole, ultimii opt ani de viață ai poetului latin Publius Ovidius Naso, petrecuți în exilul din vechea Scythia Minor, pe țărmul îndepărtat al Pontului Euxin.

Semnatarul francez al postfeței primei ediții, Daniel Rops, observând asemănarea a două destine umane, consideră necesar să sublinieze această filiație: Parcurgând Tristele și Ponticele lui Ovidiu, Vintilă Horia s-a recunoscut în ele. În curând, ideea s-a impus exilatului din Madrid, identificându-se cu modelul său, exprimându-și propria experiență.

Chiar autorul mărturisește: Eram eu însumi în poziția lui Ovidiu.

Redactată sub forma unui jurnal apocrif, ajunsă în librăriile noastre abia în anul 1990, cartea are ca temă condiția creatorului, în speță a scriitorului, aflat, la un moment dat, într-o situație-limită.

Alungat din Roma în anul 8 d.Hr. și exilat la Tomis, un fort de la capătul estic al lumii civilizate, de către împăratul Augustus, din motive rămase neelucidate, uitat apoi și de Tiberius, fiul și succesorul acestuia, Ovidiu, poetul adorat al Cetății eterne se află, pe întinsul a patru capitole, în așteptarea iertării.

Relegarea nedreaptă, survenită la vârsta de 51 de ani, pare a fi o consecință morală a influenței nefaste pe care ar fi avut-o cartea sa "frivolă" *Ars Amandi* asupra educației tineretului roman, dar și a gestului de aderare a poetului la doctrina neopitagoreică. Prin îmbrățișarea acestei secte, opuse religiei de stat, poetul ar fi putut dezvălui viitorul, ca și data morții imperatorului roman.

Carmen et error, spune poetul. Poezia și greșeala. Dar greșelile, rătăcirile vieții nu sunt o crimă, se apără el, trimițând soției, prietenilor și suveranului mai multe epistole de jale și îndurare, poeme infelix habitum, îmbrăcate în veșmânt trist. Primele sale 10 elegii pline de autocompasiune și jale au fost așternute pe hârtie în drum spre locul surghiunului, celelalte - chiar la Tomis.

Scris la persoana I, ceea ce sporește impresia de autenticitate, de alter ego, romanul horian construiește puține personaje, autorul nepropunându-și dezvoltarea epică a unei acțiuni eroico-palpitante, ci sondarea subconștientului uman. Preocupat de drama scriitorului, el ne dezvăluie trăirile contradictorii ale poetului latin, pe care însă le simțim și ca personale, în spații mai mult decât antitetice. Cele două ipostaze ale eroului ni-l prezintă mai întâi tânăr, prin amintirile nostalgice ale Romei, cu farmecul ei dionisiac, într-o perpetuă sărbătoare, apoi pe înstrăinatul disperat, în plină dramă a dezrădăcinării. Evoluția personajului este urmărită prin momentele metamorfozării sale, survenite într-o lume simțită, inițial, străină, barbară, un adevărat iad, dar care se va transforma într-un țărm al cunoașterii și al libertății de sine, un infern pozitiv. Suferința după fericirea pierdută, după Roma, oraș văzut ca ax mundi, crește în fața unor evenimente din Tomis, la care este silit să asiste: asediarea localității de către oameni înfomețați, dezertarea unor soldați romani, în dorința de a se stabili și a-și făuri familii în Dacia, invazia celor din neamul sarmaților. Totul i se profilează ca o trezire bruscă dintr-un vis frumos, pentru a intra într-o lume dantesc terifiantă, cu veri dogoritoare, de nesuportat și ierni năpraznice. Este un ținut ostil, plin de sălbăcie, cu o populație eterogenă: daci, greci, sarmați, sciți. Descrierea zilelor de iarnă pe malul Mării Negre capătă dimensiuni hiperbolice: Viscolul zgâlțâie cu vaier acoperișul. Marea geme pe aproape și valurile se transformă în lungi stihii de gheață. Măine, oamenii vor putea umbla pe deasupra peștilor și doar un vecin mai vânjos decât mine va putea să deschidă drum până la ușa mea, ca să pot ieși din casă.

Pribeagul-profugus se compară cu Ulise, rătăcitorul erou al lui antichității Homer, văzând în soția sa, Fabia cea de departe, o Penelopă răbdătoare și credincioasă, iar în Augustus, un neîndurător, un tiran Jupiter.

Aflat mult în afara perimetrului civilizat și sub iminența năvălirilor barbare, Tomisul învinuirilor neînțelese și doar bănuite, devine un spațiu al dorului, al singurătății copleșitoare. Doar lacrimile mă alină. Ele țâșnesc din ochi mai grăbite ca apele sub ninsoarea primăverii, când mă gândesc la Roma, la casa mea, la locurile dragi, la patria pe care am pierdut-o. Renunță la scris, la poemele sale, își lasă barbă, ca daci, se gândește doar la clipele vechi, de desfătare. Viața trebuie să fie trăită numai la Roma, suspină, îndurerat.

Călătoriile lui Ovidiu în țara dacilor capătă la Vintilă Horia o simbolistică religioasă, prin pelerinajele realizate în scopul purificării de sine și înțelegerii rostului pe care îl are omul pe pământ. Peregrinările sale se constituie într-un drum inițiat, de natură existențială, prin care aspiră să descopere armonia edenică a relației om-natură-sacru. În primul periplu, îl cunoaște pe fugarul Mucaporus, decis să renunțe la strălucirea Romei, alegând traiul modest, printre daci. Migrația soldaților romani i se relevă într-o altă lumină, nu ca trădare de patrie, ci ca un act de căutare a adevăratei libertăți: Augustus ne dăduse un imperiu, dar ne luase sufletul. Fără suflet, nicio dragoste nu e posibilă.

În plină criză de identitate, este hotărât să afle cheia adevărată a existenței, a destinului uman, încercând să deslușească relația dintre învățăturile lui Pitagora și gândirea limpede a traco-geților, nădăjduind să afle nemărginirea, Lumina lumii. Învăță limba localnicilor, care i se păruse aspră și barbară și pe care o descoperă acum ca limba cea mai de sus, limba poeziei, se înfioară la ascultarea "Mioriței", își face prieteni, își apropie obiceiurile, datinile, tradițiile religioase ale băștinașilor. Este uimit să constate că, atunci când moare un get, mai ales în război, i se sărbătorește moartea prin praznice: conform religiei lor, vitejii căzuți eroic se duc în cerul lui Zamolxe, devenind nemuritori.

Se îndrăgostește de Dochia, dar descoperă că tânăra este soția unui centurion roman, Honorius. Micuța Dochia, copila acestora i se dezvăluie ca un nou chip omenesc, o rasă a viitorului, dragă lui Dumnezeu, care amestecă vieți dace și latinești, conturând simbioza dacoromană, mitul etnogenezei noastre.

Cea mai importantă călătorie are loc în al patrulea an, deci la jumătatea perioadei exilului,

corespunzând jumătății romanului. În dorul său de cunoaștere și de căutare a nemărginirii, drumul îl duce la Poiana Mărului, un loc senin, un spațiu mioritic propice frământărilor sufletului său mâhnit, care-și dorește mântuirea. Exilul capătă un sens anagoric, pierzându-și din tragism. Dând o nouă interpretare unor părți din Biblie - cartea cârților, eroul începe să-și dezlege o serie din datele fundamentale ale condiției umane. Absolutul este, pentru protagonistul romanului atras de misterul vieții și al morții, spațiul neștiut al nemărginirii, zarea care poate favoriza eliberarea conștiinței.

Îl cunoaște pe medicul grec Theodorus și (prin tehnica povestirii în ramă) află episoade emoționante dintr-o religie nouă, simplă și umană: taina sfântă a nașterii lui Iisus în ieslea din Betleem, simbolul exilului său, sosirea celor Trei Crai de la Răsărit, schingiuirea și jertfa pe Cruce a Mântuitorului, pentru iubirea de oameni. Drumul spre reședința preoților lui Zamolxe, pe vârful muntelui Kogainon apare ca o Golgotă, în căutarea paradisului. Inițiindu-l în creștinism, Marele preot îl ajută să reflecteze la tainele sufletului, singurul care este nemuritor: Exilul nu ți-a fost dat decât ca o pregătire pentru viața cealaltă, cea veșnică, a sufletului, unde durerea e necunoscută. Alături de dorul metafizic, exilul îl îndreaptă, prin nevoia de îndumnezeire, de orizont al nemărginirii, spre meditația filozofică. Roma se îndepărtează de centrul gândirii sale și rămâne un coșmar la capătul unui altfel de drum. Împăcat și eliberat, recunoaște că nu mai vrea înapoi, niciodată. Locul ideal al revelației, al reflecțiilor despre infinitul divin îl face să observe că singurii, între toate neamurile lumii, care nu se tem de moarte, sunt fideli lui Zamolxe. Într-o admirație supremă, se întreabă: Cum poate un zeu să umple cu persoana lui un întreg Cer?

Personajul central al cărții, recunoscut ca dublul autorului român, știe că nu a găsit perfecțiunea, dar simte că noua sa țară este locul cel mai sigur de pe pământ, Patria binelui, în limba căreia va și crea: Cântarea - ea nu știe ce-i moartea. Adevărata axă a lumii nu poate fi decât Dacia, țara în care Dumnezeu a luat forma noastră. El s-a transformat în om.

Desprinzându-se de povara grea a pedepsei, simte că străbaterea labirintului din ultimii ani i-a

adus nu numai scuturarea de angoase, ci recuperarea identității, șansa unui nou a fi, într-un exil care, de fapt, eliberează. Echilibrul său sufletească începe să înflorească în lumina credinței ce-i inundă sufletul. Salvarea înseamnă maturizare spirituală, prin asumarea libertății interioare. Exilul, numit de autor tehnică a cunoașterii, este resimțit ca un spațiu ocrotitor, pentru a doua, pentru noua lui devenire. El, Poetul și Omul ajuns aici de departe și aspirând spre absolut, s-a născut în exil...

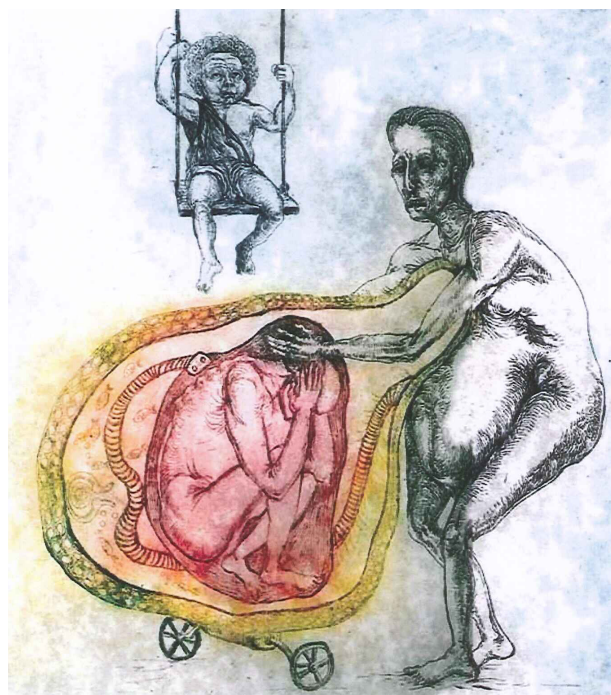
Ca și Dumnezeu, într-o nemărginire....

În studiul Un roman al exilului: între nostalgia spațiului pierdut și dorul metafizic, cercetătoarea Monica Nedelcu constată că Vintilă Horia supune spațiul natal unei tentative de universalizare, prin fuziunea poetică dintre nașterea lui Iisus-moment inițial al civilizației creștine- și destinul istoric al dacilor, ceea ce transformă vechiul teritoriu al României într-un spațiu ales, într-un spațiu spiritual.

Pentru Vintilă Horia, scriitor modern, reputat stilist al literaturii lumii, nemărginirea poate fi atinsă doar prin dragoste, exil, moarte.

Iar afirmația proprie despre Dumnezeu s-a născut în exil, romanul său în flăcări, se constituie într-o tulburătoare mărturisire de credință:

Cartea mea e, în esență, un imn al libertății.

Florin Stelian Preda

Artist plastic

Născut: 04 martie 1979, Craiova

Studii:

2005 - Membru UAP București – Romania

2009 - Master în grafică aplicată (media)

1998-2002 - Universitatea Națională de Arte - București

Grafică de șevalet și grafică aplicată (media)

1997 - Liceul de Arte Plastice "Marin Sorescu" - Craiova

A realizat patru expoziții personale de grafică aplicată și de șevalet. A participat la 24 de expoziții de grup, la București, Craiova, Sibiu, Budapesta, Grecia, Belgrad, Stuttgart ș.a.

Lucrări în colecții private:

Canada, Germania, Italia, Grecia

CUPRINS

Maria Loredana Stănescu , Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.....	3
Teodor Oancă , Imn.....	4
Ovidiu Ghidirmic , Necunoașterea trecutului istoric	5
N.P. Vrânceanu , Poeme	6
Mihaela Ivan , Poeme	7
Maria Claudia Mitră , Poeme	7

SIMPOZION

Ovidiu Ghidirmic , Eminescu și Arghezi.....	8
Tudor Nedelcea , Jubileul unei instituții de prestigiu.....	8
N.P. Vrânceanu , Evenimente culturale de primă mărime	11
Gheorghe Dănișor , Relația dintre filosofie și poezie	14
Mircea Pospai , Necesitatea reflectării istoriei în revistele de cultură	15
Ionuț Adrian Pătularu , V.G. Paleolog, spiritul olteanului renașcentist.....	17
Ion R. Popa , Savantul Henri Coandă, dincolo de știință și tehnică	19

ECOURI

Amalia Văduva , Revistele școlare, un prim pas către revistele de cultură	21
Daria Firescu , Felicitări Redacției.....	21

MENTIUNI ÎN PRESĂ

Virgil Dumitrescu , Zilele revistei Noul Literator, succes notabil.....	22
Obiectivele revistei „Noul Literator”	22
Baaadul Literar despre Noul Literator , în nr. 4 (35), noiembrie 2015	23
Victor Rusu , Toate urările de bine pentru „Noul Literator!”	23

POEZIE ȘI ESEU

Dan Lupescu , Poeme	24
Gabriela Rusu-Păsărin , Confesiunile radiofonice	25
Virgil Dumitrescu , Poeme.....	27

CRONICI LITERARE

Mihai Duțescu , Claudia Voiculescu - Trepte-n adânc.....	28
Dumitru Duță , Panait Istrati, un scriitor vagabond	29
Virgil Dumitrescu , O „voce” adaos sau Spiridon Popescu – „Supliment de existență”	31
Mircea Pospai , Dumitru Duță - Paradigme literare	32
Marian Barbu , Niciodată nu e prea târziu - însemnări de scriitor	33

Florian Copcea , Lumea nonfictivă a poetului Constantin Pădureanu	34
Ștefan Vlăduțescu , Mihai Măceș: Neliniștea din interiorul resemnării	35
Ion Sabin Cerna , „Opiniile și obsesiile” lui Ion C. Duță	37
Loredana-Emilia Neagoe , Niciodată toamna nu fu mai tristă	38
Dan Lupescu , Doina Bonescu, în trânta cu Timpul	39
Tudor Nedelcea , Crucificat pe harta țării	41

POESIS

Mihalache Tudorică , Poeme	45
Petruș Andrei , Poeme	45
Mihai Licu Ungureanu , Poeme	46
Victor Rusu , Poeme	47
Liliana Hinoveanu , Poeme	47
Gela Enea , Poeme	48
Nicolae Maroga Enceanu , Poeme	49

EVENIMENTE CULTURALE

Dumitru Duță , Cenaclu	50
N.P. Vrânceanu , Lansare de carte: Gura lumii de Constantin Pădureanu	50
Constantin Pădureanu , Gura satului (fragment teatral)	51
Teodor Oancă , Un dicționar de comori ale limbii române	53
Silvia Popescu , O admirabilă mesageră a marii culturi naționale	54
Adrian Năstase , Raluca Mariana Langă, Curiozități despre om	56
N.P. Vrânceanu , Alexandru Racu - O viață închinată muzicii	58
Rodica Florescu , Vintilă Horia, Dumnezeu s-a născut în exil și spațiul nemărginirii	59
Florin Stelian Preda , Lucrări de grafică	61

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. și publică articole de specialitate ale autorilor și cadrelor didactice interesate.

Revista apare trimestrial.

Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 20 februarie 2016

Tipărit la

i-Print.ro
Bld. Tineretului, Nr. 18D, Craiova
Tel. 0720 57 58 17